

muusika

Nr 6
juuni 2007
hind 29.-

Reportaaž
Berliini
muusikaelust

Eesti
muusika
päevad
2007

Musica
nova
Helsinkis

Intervjuu
Archie
Sheppiga

RAUL TALMAR

David Oistrachi festival

Kunstiline juht:
Allar Kaasik

17.–27. juuli 2007, Pärnu

David Oistrachi Festival

Kontserdipaigad / Concert venues

Pärnu Kontserdimaja, Aida 4, Pärnu
Eliisabeti kirik, Nikolai 22, Pärnu
Eesti Apostlik Õigeusu Kirik, Ala 5

Lisainfo:

www.oistfest.ee
tel +372 50 257 53
Piletid müügil alates 25. juunist
Eesti Kontserdi kassades,
Piletimaailma (www.piletimaailm.ee) ja
Pilerilevi (www.pilerilevi.ee) müügikohtades.
Pärnu Kontserdimaja kassa avatud
E-R 11.00–20.00, L 10.00–16.00
ja 1 tund enne kontserti.
P 1 tund enne kontserti.
Tel 4455800, 4455801
Kirkutes piletid müügil 1 tund enne algust.

Festivalil on õigus kava muuta.

www.oistfest.ee

T 17 juuli kell 20 Pärnu Kontserdimaja

Antal Szalai, viiul (Ungari)
Peterburi Festivaliorkester (Venemaa)
Pärnu Linnaorkester (Eesti)
Neeme Järvi, dirigent (Eesti/USA)
■ A. Borodin, P. Tšaikovski
120.-/60.-

K 18 juuli kell 20 Eliisabeti kirik

Antal Szalai, viiul (Ungari)
Eliane Reyes, klaver (Belgia)
■ G. Tartini, B. Bartók, J. Brahms, P. De Sarasate,
M. Ravel, C. Franck
80.-/40.-

N 19 juuli kell 20 Eliisabeti kirik

Kalev Kuljus, oboe (Eesti)
Stravinski Keelpillikvartett (Venemaa)
■ W. A. Mozart, B. Britten, B. H. Crusell
80.-/40.-

R 20 juuli kell 20 Pärnu Kontserdimaja

Neeme Järvi ja tema õpilased
Kalev Kuljus, oboe (Eesti)
Hanjali Tšinakajev, oboe (Venemaa)
Peterburi Festivaliorkester (Venemaa)
Neeme Järvi Suveakadeemia dirigendid
■ I. Stravinski, A. Vivaldi, E. Grieg, H. Eller
120.-/60.-

L 21 juuli kell 20 Eliisabeti kirik

Antti Siirala, klaver (Soome)
RTÉ Vanbrugh Quartet (Iirimaa)
■ J. Kinsella, J. Corigliano, C. Franck
80.-/40.-

P 22 juuli kell 20 Pärnu Kontserdimaja

Neeme Järvi ja tema õpilased
Selvadore Rähni, klarnet (Eesti)
Pärnu Linnaorkester (Eesti)
Dirigeerivad Neeme Järvi Suveakadeemias osalejad
■ F. Mendelssohn, C. M. Weber, F. Schubert
120.-/60.-

P 22 juuli kell 22 Eesti Õigeusu kirik

Patricia Rozario, sopran (India/Suurbritannia)
Daniel Meerovits, viiula (Venemaa)
RTÉ Vanbrugh Quartet (Iirimaa)
■ C. V. Stanford, I. Pizzetti, G. Grigorjeva
(esienekanne)
80.-/40.-

E 23 juuli kell 20 Eliisabeti kirik

Neeme Järvi ja tema õpilased
Camilla Hoitenga, flööt (Saksamaa)
Virgo Veldi, saksofon (Eesti)
Peterburi Festivaliorkester (Venemaa)
Alexander Mayer ja Kiyotaka Teraoka, dirigendid
■ E. Mügi, T. Kõrvita, K. Sink, A. Glazunov, G. Grigorjeva
100.-/50.-

T 24 juuli kell 20 Eliisabeti kirik

Neeme Järvi ja tema õpilased
Patricia Rozario, sopran (India / Suurbritannia)
Camilla Hoitenga, flööt (Saksamaa)
Allar Kaasik, tsello (Eesti)
Virgo Veldi, saksofon (Eesti)
Ines Maidre, orel (Eesti)
Madis Metsamart, löökpillid (Eesti)
Tsellode ansambel
Risto Joost, dirigent
■ H. Villa-Lobos, A. Pärt, G. Grigorjeva, T. Kõrvits, E.-S. Tüür
100.-/50.-

K 25 juuli kell 20 Pärnu Kontserdimaja

Galakontsert: Vene ooperimuusika pärlid
Aleksander Martõnov, bariton (teater „Uus Ooper“)
Julietta Kotšarova, sopran (Saraatovi ooperiteater)
Georgi Perov, bass (Moskva Suur Teater)
Jelena Okolõševa, meesopraan (Moskva Suur Teater)
Anatoli Zaitšenko, tenor (Moskva Suur Teater)
Camilla Hoitenga, flööt (Saksamaa)
Pärnu Linnaorkester (Eesti)
Peterburi Festivaliorkester
Erki Pehk, dirigent (Eesti)
Toomas Kuter, õhtu juht (Eesti)
■ M. Glinka, P. Tšaikovski, A. Rubinstein jt.
120.-/60.-

N, 26 juuli kell 20.00, Eliisabeti kirik

Collegium, keelpillikvartett (Ukraina)
Camilla Hoitenga, flööt (Saksamaa)
Selvadore Rähni, klarnet (Eesti)
■ V. Silvestrov, W. A. Mozart
80.-/40.-

R 27 juuli kell 19 Pärnu Kontserdimaja

Neeme Järvi juubeli tähistamine
Patricia Rozario, sopran (India/Suurbritannia)
Allar Kaasik, tsello (Eesti)
Läti Riiklik Sümfooniaorkester (Läti)
Segakoor „Latvija“ (Läti)
Neeme Järvi, dirigent (Eesti/USA)
■ E. Mügi, G. Mahler, A. Pärt, F. Poulenc
150.-/70.-

NEEME JÄRVI JUUBELIFESTIVAL

Jannseni Hambapolikliinik

Pärnu EEK AS

Intro 6/2007

Paljud tunnevad seda. Paljud ei söanda sellest rääkida – tundest, mida võiks nimetada kultuuriväsimuseks. See on kuulaja väsimus, muusiku väsimus, võib-olla veel kõige rohkem kriitiku väsimus. Üks ameerika jazzikriitik põhjendas otsust oma amet maha jätta tõdemusega, et ta oli hakanud uutele talle saadetud plaatidele reageerima samasuguse entusiasmiga nagu “patsiendi põlv närviarsti kummihaamrile”. Iga muusik esitleb oma uut kava kui enneolematut ja tähelepanuväärset, isegi kui ajendiks on eneseimetlus või rahaarmastus. Publikuring on piiratud, muusikud kuulavad kolleegide kontserte harva ning vaid kriitikul lasub kohustus kõikjale jõuda ja kõiges suurt kunsti aimata.

Õnneks koputab õhuaknale suur suvi. On igaühe otsustada, kas ta puhkab muusikast või muusikaga. Kui muusikast, on tema päralt mets, meri ja väsimatult valged ööd. Kui muusikaga, meelitab melomaane selgi suvel lugematu arv efektsete kavadega muusikafestivale ooperist raskerockini.

Joosep Sang

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundajad **Tõnu & Ande Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülg: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **21** krooni number
3 numbrit 69 krooni
6 numbrit 138 krooni
Aastatellimus 245 krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimise soodushind 192 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.

Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Raul Talmar
FOTO MARK RAIDPERE

muusika

KAVA

SOOLO

2 Ave Sopp. Põhjavaimust kantud. Intervjuu Raul Talmariga

BAGATELLID

8 Mirjam Tally. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

10 Virve Normet. Kolm korda braavo!
“Vocalissimo” kontserdisarjast
11 Allan Vurma. Mati Palm ja sõbrad
12 Kerri Kotta, Kristina Körver, Pille Kangur, Liis Jürgens, Manivald Tipp. “Eesti muusika päevad” Tormise ringis
17 Ia Rimmel. Koorifestival “Tallinn 2007” – rahvusvahelisem kui kunagi varem

MODULATSIOON

20 Kristina Körver, Ia Rimmel, Joosep Sang.
Muusikalinn Berliin
24 Merike Vaitmaa. Helsinki Musica nova 2007

STUDIUM

26 Mirjam Tally. Heliloojaks rooside maal.
Gotlandi heliloojate koolist
28 Brandt Reiter. Archie Schepp: jazz on minu klassikaline muusika

UVERTÜÜR

31 Raili Sule. Monika-Evelin Liiv – tee Covent Gardeni lavale

MODULATSIOON

33 Priit Kuusk. Arne Mikk Tampere “Aidat” teemas

KONTRAPUNKT

34 Ia Rimmel. Trompetipäevadest ja trompetiõpetusest Eestis

BAGATELLID

35 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

39 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

42 Valik juunikuu muusikasündmusi

SOOLO

Põhjavaimust kantud

Intervjuu Raul Talmariga

AVE SOPP

koorijuht

Tean Rauli kolleegina. Tean, aga ei tunne. Ning kui sellise põgusa pagasi põhjal küsida, milline on Raul Talmar, siis esimene vastus on – hea, üdini hea inimene. Sealt edasi kooruvad mõtetes lahti sellised omadused nagu rahulikkus, kahe jalaga maa peal olemine ja analüüsimine versus emotsioonide põhjal otsustamine, huumorimeel, mis ei jäta teda ka kriitilistes situatsioonides, delikaatsus ja meeskonnatunnetus. Kõlab hästi ja turvaliselt... Ei ole siis ka ime, kui me kõik tahame enda kõrvale sellist kolleegi – olgu laulupidusid korraldades (Raul on tänavuse noorte laulupeo neiudekoori ja 2009. aasta üldlaulupeo naiskooride juht), segakooride liitu juhtides, kooriühingu juhatusse kuuludes, Rapla kultuurielu korraldades ja (muusika)raamatuid kirjastades. Lisaks on ta veel kolme koori, segakoori Noorus, TTÜ Naiskoori ja üle-eestilise neiudekoori Leelo teljeks. Kindlasti jäi midagi ka nimetamata.

Avastagem siis koos Eesti kooriüldsuse poolt pärjatud aasta dirigenti Raul Talmarit.

Raul, millised on sinu esimesed mälestused?

See on küll hea küsimus! Ma ei ole püüdnud mõelda, mida ma esimese asjana selgelt mäletan. Pean hakkama kaevama...

Need on mingid hetked Rataskaevu tänava kodust. Mul oli üks nurk, kuhu mulle meeldis pugeda. See oli selline pime nurk, natuke õudne ja kole, seal ma väga kaua ei saanud olla. Siis on mul meeles lasteaiast üks helge hetk... Lapsed mängivad lasteaias ju ikka kodu. Ja seal oli üks tüdruk Õnne, kellega me alati kirglikult kallistasime, enne kui rühmaga jalutama läksime. See oli meil nagu mingi rituaal. Siis ma mä-

letan vanaisa ja istumisi Põltsamaa kiriku kooripealsel, kui vanaisa kirikukooris laulis.

Ma ise arvan, et algpõhjus, miks ma kooridega tegelen, on ikkagi see, et mu isa-ema olid paadunud koorilauljad, isa siia-maani. Samuti vanaisa.

Ja siin on mul üks väga ere mälestus. Ma arvan, et see on mu esimene muusikaline mälestus küll, kui segakoor Tungal esines ja nad laulsid Mart Saare "Põhjavaimu". See oli raudselt esimene raputav kogemus heast muusikast. Ma arvan, et ma olin viis-kuus.

Räägi oma kodust.

Olen üles kasvanud trükikoja Kommunist klubi kõrval, kus on praegu Von Krahli Teater. Seal, kus on teatrisaal, seal oli enne Paul Pinna nimeline Rahvateater, ja seal, kus baar, oli võimla. Minu isa-ema olid trükitöölised trükikojas ja meil oli seal pisike korter – 12 ruutmeetrit. Võimlas käisin aeg-ajalt palli mängimas, mandoliiniorkestrit ja segakoori Tungal kuulamas.

Me olime paar aastat noorema vennaga ka täitsa head sõbrad. Siia-maani. Me ei ole näiteks kordagi kakelnud. Vennaga koos sai

FOTO MARK RAIDPERE

mööda katuseid terve kvartal läbi käidud... Kihvt. Suured põõningud, üks luuk lahti – sisse, teisest välja, jälle järgmisele katusele. Siis olid tänavad ja käigud kinni, mis nüüd on lahti tehtud, sinna sai kuidagi läbi majade. Hulk aega kõnnid mööda pimedaid kohti ja oled järsku teisel tänaval. Tagantjärele targana mõtlen, et see miljöö ikka jätab mingi jälje. Nüüd on mõnus käia ja vaadata – ma olen siin elanud, ma olen siin olnud.

Samas, tol ajal ei olnud väga lihtne valinnas elada. Inimesed elasid vaeselt ja raskelt. Seega taheti sealt ainult ära saada.

Seitsmekümnendate lõpuks sai isa korteri Mustamäele.

Kuidas sa Westholmi kooli muusikaklassi sattusid?

See oli mingit pidi mu ema valik. Ma mäletan isegi seda kohta, see oli tänaval, Lutsu poe kõrval, kui ema küsis, et kas sa tahad sinna katsetele minna. Ma olin lasteaias tubli laulupoiss, musikaalsus oli olemas. Otsustasin, et tahan jah minna proovima. Siis oli seal tädi Ene (Üleoja), kes käskis rütmi plaksutada ja koputada. Alguses, kui relatiivse õpetuse buum lahti läks, olid

muusikaklassid väga populaarsed. Tallinas ja üle Eesti oli palju koole, kus sellega hakati tegelema. Mina olin kolmas lend, kes hakkas 22. keskkoolis muusikaklassi õppima.

See tähendab siis ka seda, et sinna oli suur konkurss?

Oli, oli. See oli ikka hirmus närvide mäng minna pärast vaatama, kas said sisse või ei saanud. Klass sai minu meelest väga vinged. Üsna erinevad tüübid, nagu klassis ikka, keegi hõõrub ja keegi kakleb. Aga keskkooli ajaks, kui pubekavärk oli maha

rahunenud, siis oli ikka vägev. Ja kui kihvt töö oli meiega tehtud, tõsiselt ja metoodilooliselt õigesti. Me olime õppinud armastama muusikat, me olime õppinud lugema lehest ja meil oli kohe rõõm koos musitseerida. Mul on meeles mingi vaba tund keskkooli ajal, kus me laulsime kuskil koridoris madrigale, mida olime õppinud. Kohe kulutasimegi vaba aja laulmise peale! See oli suurte pedagoogide töö, keda on ikka kole vähe alles jäänud. Kes siis alustasid? Heino Kaljuste kui ideoloogiline isa, Venno Laul, Ene Üleoja, Tiia-Ester Loitme, Epp-Eo Liiksaar.

Mäletan siiani Tallinna koolidevahelist lastekoorige konkurssi, see oli niisugune "veri välja" võistlemine, sest kõik olid väga kõrgel tasemel. Viienda klassini oli meil viis muusikatundi nädalas, hiljem jäi natuke vähemaks. Kaheksa aasta jooksul sain kogu põhja, edasi oli ainult musitseerimise vaev.

Süvamuusika õpetuse juurde kuulus kohustuslikult ka pillimäng. Mul läks nii hästi, et minu esimene viiuliõpetaja oli kadunud Lemmo Erendi. Ta vedas mu paar korda isegi oma väga vinge kvarteti proovi, kus tšellot mängis Ivo Juul. Aga ta läks, ei mäletagi miks, koolist ära ja soovitas mul minna tema isa Raivo Erendi juurde, kes oli Nõmme muusikakooli viiuliõpetaja. Nii läksingi ka päris muusikakooli.

Kas sa spordipoiss ka olid?

Jah. Esimeses või teises klassis tuli üks treener klassi ja kutsus tennist mängima. Ja kuna mingeid muid pakkumisi polnud, läksin koos hulga klassivendadega. Käisin kaheksa aastat tennisetrennis.

Ja mängid praegu ka?

Muidugi! Ka mu vanemad pojad mängivad. See on ilus mäng, väga puhas sport.

Kas konservatooriumi minek oli siis juba asjade loomulik käik?

Tegelikult jagasin ma ka matemaatikaülesandeid korralikult ja meil oli päris palju poisse, kes olid ikka TPIsse minemas. See oli lõpuklassi alguses, kui Ene Üleoja ütles mulle, et kas ma ei võiks mõelda konservatooriumi peale. Tema selle kärbse pähe pani. Kuna ma ei olnud sellele mõelnud, siis see oli nii ootamatu, nii ahvatlev. Ausalt, ma ei olnud isegi julgenud mõelda... Mulle oli kogu aeg tundunud, et konservatoorium on nende, kes kuskil muusikakeskkoolides õpivad kõrget muusikat... et kas mul on sinna üldse

asja. Ene siis julgustas, et midagi hullu ei juhtu, võib ju proovida. Nii sai otsus tehtud. Siis hakkasin õppima klaverimängu, mida ma senini üldse polnud õppinud. Osteti kohe klaver ka. Võtsin seda väga tõsiselt, harjutasin iga jumala päev ikka hea mitu tundi.

Ja kõik läks hästi. Kas siis ei olnud niisugust värinat kui Westholmi astudes?

Ma arvan, et need on üsna võrdsed värinad. Ikkagi ülikool! Eks ma seepärast klaverieksami panin ikka puusse ka, kolinal. Käed värisesid. Kuigi mul oli niisugune suurepärase õpetaja nagu Karl Sillakivi, kelle juures ma õppisin eratundides klaverimängu ja praktilist harmooniat. Tema mind jaanuarist juunini utsitas.

Millises konservatooriumi majas sina õppisid?

Me õppisime Suvkas [Suvorovi pst], meil oli veel seda väikese maja head, lahedat suitsunurga vaimu. See on erinev! Mul on millegipärast tunne, et konservatoorium võiks olla palju väiksem. Inimesed ei saa tänapäeval enam kokku, sest neil on liiga mugav. Kolm korda nädalas oli meil kooriklass, kus ikka vaadati, suu lahti, kuidas viienda kursuse omad suuri asju tegid. Kooris oli nelikümmend lauljat, kes olid kõik sama eriala tudengid. See oli veel aeg, kui koorijuhtimise tudengeid oli nii palju, et nad täitsid kogu segakoori, millega me tegime täiesti korralikku segakoorimuusikat.

Milline muusika sulle istub?

Kui me räägime eesti muusikast, siis seal on nagu "kaks istumist". Üks on see suure koori muusika, mida olen ise kooris laulnud. Ja see on niisugune nostalgiline tunne, et küll tahaks veel neid suuri asju teha. On väga kahju, et suuri koore ei ole. Teine pool on uue laine heliloojate muu-

Mul on meeles mingi vaba tund keskkooli ajal, kus me laulsime koridoris madrigale, mida olime õppinud. Kohe kulutasimegi vaba aja laulmise peale!

"Ma olin lapsena tubli laulupoiss."

sika, mis hakkas peale Sisaskiga, kes kirjutas palju lugusid ka Nooruse koorile. Aga ma arvan, et kõige kihvtim vend on Siimer. Tema sügav intellekt mõjub igas tükis. Ja mul on kahju, et Margo Kõlar ei kirjuta enam koorimuusikat. Ta ei ole üldse palju kirjutanud, aga kõik on hästi kirjutatud. Üks naine on veel – Mariliis Valkonen! Ta on loonud lihtsaid koorilaule, nagu "Valge lind"... ja temas on mingi jube hea mõju.

Võib-olla on viga selles, et koorid ei telli?

Hiljuti küsis Maris Sirmais minult, et tema tahab üht lugu tellida, suurt Maarjamaa kantaati, kus iga maa helilooja kirjutab midagi, – et kes need eesti mehed on, kes praegu kõige rohkem kirjutavad? Siis ma pidin kahetsusega tõdema, et meie koorid ja koorijuhid on ise oma heliloojatele selja keeranud. Me oleme ühel hetkel hakanud nende tagant varastama, hakanud nende loomingut paljundama – leiame kuskilt noodi, kellegi käest kuuleme. Helilooja on mingi aja heasüdamlikult kirjutanud, aga järsku näeb, et koorid ei kavatsegi midagi

maksta ja ei kavatsengi oma kontsertidest autorite ühingu teavitada. Me oleme ise süüdi.

Aga kas sa ei arva, et ka valdav kesk-pärasus paneb heliloojale suured piirid? Jah, paneb küll. Aga see on kord nii, kord naa. Näiteks kui Lepo Sumera kirjutas "Seenekantaadi", oli see tol ajal täiesti uus muusika, mis tundus esmapilgul väga raske. Aga tal oli helilooja tarkus – teadmine vokaalist ja hääle juhtimisest. Olen läbi mänginud kooriteoseid, mis on tegelikult klaveril harmoniseeritud neljahäälne muusika. Helilooja ei ole vaevunud mõtlema, et iga hääl on instrument, millel peaks olema oma loogiline liin. Pillimängijale on lihtsam kirjutada, ükskõik mida, ta saab üldiselt hakkama. Koorilaulu on selles mõttes raskem kirjutada. Kuid laulul on üks eelis, mida ei ole pillimängus, – see on sõna kasutamise võimalus. On kahju, et meie praeguses eesti muusikas puudub mõjuvalt kasutatud helisev sõna.

Äkki peaks võtma mõnel noorel heliloojal nõobist kinni ja kutsuma ta oma koori juurde resideerima?

Õpetaja Ene Üleoja segakoori Noorus Ameerika reisiril 1990. aastal.

Kas sa eesti heliloojatest kaugemale ka jõud vaadata?

Õnneks küll, tänu sellele, et meil on olnud Kooriühingu Kammerkoor, kelle eestvõttel oleme end saanud natuke kurssi viia näiteks läti muusikaga. See on ka eluline vajadus – möödunud suvel festivalil "Europa Cantat" Barcelonas viisin ma läbi Balti muusika *workshop*'i. Siis pidin palju muusikat läbi töötama. Läti kultusheliloojad on ju teada: Vasks, Einfelde, Abols. Aga näiteks Rihards Dubra, kes on natuke Sisaski moodi, kirjutab lihtsamalt, aga väga põnevalt ja lauldavalt. Muidugi, tänapäeva häda on ka selles, et informatsiooni on lihtsalt liiga palju. Interneti kaudu ei ole võimalik kvaliteeti tabada, ei jõua eladeski väärtuslikuni. See käib ikka isiklike kontaktide kaudu, milleks tuleb natuke ringi käia. Ja kui leiad nime, kellel on kvaliteeti, siis temaga tasub tegelda. Muidu lihtsalt kaotad ennast ära.

Raudselt liiga vähe, aga natuke olen ma väljapoole nuusutanud. Noh, leedu muusikast ei tea ikka midagi. Peale Miškinise, kellel on tõesti oma põnev käekiri.

Kes on olnud sinu mõjutajad?

Ma arvan, et inimesed, kes on mulle mõjunud mingisuguse muusikalise aususe või muusikalise teostusega. Siis ma saan aru, et see on inimene, kellelt ma peaksin õppima. Esimese õpetajana kindlasti Ene Üleoja, kes on mind mõjutanud tunde otsimisel – kuidas panna noodikiri elama, et sõna ja heli koos toimiks.

Toomas Siitan on olnud üks eeskuju. Mingist ajast alates on vanamusikaarmastus minus suurem kui näiteks romantilise muusika armastus. Kuigi näiteks õpetaja Ene oli just vastupidi tohutu romantik, kes tegi võimsaid, emotsionaalselt mõjuvaid esitusi. Ma olen alati pöördunud Toomase poole nõu ja abiga ning ta on mulle ka väga põnevaid materjale ette andnud. Näiteks Harnoncourt'i tõlkimine [Nikolaus Harnoncourt, "Kõnelev muusika". Talmar ja Põhi, 2003] sai teoks tänu Toomas Siitanile.

Ja siis ongi kirjutavad eeskujud, nagu Harnoncourt. Tark mees, ta näeb hästi kaugemale ette, kirjutab tõsiselt interpretatsioonikunstist, räägib lahti meie tänapäeva. Ta on hinnatud dirigent, kes võib teha, mida ta tahab, aga ikkagi ta ütleb: "Sõbrad, Õhtumaade muusika käib alla." Põhjendades sel le väga selgelt ka ära.

Aga Nooruse koor?

Kui me räägime muusikalisest kujunemisest, siis sellele võlgnen ma kõik oma teadmised. See on olnud minu teine kool.

Kas sa tunned tänu oma taustale ka topeltvastutust selle koori juhatamisel?

Tunnen jah. Ja see on vahel isegi koormav. Ühel hetkel teed endale selgeks, et meie muusikaõpetus on alla käinud, ei ole enam lauljaid, kellega saaks kiiresti nõudlikku repertuaari ette valmistada, ei ole enam korüfeepedagooge ega baase muusikaklasside näol.

Praegu on laulupidu saanud õigustatult väärrika koha meie kultuuriruumis, riik aktsepteerib üha enam ka laulupidu kui protsessi. Aga selle mootor peaks olema muusikaline haridus, muusikaline kirjaoskus, mis on täiesti kadunud.

Mis on lahendus? Mida me teha saaksime?

Muusikaõpetuse tunde kahekordistada! Võttes aluseks jaapanlaste tehtud uurimistö, mis ütleb, et rohkem muusikatunde annab kõikides, ka reaalses inimesele palju paremad tulemused. Tänu oma mõõtmetele oleks väike Eesti võimeline panustama oma inimeste esteetilisest haridusse. Me võime siin imetleda inglise vokaalkultuuri, aga see on tohutust massist välja sõelatud väike hulk lauljaid. Ma arvan, et veel praegugi on üldine musikaalsuse tase Eestis kõrgem kui brittidel. Aga et osataks noodikirjale ise otsa vaadata, sellest oleme juba hästi kaugemale läinud. Kummalisel kombel ütleb koorilaulja üha sagedamini, et oi, ma pean nooti vaatama. Tegelikult ei näe ta seal midagi muud kui et kas üles või allapoole. Miks ei võiks meie hariduse lööklause olla: igale inimesele kaks kirjaoskust!

Jah, soodne pinnas on olemas, vaadates näiteks seda, kui palju lapsi pürrib suvel toimuvalle noorte laulupeole. Ja kui vaadata eelproovegi, siis on taas näha vaimustust ja mitte kohustust.

Noorte pidu on saavutanud respekti ühiskonnas ja ka paljude noorte seas. Kuid teisalt on väga selged ka kihistumise märgid: on neid, kes on selles paadis, ja neid, keda see absoluutselt ei huvita. Ja siin on süüdi koolid, kus ei ole ühtegi koori, kus ei anta lastele võimalustki sellest osa saada, kuna kooli juhtkond ei pea seda vajalikuks.

Mitmes laulupidu see sulle dirigendina on?

1997 oli esimene noorte pidu, see on niisiis kolmas. Lisaks eelmine suurte pidu. Kava juhtimises [kooride minek-tulek laval] hakkasin osalema alates "Laulusildadest" aastal 1991.

Kas tuhandete ees olemine paneb ka neljandal korral südame värisema?

Paneb kindlasti. See on niisugune hea värin. Kui puldi trepist hakkad üles minema, siis lööb süda ikka väga kõvasti.

Rutiini ei ole karta?

Eks see närvi olemus muutub, tal on teised põhjused. Esimesel korral on see selgelt seotud ka teatud hirmu või kartusega. Teistel kordadel seguneb rõõmu või ootusärevusega, mis on ju ka kihvt. Kui seda pole, siis on miskit valesti. See on adrenaliin. Saan sellepärast aru ka kõrgest kaljust alla sõitva lumelauduri tundest. Seda on ikka ja jälle vaja. Võib-olla muusikas toimib see kuidagi nii, et tahaks teha keerulisemat, pikemat, raskemini kättesaadavat just sellepärast, et adrenaliinikogust suurendada. Sõltuvus sellest on ju raudselt olemas.

Kas sa oled aldis ka muul alal adrenaliini otsima või oled pigem alalhoidlik? Kas sulle "ameerika mäed" meeldivad?

Meeldivad! Kuigi ma sain alles üsna hiljuti, vist viis aastat tagasi neil esmakordselt sõita. Muidu elus ma vähemalt üritan leida tasakaalu. Kodus püüan esinemiste adrenaliini rahulikuma olemisega tagasi teenida. Ma ei ole kunagi osanud raha koguda, nii et majandusliku külje pealt ei ole ma küll osanud alalhoidlikkust üles näidata.

Sa ei ole vist kunagi olnud sada protsenti ainult dirigent, ikka on sul ka mõni n-ö kõrvaltöö. Kas see on kutsumus või nad lihtsalt tulevad su juurde ja sa ei saa neist loobuda?

Teine vastus on see õige. Nad kuidagi tulevad ise. Ma tunnistan oma viga, et ma peaaegu ei oska öelda "ei".

Kas see tähendab siis, et sa ei leia neist rõõmu?

Ikka leian. Mind huvitab iga uus tegevusala. Kui keegi ütleb, et tule, hakka seda tegema, arvab ta järelikult, et ma saan sellega hakkama.

See on küll tore, et ükskõik kuhu sa ei lähe, üsna kohe tekib mingi hulk inimesi, kellega oled mõttekaaslane. Ja neid on

palju. Maailm on täis toredaid uusi inimesi. See on vahva kogemus, leidmisrõõm.

Nojah, sa oled ju tuntud sellise sotsiaalse tüübina.

Natuke totter sotsiaalne tahk minus tõesti on.

Kas mõttekaaslus ja sõbrad on sulle olulised?

Muidugi on. Sõprusega on keerulisem küsimus: kes on päris sõber? Neid on ehk kaks-kolm. Keda kõiki ma näen väga harva, aga kelle puhul tean, et nad on olemas.

Sa töötad Raplas, oled juhatanud koori Pärnus. Kas koorilauljal Tallinnas ja väljaspool pealinna on vahe? Kas Tallinna kiirus läheb kilomeetritega maha?

Läheb. Ma arvan, et väljaspool Tallinna on inimene oma olemuselt rahulikum ja tänu sellele süüvimisvõimelisem. Tallinlane on pinnapealsem inimene. Teisest küljest tal võib olla teistsugune omadus kõike väga kiiresti ära teha, tihtilugu ka suhteliselt hästi. Kuid tal võib jääda puudu sisemisest naudingust. Puudub katarsise tunne, mis süvenenud inimesel on suurem.

Sul on hetkel kolm koori, mis on kõik erinevad "pillid". Kas sina oled ka nende peal erinev "mängija"?

Arvan, et olen. Keegi on öelnud, et inimese intelligentsuse näitaja on kohanemisvõime. Koorijuht peab suutma kohaneda iga kooriliigi sügava, põhimõttelise erinevusega. Segakoor on minu jaoks meeste ja naiste vahelise elu väljendus. Segakooris on olemas kõik, mis puudutab meest ja naist – erootika... See on seal olemas – nad käivad proovis, suhtlevad, vaatavad üksteist teise pilguga kui ühesooline koor. Meeskoor on heas mõttes korporatiivne: "meie, mehed, võime koos sõtta minna", toetame teist meest ja teeme suuri asju sellepärast, et me oleme mehed. Naistel... see ei ole korporatiivne, kuid on teistmoodi ühtekuuluvustunne – me oleme naissugu, me teeme naiste asju, me oleme sõbrannad jne. See on kõik nendes koorides sees, nad on olemuslikult erinevad. Ja koorijuht peab püüdma olla selles olemuses, tunnetada seda, tänu millele ühes või teises kohas asjad toimivad.

Kus sa ennast kõige mugavamalt tunned?

Koorijuhi raske elu.
FOTOD ERAKOGUST

Seal, kus ma kõige kauem olen olnud, on ikka kõige mugavam. Sellepärast ma ütlen – segakooris. Kuna segakoor on oma olemuselt ürgne, siis on seal vastuolud ja probleemid võib-olla isegi kergemad tekkima, aga lihtsalt loomupäraselt istub see mulle kõige rohkem. Ma pean oma kurbuseks tunnistama, et meeskoor istub mulle kõige vähem. Tihtilugu ei ole mehi edasiviivaks jõuks tarve saada paremaks ja targemaks, näiteks nagu koorilaulus vaja, vaid edasiviiv jõud on see, et me lihtsalt oleme mehed, teeme ära ja teeme teistele ka ära! Minu ilusamad aastad on TPI meeskoori ajast ja Soome meeskooriga oli mul ka väga tore töötada, aga kui ma püüan enda suhtes aus olla...

Kas sa lastega ka oled töötanud?

Tegelikult ei ole väga palju. Harjumaa poistekoori juures olin ühe hooaja, kus minu ülesanne oli üritada häält murdnud poisid laulma panna. Ja Viljandimaa noorte meeste kooris olid ka juba rohkem nagu noored mehed. Pärnis lastekooriga ei ole. Ja ma imetlen neid lastekoori dirigente! Ausalt! Poistekoori dirigendid on minu arvates kõige suuremad kangelased. Harjumaa poistekooris ma väsisin nii ruttu ära sellest tohutust energiast, mis nendes kuttides on. Nad ju möllavad ja tormavad ja on kõik väga toredad, aga mina väsisin ära.

Poeg Gustaviga.
FOTO MARK RAIDPERE

See on huvitav, kuidas toimuvad valikud. Sa ei ole ju teadlikult hakanud juhatama naiskoori?

Naiskoor tuli tööpoolest puhtjuhuslikult. Õnne-Ann Roosvee helistas ja kutsus. Tol eluhetkel ma avastasin, et nojah, naiskoori ei ole ma veel juhatanudki. Kuigi mõned aastad töötasin ma ka Klementi õmblusvabriku naiskooriga. TPI naiskooriga oli võimalik teha enda jaoks arenguhüpe, juhatada suuremat ja võimekamat naiskoori.

Kuidas sulle mõjuvad ametlikud tunnustused?

Need panevad mind tegelikult natuke nagu kohmetuma. Muidugi on hea meel, aga alati tekib see imelik tunne, et nüüd mind tunnustati, mis ma siis nüüd tegema pean. Kas peaksin hakkama midagi teistmoodi tegema või midagi veel rohkem

tegema, kuhugi hüppama. Selline imelik tunne kaasneb. Eks ta ühel päeval läheb mööda ja siis on jälle lihtsam edasi elada.

Aga kas sulle konkurssidel meeldib käia?

Tegelikult meeldib küll. Aga mulle meeldib see tööpoolest sellepärast, et – jälle see adrenaliini küsimus – meeldib ennast ja oma lauljaid aeg-ajalt proovile panna. Aga see ei saa olla põhitegevus, doseerimine

Laulupeo mootor peaks olema muusikaline haridus, muusikaline kirjaoskus, mis on aga täiesti kadunud

on tegelikult päris peen kunst. Konkurss on vajalik, et tajuda oma kohta muusikamaailmas. Ma ei võta neid võistlusena, lihtsalt väga vahva on näha, mida ja kuidas teised teevad. See on põnev ja tegelikult äärmiselt innustav, kui sa kuuled mõnda tõeliselt head kollektiivi, kellel on palju anda ja kes on üdini asja sees. Külml, perfektne konkursiesitus jätab mind ükskõikseks.

Meeldivus on seotud ka tagamõttega, olen näinud ja teadvustanud, et konkurssideks ettevalmistamine arendab lauljat.

Mis on sinu jaoks kõige suurem tänu?
(*Naer ja pikk mõttepaus.*) Nojah, nii banaalne kui see ka ei ole, aga tegelikult ikkagi siiras aplaus. Kui tunned, et muusika mõjus.

MIRJAM TALLY

vabakutseline

Suri Mstislav Rostropovič

Eelmises numbris oli juttu tšellisti ja dirigendi Mstislav Rostropoviči 80 aasta juubeli tähistamisest, ent napilt pärast ajakirja trükikotta jõudmist kurvastas aprilli lõpul maailma teade tema surmast. Rostropovičit jäädakse mäletama kui 20. sajandi ühte suurimat muusikut, hinnates ühest küljest tema suurepärase mängutehnikat ja teisalt tema huvi tellida uut muusikat. Nii on tänu talle esiettekandele jõudnud 240 teost, paljud neist on tellitud 20. sajandi suurtelt heliloojatelt, nagu Prokofjev, Šostakovitš, Britten, Arvo Pärt, Henri Dutilleux, Luciano Berio, Alfred Schnittke ning hiljem ka James MacMillan ja Rodion Štšedrin. Tšellist Steven Isserlis on öelnud, et Rostropovič on teinud tšello heaks rohkem kui ükski teine muusik mis tahes instrumendile.

Muusikamaailma suurmees Mstislav Rostropovič.

FOTO CORBIS / SCANPIX

Miks peksid solistid esitama teoseid peast?

“Mängi mälu järgi ja sa võid kergesti unustada, mis on järgmine noot. Kasuta partituuri ja su esinemine on palju parem. Nii et milleks siis olla snoob, kes esineb noodita?” küsib pianist Susan Tomes The Guardianis. Peast teoste esitamine on üsna hiljutine mood. Enne 19. sajandi lõppu peeti seda suisa arrogantseks. “Vanuse kasvades muutub mälu topelt ebakindlaks,” arvab pianist Charles Rosen. “Mälu usaldusväarsus veab alt ning iga järgnev noot sünnib ebateadliku pingutuse tulemusena.”

Clara Schumann arvas, et teoste peast

esitamine mõjub talle tiivustavalt. Ent siiski leiavad paljud muusikud, et see tekitab hoopis stressi, mistõttu kannatab interpretatsiooni loomulikkus. Ka on surve tänapäeval suurem kui Schumanni aegadel, sest salvestusajastu on viinud “lakke” ka perfektusetaotluse. “Põhiraskus lasubki just solistidel,” usub Tomes, kes arvab, et kammer-teostes võib endale siiski lubada noodist mängimist. Heliloojad aga ei nõua interpretidel tingimata teoste peast esitamist. Näiteks Beethoveni õpilane Carl Czerny oli nii fenomenaalse mälu, et suutis meistriteoseid peast mängida juba teismeeas. Beethoven aga suhtus sellesse taunivalt, arvates, et nii võib üle libiseda detailsematest märkustest, mis noodis kirjas. Chopin aga oli vihane, kui kuulis oma õpilast peast esitamas oma nokturni. Mendelssohn, kellel oli väga hea muusikaline mälu, oli samuti selle oskuse demonstreerimisel üsna tagasihoidlik. Ükskord Londonis kontserti andes avastas ta, et tema teose noot on maha jäänud. Nii paluski ta võtta suvalise raamatu ja sellele lehti keerata, et mitte jätta muljet, nagu mängiks ta mälu järgi. Liszt aga näitas oma muusikat esitades ka noote, tõestamaks, et need on tõsiselt väljatöötatud teosed, mitte improvisatsioonid.

Susan Tomes arvab, et solistide tava teoseid peast esitada seab piirangud nende repertuaarile ning seega toovad nad kuulaja ette vaid väikese osa oma repertuaarist. Miks aga peavad muusikud raiskama nii palju aega ja emotsionaalset energiat mälu järgi teoste mängimisele? Tomes arvab, et selle üldlevi nud trendi järgimise asemel võiks hoopis keskenduda tööle muusikalist detailidega, et lisada interpretatsioonile uusi kõlaväärtusi.

Ornette Coleman plaad võitis 2007. aasta Pulitzeri muusikapremia

Ornette Coleman plaad “Sound grammar” võitis 2007. aasta Pulitzeri muusikapremia. Kümne tuhande dollarine preemia antakse tavaliselt ameerika helilooja teosele, mis on möödunud aasta jooksul USAs salvestatud või ette kantud. Sel aastal aga sai esmakordselt preemia hoopis plaad. “Sound grammar” koondab 2005. aastal Saksamaal tehtud live-salvestusi ning on ilmunud Coleman enda samanimelises plaadifirmas. Coleman on

alles teine džässmuusik, keda selle preemiaga autasustatakse, esmakordselt võitis džässmuusikutest Pulitzeri Wynton Marsalis oma oratooriumiga “Blood on the Fields” (1997).

Iisraeli imelaps Ariel Lanyi.

FOTO INTERNETIST

Iisraeli imelaps

Iisraeli džässiareenil aga teeb ilma üheksa-aastane imelaps Ariel Lanyi, kirjutab Associated Press. Oma lemmikinstrumenti klaverit hakkas ta õppima juba kaheaastaselt ning avastas seitsmeselt džässimaailma võlud. Lisaks õpib ta viiulit ning avardab oma teadmisi kitarril, trummide ja kontrabassi alal. Klassikalise aluspõhjaga noor talent on juba ka salvestanud džässialbumi ning on praegu Iisraeli ühe juhtiva avangarddžäsi trupi, Kadima Collective'i noorim liige. “Üle kõige meeldib mulle improviseerida ja komponeerida erinevates stiilides, nii klassika kui ka džässi vallas,” ütleb noor geenius.

Klassikalise muusika noori interpreete kummitab sageli suur surve, millest tingituna noored geeniused võivad kergesti läbi põleda. See on ka põhjus, miks Gabriel Lanyi soovitas oma pojale valida džässi, uskudes, et siin sellist survet pole. Arieli perekond soovib talle ka normaalselt lapsepõlve. Nii käib ta judos ja ujumistrennis. Nagu paljudele noortele muusikutele, on ka talle vahel pilliharjutamine vastukarva. “Võin harjutada pool tundi või kaks, mul ükskõik. Tähtsam on, kuidas ma harjutan, mitte see, kui palju,” arvab ta.

Ariel Lanyil on ka oma kodulehekülj: www.arielpiano.com.

Ashkenazy viib Sydney orkestri maailma

Vladimir Ashkenazy rõõmustab austraalia klassikalise muusika austajaid oma ot-susega asuda Sydney sümfooniaorkestri peadirigendiks. Tal on orkestriga suurejoonelised plaanid: kõrvuti suurte salvestusprojektidega läheb orkester ringreisile Euroopasse ja Aasiasse. Ashkenazy kolmeaastane tööleping algab 2009. aastal. "Olin sellest kutsest muidugi väga liigutatud," kommenteerib dirigent. "Sydney sümfooniaorkester on suurepärase kollektiiv, mida võib täiesti võrrelda Londoni tase-mega. Plaanime Euroopa tuuri, osaleme festivalidel, sealhulgas Edinburghi ja Luzerni festivalidel: orkestri vastu on huvi üles näidatud ka Jaapanis ja teistes Aasia riikides. Plaanis on lindistada kõik Mahleri sümfooniad, kogu Rahmaninovi orkestrilooming ning ka Elgarit – mitte kõik, aga tema põhiteosed," kirjeldab Ashkenazy oma tulevikuplaane orkestriga.

Hiina muusikaline revolutsioon

Lisaks majanduskasvule ja soovile saavutada kiiresti läänelik elustandard on hiinlased aina rohkem huvitatud lääne klassikalisest muusikast. Miljonid väikesed hiinlased maksavad, et võtta klaveritunde, miljonid õpivad ka viiulit. Oletata-vasti on Hiinas 40–50 miljonit muusika-õppurit, mis on võrreldav näiteks kogu Inglismaa elanikkonna arvuga. Klassika-lise muusika õpingud on paljude hiinlaste silmis n-õ kvaliteedimärk. Muusika tähendab väljendada igatsust ja tundeid, mida kommunistlikus ühiskonnas ei saa sõna-desse panna. Mis iganes ka need põhjused poleks, tundub, et hiina keskklassis valitseb juba ka suur nõudmine klaverite järele. Mängustandardid on pehmelts öeldes nagu spordivõistlustel. Üks kaheküm-nendates eluaastates muusik tunnistas, et ta õppis kümme aastat Shanghais viiulit, enne kui ta taipas, et ta pole küllalt hea. Noorte kuulajate meri täidab kontserdi-saalid. "Minu fännid Läänes on vanuse-

vahemikus 60–70 eluaastat," räägib New Yorgi kooliga ooperitenor Fan Jingma, "aga siin on kõik vanuses 20–30." Kaks hiina pianisti, Lang Lang ja Yundi Li naudivad popstaari staatust. Lang Lang annab sel hooajal orkestritega kümme kontserti. Väga hästi läheb plaadipoodides müügiks tema Deutsche Grammophoni plaat sentimentaalsete hiina palakestega. Yundi Li, Varssavi Chopini konkursi võitja, salvestas kaks Chopini klaveri-kontserti koos Andrew Davisega.

Samas on aga Hiinas "hüpanud lakke" kontserdipiletite hinnad, kui on tegemist maailmakuulsate külalisesinejatega. Näiteks pilet Berliini Filharmoonikute kontserdile Simon Rattle'i juhatusel maksis kuni kolm-sada naela! Ka pilet Londoni Sümfoonia-orkestri kontserdile maksab Hiinas miski-pärast rohkem kui Londonis. Sama lugu on ka plaaditurul, kus plaadifirmad kaseer-ivad tulu n-õ lääne hinnaklassi järgi. See aga tähendab vahvat piraatplaaditurgu.

TULE ELLERI-KOOLI ÕPPIMA!

Erialad:
klaver
orel

keelpillid
klassikaline kitarr
puhkpillid
löökpillid
akordion
klassikaline laul
koorijuhtimine
kompositsioon/muusikateooria

Pop-jazzmuusika erialad:

klaver
kitarr
laul
puhkpillid
löökpillid

Ootame põhikooli ja gümnaasiumi lõpetanuid

Konsultatsioonid 25.06.07 kell 11

Vastuvõtuksamid 26.06. - 27.06.07 algusega kell 11

Hetno Elleri
nimeline
Tartu
Muusikakool

INFO
www.tmk.ee

Valga Muusikakool tähistab 85. aastapäeva

Valga 85
Muusikakool

9. juunil 2007. a
toimuvad Valga Muusikakooli
85. aastapäeva üritused
Valga Jaani kirikus, koolimaja
ruumes ja Valga Kultuuri- ja
Huvialakeskuses.

11.00
Avakontsert Valga Jaani kirikus.
Esinevad muusikakooli õpilased, vilistlased,
külalised ja linna taidluskollektiivid.
Antakse üle Valga linna aukodaniku tiitel.

13.00-16.00
Kohvikutunnid külalistega Valga Muusikakoolis.
Pakutakse ka muusikalist mauspalasid.

16.00
Piirilinna bigbändi kontsert Säde pargis.

17.00
Pidulik kontsert-aktus Valga Kultuuri- ja
Huvialakeskuses.

Kolm korda braavo!

VIRVE NORMET

muusikaajakirjanik

Hooajal 2006/07 andis Eesti Kontsert seitsmele lauljale võimaluse soolokontserdiksi. Sügistelvel esinesid Aile Asszonyi Estonia kontserdisaalis ning Tatjana Romanova, Helen Lokuta ja Kädy Plaas Tallinna raekojas. Jaanuarist aprillini kuulsime ka meeshääli: Mati Turi laulis raekoja saalis, Svetlana Trifonova ja Juhan Tralla taas Estonia kontserdisaalis. Kõik sarja "Vocalissimo" kontserdid on kõlanud ka Tartus, Pärnus ja Jõhvis.

Laulja sooloõhtu on nagu ansambli-mäng pianistiga. Oli nauditav kuulata meistreid oma noorte partneritega, imetleda, kui palju annab iga teose õnnestumisele kaasa klaveriparti.

Tenor Mati Turi on teada-tuntud kui Filharmoonia kammerkoori laulja ning paljude suurvormide solist, kelle rollide ning koostööpartnerite loetelu võtaks lehekülgi. Stuudium Ants Üleoja kooridirigeerimise klassis on andnud talle ka oskuse laulmist /lauljat kõrvalt kuulata, võib-olla ka laule analüüsides sügavamalt muusika sisse minna ja väga hea tunnetuse, millises võtmes head kava kokku panna. 27. jaanuaril raekojas toimunud kontsert oli silmatorkavalt stiilne, väljapeetud ja huvitav: esimese poole täitsid Hugo Wolfi kolmteist laulu, teise poole Artur, Villem ja Eugen Kapi ning Jean Sibeliusi romansid.

Wolfi laululooming on peaaegu sümfoniiliselt läbikomponeeritud ning fantastiliselt huvitava klaveripartiiga, mis ei "toeta" vokaali, vaid täiendab seda. Kummalgi kunstnikul on oma roll ja kokku kujuneb haruldane dramaatiline tervik. Martti Raide on superpartner, kes pole asjata võitnud korduvalt parima kontsertmeistri tiitlit. Kui muusikateoreetikud nendivad, et Hugo Wolf jätkab Schuberti ja Schumanni alustatud saksa *lied*'i traditsiooni, siis Raide, kes on oma magistri-töös analüüsinud just Robert Schumanni vokaalloomingu klaveripartiisid, oli Mati Turi jaoks parim valik. Laulud pärinesid valdavalt Wolfi Mõrike-kogumikust ja neid oli õige mitme teema, karakteri ja värviga,

kelmikusest hingelise dramatismi.

Mati Turi on üks väheseid, kes eesti heliloojate romansse nende täiuses ja ilus publiku ette toob. Meie suurmeistrite Tiit Kuusiku ja Georg Otsa hääled veel kõrvus, on need üheaegselt värsked ja armsad. Mati Turi esituses oli palju nüansse, pisut siiski ka forsseerimist, kuid viimane ei rikkunud kontserdielamust. Laulude karakteri kujundamine paljude kaunite kõlapeensusteni teenis raesaalitõe publiku tänu, kiituse ja sügava hingelise rahulolu.

Svetlana Trifonova oli "Vocalissimo" solistide reas mõneti erandlik: kuigi eelmissel hooajal Vanemuises Violetta rolli laulnud, ei ole ta siiski Eesti laulja, vaid Moskva ja Peterburi ooperiteatrite solist. Tartu periood on aga tiivustanud teda koos Jaanika Sirbiga kammeržanris esinema.

20. märtsil oli Estonia kontserdisaal peaaegu täis. Lauljatel on kindel ring austajaid, keda huvitavad kaunid hääled ja vokaalmuusika. Ja loomulikult on põnev enda jaoks avastada noori talente.

Svetlana Trifonova kava koosnes vene heliloojate kuulsatest romanssidest, Verdi ja Donizetti ooperiaariatest ning algas Mozarti kontsertaariatega. Trifonova häälel on kaunis, mitme meistri käe all koolitatud; ta valdab briljantselt tehnikat, mis lubab tal oma instrumendil täie mõnu ja täiusliku muusikatunnetusega "mängida". Kui varem kuulnud lauljannad kaotavad just kõrges tessituuris forsseerides oma hääle kauniduses, siis Trifonoval muutub just madal register aeg-ajalt *tremolo*'ks.

Olen alati imetlenud noorte solistide tahet ja julgust ülituntud aariatega ikka ja jälle lavale tulla. On see lauljatele mingi klassi küsimus? Siiralt ja kaunilt mõjusid Trifonova esituses vene romansid Rahmaninovi ja Rimski-Korsakovi sulest, välja arvatud vahest Rahmaninovi "Vokaliis", kus häiris must intoneerimine. Ekstraklass oli aga Mussorgski geniaalselt kirjutatud tsükkel "Lastetuba" – miniatuursed laulukesed täis imelisi karakterileide, mis olid väga ilmekalt ja leidlikult, tekstitruu meisterlikkusega ette kantud. Kõik häiriv

Juhan Tralla: rõõm ilusast muusikast.

FOTO EESTI KONTSERT

oli kadunud, koostöö pianistiga suurepärase, nauding muusikast täiuslik. Oma koloratuuri võimekuse ja häälega näitlemise oskuse mängis kunstnik täies ulatuses välja hoopis lisapalas, milleks oli tehisneiu, nukk Olympia aaria Offenbachi ooperist "Hoffmanni lood". See oli vokaalkunsti kõrgem pilootaž.

Juhan Tralla soolokontsert (17. aprillil Estonia kontserdisaalis) oli kingitus kodupublikule, kes enamasti loeb vaid ajakirjadest-ajalehtedest, millistel ooperilavadel tenor parajasti esineb. Diplomeeritud viiulikunstnikuna ei piirdud ta muusikaline silmaring ainult vokaalžanriga, kuid tema olevik ja tulevik on kindlasti just ooperilaval. Loodusliku hääleilu säilitanud

tenoreid ei ole Eestimaal just palju leida, seda suurem on rõõm Juhan Tralla arengust. Koostöö pianist Ivari Iljaga on juba iseenesest kvaliteedimärk. Noori soliste kammitseb laval tihti silmaga nähtav "eksamitunne", selle kontserdiga ütlesid aga mõlemad kunstnikud imemõnusalt: tulge, kuulake ja jagage meiega rõõmu ilusast muusikast.

Mõneti kummastav oli kava. Näiteks esimeses pooles oli kolm ooperiaariat (Mozart, Donizetti, Tšaikovski) ja kuus laulu-romanssi (Schumann, Mart Saar, Tšaikovski, Rahmaninov). Samasugune kirevus kordus ka teises pooles. Siiski sobisid need lood üksteise kõrvale, kuuluses ka Juhan Tralla programmi juunikuus toimuval presitižsel konkursil "Cardiff Singer of the World", mida korraldab BBC. Lood lihtsalt nõudsid peaproovi publikuga.

Kontsert õnnestus täielikult. Juhan Tralla esitus oli sisuliselt hästi viimistletud, peensusteni vokaali valdav. Tema tämbris on *mezzoforte* ja *piano* pehmet ilu, on ka forte sära, isegi metalli. Sügav ning veenev oli laulja sisemine kontakt pianistiga, kelle mäng oli kord orkestraalne, kord dramaatilisust toetav, aga võib-olla just kõige lihtsamates muusikalistes mõtetes valusalt kaunis. Kogu kontserdi vältel oli tunda suure meistri kätt, millest on noorele lauljale koostöös kõvasti kasu. Tabasin end ka tõdemuselt, kui tähtis on kontserdi esimene lugu. Just see paneb paika taseme, vabastab kuulaja kahtlusepingest. Õnnis on lasta end äratundmisrõõmus lõdvaks ja nautida lugu loo järel, oodates üha järgmist ja kahetsedes kontserdi lõppemist...

Tahan Juhan Trallat eriti tänada Mart Saare laulude kavvavõtmise ja konkursile viimise eest. Need lood on tõesti võrdsed võrdsete seas. Ma ei suutnud ära imestada, et seda kontserti ei salvestanud ei raadio ega televisioon. Miks?

Mati Palm ja sõbrad

Oma 65 aasta juubelit pidav eesti ooperi vanameister Mati Palm otsustas tähtpäeva puhul oma sõpradega kokku saada Estonia teatri laval 15. aprillil toimunud gala-kontserdil. Öhtu algas bassbaritonide jaoks "kullaproovi" näitava Philippo üksindusmonoloogiga Giuseppe Verdi ooperist "Don Carlo" ning jätkus intriigeriivalt kahele bassile kirjutatud duetiga samast ooperist, kus Philippole sekundeeris Suurinkvisiitori rollis soome ooperikuulsus Jaakko Ryhänen. Estonia teatri hiilgeaegu seitsmekümnendatel tuli meenutama Margarita Voites, kes laulis koos Palmiga Fiorilla ja Selimi duetti Rossini ooperist "Türklane Itaalias" ning demonstreeris oma harukordset võimet jätkuvalt publikut lummata. Mati Palm ei unus-

tanud ka oma arvukaid lauluõpilasi. Eksootilisimaks ülesastujaks oli seekord Hiinast Eestisse õppima tulnud noor väga võimekas tenor Jie Yin hertsogi lauluga "Rigolettost" ja Pinkertoni aariaga "Mada-ma Butterflyst". Suurepäraselt lavasarmi demonstreeris ka metsosopran Juuli Lill Rossini "Tuhkatriinuga". Kontserdil osalesid veel Aare Saal, Nadia Kurem, Mart Madiste ja ooperikoor ning dirigeeris Jüri Alperden. Mati Palm võib jätkuvalt ooperisõpru oma hea häälekooli ning isikupärase häälekõlaga. Publik oli õnnelik emotsionaalselt kulgenud öhtu üle ning tänas kauakestvate püstitatsioonidega.

Galaõhtut käis nautimas **Allan Vurma**

Juubilar Mati Palm kolleegide ja õpilastega.

FOTO SIIM ARTUR

“Eesti muusika päevad”

Seekordne festival “Eesti muusika päevad” tegi kummarduse meie kõige “eestilisemale” heliloojale **Veljo Tormisele**. Oli nii avastamis- onia Kammerkoori ja Tõnu Kaljuste sütitavas esituses teosed, mis paljudel kuulajail juba nii peas ja hinges, et laula või kaasa. Lõppkontserdil sai üle neljakümne aasta näha ja kuulda Tormise ainsat ooperit “Luigelend”, mis suurele osale publikust oli päris tundmata.

Tõsta nüüdismuusika festivali keskpunkti helilooja, kes seitse aastat tagasi kuulutas, et ei kavatsenud enam ühtki uut teost ja on oma sõna ka pidanud – selles pole Tormise puhul öieti midagi kummalist. Tema muusika on jätkuvalt värsket ja aktuaalne, kõlaga see kooride, Metsatõlli või Ulmeplaatide variandis. Tähtsuseti pealkirjaga avakontserdi kavalehel mõtisklevad EMPi korraldajad: “Ühtekuuluvustunne, koosolemise ja mängu rõõm, aga ka sisemist kindlustunnet pakkuv omade ringkaike on see, mida Tormis läbi oma muusika ja elutunnetuse meisse sisendab. Muiste tõmmati ringi ümber eluaseme, et seda hoida ja kaitsta. Tormis on tõmmanud lauluringi ümber meie muusika.”

Tuleb nõustuda.

EMPi tõmmatud ringi sisse jäi selgi aastal kirev seltskond loojaid, kelle peast ja sulest pärit helid moodustavadki selle, mida me nimetame tänaseks eesti muusikaks.

E-elamused

Kontsert 13. aprillil Estonia kontserdisaalis toimus e-tähe all, märksõnadeks ERSO, elektroonika, esiettekanne, eksperiment. Katsetati erinevate helimaailmade ühendamist – sümfooniaorkester koos elektroonikaga, naturaalne heli koosluses elektrilise heliga.

Tormise ringis on Tõnu Kaljuste ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor.

Avaloona kõlas **Urmas Sisaski** satelliitkontsert “Triangulatsioon” op 105 viiulile ja keelpilliorkestrile Friedrich Georg Wilhelm Struve auks, elektriviilul sooleerimas Tiit Kikas. Oma kommentaaris nimetas autor teose muusikalise skeemi eeskujuks Struve triangulatsioonimeetodit. Teos oli mitmetahuline, sisaldades jõulist loitsulist meditatsiooni, erinevaid osi läbivat skaalamotiivi ning suure osas jazzilikke improvisatsioone elektriviilul pikkades soololõikudes. Helilooja oli Tiit Kikasele andnud voli algmaterjaliga vabalt toimetada, mis kindlasti andis teosele lisaväärtuse.

Mirjam Tally “Turbulents” sümfooniaorkestrile oli fantaasiarikas teos, milles orkester kõlas kui suur ja vaevaline masinavärk, mida ilmestasid ärevad, turbulentsed puhangud. Helilooja osales ka ise oma loo ettekandel, juhtides *ad libitum* rootsimaist elektroonilist seadet Nord Modular ning andes sel moel vabad võimalused ka teose edaspidisteks ettekanneteks.

Tauno Aintsi teost “2film” võiks võtta jätkuna 2006. aastal EMPil esitatud teosele “1film”, mida tookord esitas Ansambel U: “2film” oli põneva dramaturgiaga värvikas teos, manades silme ette kaadreid, pilte, tegevusi, intriige, dramaatikat. Midagi jäi õhku, ootama...

Peeter Vähi teost “Naasmine eikusa-gile” süntesaatorile, löökpillidele ja sümfooniaorkestrile võiks nimetada süntesaa-

tori ja löökpillide kontserdiks sümfooniaorkestri saatel. Helilooja osales oma teose ettekandel interpreedina, mängides taas oma ammust lemmikut süntesaatorit. Olu-lisel kohal olid siin improvisatsioon ning rütmid, samuti idamaade muusikale vihjavad kõlad-laadid.

Kontserdi lõpetas **Margo Kõlari** seatud Heino Elleri sümfooniline poeem “Koit”. Elleri kaunis looduspilt Risto Joosti dirigeerimisel mõjus värskendava tuulepuhan-guna. Margo Kõlar oli teosesse lisanud peenetundeliselt linnulaulu, vihmasabinat, kõuekõminat, ning kõlaruumi avardamiseks olid kontserdisaali rõdule paigutatud löökpillid, vaskpillid ja puupillide duo.

Kahtlemata oli e-kontsert ergastav kogemus nii sellel üles astunud heliloojatele kui ka orkestrile, eksperiment oli elamuslik. Sümbioos toimis.

PILLE KANGUR
helilooja

Sõna on tromboonil

Laupäeval, 14. aprillil sai veedetud tund trombooni seltskonnas. **Andres Kontuse** vahendusel pajatas tromboon mitmeid lugusid erinevaist asjust ja aegadest. Seekord oli tal palju öelda ja ka täiesti uhiuusi lugusid rääkida. Tema kõneosavus oli “viimase peal” ning sõnad, laused ja

jutud aina voolasid. Oma sooja ja ümmarguse tämbriega täitis instrument ruumi ja veenis kuulajat esimesest noodist alates.

Kõigepealt rullus kuulajate ees lahti **Iannis Xenakise** "Keren" soolotromboonile, mis üllatas emotsionaalse vaheldusrikkusega. Selle looga esitles pill oma avarat maailmavaadet, millest ei puudunud peale kõrgete nootide ka erinevad sordiinid ja laiendatud mänguvõtted. **Mariliis Valkoneni** "Empty" ruumilise ja mitmekihilise atmosfääri loomisel osales koguni neli trombooni. Selles nelja pilli loodud heliruumis oleks tahtnud kauemgi viibida. Kuid kontserdi esitromboon polnud tulnud tühjade kätega – peagi avas ta **Ülo Kriguli** "Suite-case II" korratu ja korrastatud sisu, alustades wa-wa-sordiini madala vibratsiooniga ja lõpetades selgelt reastatud toonidega. Vahepeal kõneles klaver (Mati Mika-

Andres Kontus – mees nagu tromboon!

lai), kel oli kõrgusekartusest pea pööratama hakanud. **Helena Tulve** teoses "Vertige" kadusid klaveri "pöörelduste" järelkõlad tundmatusse sügavikku. Järgmine lugu oli üks kontserdi tähelepanuväärsemaid. **Santa Ratnice** trombooni ja klaveri teoses "Kuu varjude teater" vaatles kuulaja kuud läbi

puuvõrade, varjude ja pilvede filtri. Peaaegu kogu klaveripartii oli esitatud klaveri seest, sealt kostvate õrnade tämbrite kõrvutamine trombooniga mõjus väga poeetiliselt. Selle loo tõuse ja mõõnu oli sama põnev jälgida kui kuud ja varje looduses. Lõpetuseks veel paar lugu möödunud aegade meenutuseks. **Mati Kuulbergi** "Attacca" ja **Luciano Berio** "Sequenza". Viimases oli tunda juba teatripisikut, kus mängija asus ise instrumendi ja publikuga dialoogi.

Oma sisuka jutu lõpetas tromboon kummardusega ja u-otsa maha toetamisega. Pillimängijad teavad, et parim komplement pole mitte see, kui kiiresti ja hästi pilli vallatakse, vaid see, kui ollakse instrumendiga üks.

LIIS JÜRGENS

harfimängija, helilooja

Õnneks jääb õnn defineerimata

Laval liiguvad aegluubis inimesetaolised olendid, nende poosid on murtud, liikumisjoonis katkendlik. Värisevi liikmei komberdavad nad tühjal, kummalisel, valguse ja video koosmõjul pidevalt muutuv (maa?)pinnal. Näivad abitud. On need päris inimesed? Eelinimesed? Tuleviku inimesed?

EMPi raames etendus sadama tollilaos NYYD Ensemble'i ja Von Krahli Teatri ühisprojekt, Gavin Bryarsi ja Peeter Jalaka "Õnne valem / To Define Happiness". Autorite sõnul on see multikultuuriline oopus, mis hõlmab muusikat, teatrit, tantsu, skulptuuri, keskkonnakunsti, valgust, filmi ja midagi, mille pole veel nime. Paraku jäi see miski nii nimetamata kui ka tabamata, sest teos küll hõlmab ühte ja teist, kuid ei ühendanud. Lisaväärtust ei tekkinud, sest... teate küll seda lugu ketist ja lülidest ja tugevusest.

Selle keti tugevaimaks lülilik oli tekstivalik: filosoofist füüsiku Stephen Hawkingi mõtisklused teemal aeg, universum, inimene, jumal, miks ja kas üldse? Võluvaid eksistentiaalseid aforisme vahendas robotihääl lindilt, vahele kõlasid Maarja Kangro poeetiliselt absurdi riivavad laulutekstid (sopran Kädy Plaas). Sõna oli napp, kuid rammus, andes kuulaja mõttele aega ja hoogu.

Tugeva visuaalse elamuse pakkus ka

liivast lavakujundus, mis lõi otseseose ajatuse ja mõõtmatusega (kui vana on liiv? mitu tera moodustab kuhja?). Inimkujulised liivaskulptuurid (Kirke Kangro) elasid laval oma igavest vaikelu, moodustades harmoonilise video- ja valgusrežiiga justkui väikese täiusliku maailma.

Kuid miski ei sündinud muusikast või muusika tõttu, isegi mitte tants. Üsna lihtne oleks kujutada selle lavastuse juurde mõnd teist või isegi teistsugust muusikateost. Ehkki muusika ise polnud sugugi halb – bryarslikult pehme, kõrva päitav, kaasa lokutatav. Huvitavaid aktsente lisas nutikas instrumentatsioon: kandle vinjetid, metsasarve heledad hüüded, helkleivad löökpillikõlad.

Jalaka lavakeele tüüpsõnavara meelitab paratamatult tõmbama paralleele Veljo Tormise "Eesti ballaadide" lavastusega, mis oli küll palju süngem ja morbiidsem, kuid kus liikusid ringi peaaegu samasugused müstilised/müütilised savinäod, jutustades lugu meie aegade hämarusest. "Õnne valem" oleks nagu sama idee heledam-haledam variant. Kuid siin on oluline erinevus: "Ballaadide" etendus toimis eeskätt Tormise muusika tõttu, mis jutustas ja kandis lugu, täitis aega ja ruumi. Bryarsi muusika seda ei teinud, ja nagu helilooja kavalehel kirjutab, ei olnudki see tema eesmärk, ta tahtiski luua fooni. Aga millele?

Rännak iseendani ja tagasi

Ansambli Heinavanker kontsert 14. aprillil oli tõeline kirikukontsert. On isegi kummaline rõhutada, et Rootsi-Mihkli kirik polnud sel õhtul mitte lihtsalt kontserdipaik, vaid hädavajalik vaime ruum kõlanud teostele. Kontserti raamisid **Margo Kõlari** liturgiliste palvetekstide ja vaimulike rahvaviiside seaded. Delikaatsed ja loomulikud nagu vaikus – ilus kuulata, raske (tarbetu) kirjeldada.

Toivo Tulevi viiehääline "Missa Fons bonitatis" ja **Lauri Jõe**lehe "La Esperanza" on erakordselt tugeva tundelaenguga teosed. Mõlemal heliloojal on õnnestunud teose aluseks olev püha tekst siduda lumma-va kõlapildiga ning rüütada see nii ere-heledasse valgusse, et sunnib kuulates peaaegu silmi kissitama. Ometi on kumbki teos oma nägu.

Tulevi muusika on läbitungiv, kirgas ja "täisvereline", kui laenata helilooja enda

kujundit. See on palve, kuid mitte vaikne meditatsioon, vaid sisekaemuses lahvatav leek. Ekstaas. Juba *Kyrie* kirklik avakujund, dissonantside tulised sähvatused ja ikka ülespoole pürgivad meloodiakaared näitavad kätte muusika mõtte- ja tundesuuna. Teos on kompromissitu oma vokaalses nõudlikkuses, tahaks isegi öelda, et eba-inimlikult (ebamaiselt?) raske. Kuulates tekis paralleel varasemate aegade heliloojatele omase mõtlemisega, mille kohaselt Kõige-kõrgemale loodud muusika pidi olema ülim nii oma kõlailult kui ka tehniliselt keerukuselt, omamoodi inglite muusika, mille täiuslik esitus polegi inimesele jõukohane ega tema meeltega haaratav. Heina-vankris ei laula inglid, küll aga mõned ingliahäälised lauljad. Nende hingestatud ja mõtestatud esitus korvas kõik inimlikud pisivead ning lasi aimata Tulevi muusika ilupotentsiaali.

Lauri Jõelege "La Esperanza" ("Lootus") pole mitte vähem intensiivne, kuid leegi asemel on siin pigem hõõgvel söed. Teose napp materjal ja meloodiavormelite kordumisest tekkiv staatilisus ähmastab aja- ning teravdab ajatusetaju; müstiline tekst viib kuulaja püha Avila Teresa mõtisklusse, mille tuumaks on kirklik surmaigatus. Väliselt on muusika vaoshoitud, tasane, ilma suurte kontrastideta, kuid seestpoolt pakitseb nagu puhkemisootel pung – selle jõud aimub alles teose mõjuvas lõpukulminatsioon. "La Esperanza" on rännak, mille lõpus jõuab rändaja alguspunkti tagasi, kuid muutununa, uuena. Olgu selle sümboliks kas või teose alguses ja lõpus kõlav kellamäng, mille puhas heli äratav kui unest – avad silmad ja on selline tunne, et näed rohkem, märkad rohkem.

KRISTINA KÕRVER

Akadeemiline elektronmuusika steriilses õhkkonnas

15. aprilli valgusrohkel õhtupoolikul toimus Heliloojate Maja klubis elektronmuusika kontsert. Saali ette oli paigutatud tähelepanuväärne punane tool, selle kõrval asetses paar kõlareid *surround* helisüsteemist. Kuulajad ootasid piinlikus vaikuses, punasele toolile aga keegi ei istunud.

Kontserdi, mida võiks nimetada pigem muusika kuulamise õhtupoolikuks, juhatas

sisse **Alo Mattiiseni** pala "Read" (1995). Tundus justkui paneks see 80ndate süntesaatorite ning mõtliku kõlaga minimalistlik teos saalis aja seisma, akna taga loojuv päike jäigi vaikselt loojuvasse olekusse. Järgnes **Erkki-Sven Tüüri** "Miraaž" (1998) – psühheedelne lugu, mis arenedes justkui unustab äsja toimunu, ent jääb kogu aeg samasse meeleseisundisse. Olemuselt ei erinenud väga ka **Hans-Gunter Locki** "Lainetus" (2004). Õnneks pakkus meeleolu vaheldust **Jaan Räätsa** 6-osaline temperamentsem teos "Elektroonilised marginaalid" (1980), mille eksperimenteeriv vaim jättis inimliku ja sooja tunde. **Rauno Remme** oskuslikke sünteesi sisaldav "Pala aastani 2001" (1998) oleks nagu kirjeldus kellegi süngest tormilisest elust, kus leidub ka veidi päikesepaistat ja rahu. Vinguva koera transformeerumine nurruvaks kassiks mõjub lõppkokkuvõttes positiivsemalt, kui esialgu tundub. Külma värinaid tekitas **Tõnis Kaumanni** "Liiva sosistatud rada" (2007), kus kamp uue kooli naksitralle latiino kitarri, tablate, pobisemise ja kellegi läbi vokoodri lauldud laulu saatel turuplatsile liigub ning seal end kohalike moosekantide kõrval sisse seab. Loo lõpus sumiseb kärbes, kes oma lõpu leiab. Kaumanni teine teos "Dobbie" (2007), mis autori enda sõnul näitab välja tema lapselikku loomust, tõi tõepoolest mingil määral silme ette mälestusi puuklotsidega mängimisest. Kontserdi lõpetas **Pille Kanguri** mitmesugustest urbaniseerunud ja looduslikest keskkonnahelidest koosnev helimikstuur "Neuma!" (2007), mis viis kontserdi meeleolu selle algpunktist veidi eemale.

Kui elektroonilise muusika valdkonnas esitatakse loomingu üldjuhul koos autori väiksegi kaasabiga, siis pühapäevane õhtupoolik Heliloojate Maja klubis päikeseloojangu saatel jättis liiga steriilsel mulje, seda mitte ainult oma meeleolu, vaid ka sisulise poole pealt. Jäi tunne, et esitatud palade taga seisev tänapäevane akadeemiline muusikaringkond on liiga paika pandud, mitte paika loksunud. Elektronmuusika ei pea olema ju kompositsioon, tuleks rohkem kuulata ka, mida pillid ja tehnika oma osa kohta öelda soovivad.

HR MANIVALD TIPP

elektronmuusik, produtsent

EMPi fragmentaarne hing

16. aprillil Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammersaalis toimunud Mammutkontsert kujunes ka sel aastal oodatult kontrastiderohkeks. Selle esimeses paneelis kõlasid Jüri Reinvere, Mariliis Valkoneni, Kristo Matsoni ja Tatjana Kozlova teosed. Kõik olid kirjutatud asjatundlikult ning sisaldasid huvitavaid leide. Siiski näisid mõningad aspektid ka küsitavad. **Jüri Reinvere** "Ökotonis" jäi näiteks arusaamatuks elektroonilise ja löökpillipartii vahekorra – kas nimetatud partiid pidid teineteisesse sulanduma või olema pigem kontrastsed? Ja kui mõlemat, siis missugusest muusikalisest arenguloogikast lähtudes? Ka jäi rikkalikult erinevat tüüpi muusikat sisaldanud teosest mulje, et nii mõnigi sündmus ei kasvanud välja eelnevast arendusest, vaid oli lihtsalt kuidagi muusikasse interpoleeritud. Eelkõige tekitas küsimusi lõppuole kõlanud popmuusika assotsiatsioon loov muusikaline materjal, mis justkui pidanuks olema tähenduslik, aga kummalisel kombel ei olnud. Sellisena muutus see žest kuidagi õõnsaks, tekkis mulje teosest, mis on "tühjalt tähendusrikas".

Mariliis Valkoneni teoses "Impetus" üritati Toivo Tulevi muusikale omast arenguloogikat ristata neoklassitsistlikult teravalt piiritletud kujundimaailmaga, mis andis vägivaldse, harali ja kuidagi katkutatud muusikalise tulemuse. Mingit sisemist ebamugavustunnet on Valkoneni lugudes alati tunda, kuid seekord oli vastuolulistest taotlustest lähtumine kuidagi eriliselt tajutat. Küsimusi tekitas ka teoses kõlanud klarnetisoolo – millegi nii piiritletu ja traditsioonilise ilmumine sellises kontekstis toob endaga kohe kaasa semantilisi konnotatsioone. Muusika liikumine nii üldistatud tasandile annaks nagu arengus märku mingi olulise muutuse toimumisest, mille üle kuulaja peaks mõtisklema. Kuid milles see oluline muutus seisnes, jäi paraku hoomamatuks. On muidugi võimalik, et teosest saadud vastuoluline mulje võis olla osalt põhjustatud ka rabadast esitusest.

Kristo Matsoni "Kõverpeegel" näis võrreldes Valkoneni teosega olevat kindlam ja iseseisvam. Aga seal kõlanud klarneti- ja saksofonisoolo kohta esitaksin ma sama küsimuse. Samuti võis tunda iroonilist hoiakut millegi suhtes, mis ei olnud kuulajale päris lõpuni tajutatav – muusika taga näis

end varjavad veel mingi ainult heliloojale teada olev mõte. Lugu mõjus millegi paroodia või parafrasina.

Tatjana Kozlova "Vastupeegeldused" oli vahest eespool nimetatutest kõige küpsem. Dramaturgiliselt toimis teos hästi: tekst, mida algselt oli käsitletud peamiselt kõlalise, foneetilise materjalina, püüdis omandada muusika arenedes teatavat semantikat, sügavusmõõdet. Teos oli kui metafoor millegi sündimisest või kujustumisest.

Mammutkontserdi viimase hetke kava muudatused paigutasid teise paneeli Aaro Pertmanni, Mihkel Keremi ja nn üllatus-heliloojad – **Eero Rauna** ja **Anne Ermi**. Ilmselgelt toimus see kõik tehnilistel põhjustel, kuid muutuse tagajärjel kannatas kogu paneel. **Aaro Pertmanni** "Plaamanni sügis-mustrid" ja **Mihkel Keremi** "Muutuvad meeleolud" oleksid paremini mõjunud mõnes rohkem tasakaalustatud muusikalises kontekstis (näiteks viimases paneelis koos **Lembit Veevo** Sonaadiga klarnetile ja klaverile) ning samas oleks nende puudumine muutnud Eero Rauna ja Anne Ermi teostest koosneva *show* elementidega paneeli omamoodi kontseptuaalseks tervikuks.

Mammutkontserdi kolmandas paneelis astus üles **Merike Vaitmaa**, kes oli välja reklaamitud DJ-na. Paneeli teemaks aga festivali üks mõttelistest telgedest – rahvuslikkus muusikas. Niimoodi tituleeritud muusika mahamängijalt oleks oodanud midagi akadeemilisest loengkontserdist erinevat. DJ-na säilis Merike Vaitmaal ilmselt liiga suur respekt mahamängitavate teoste suhtes. Ootuspärasem oleks ehk olnud eri heliloojate oletatavalt rahvuslikku külge sisaldavate teoste kokkumiksimine mingiks uueks muusikaliseks organismiks, milles oleks selgemalt avaldunud ka Vaitmaa enda isiksus ja tema suhtumine kõlavasse muusikasse. Kuigi ka äraarvamismäng oli tegelikult päris huvitav.

Mammutkontserdi viimane paneel alapealkirjaga "Interpreetid" oli aga pühendatud eesti muusika klassikale. Lisaks eespool mainitud Lembit Veevo sonaadile Toomas Vavilovi ja Peep Lassmanni esituses kõlas Eesti Filharmoonia Kammerkoorilt Mikk Üleoja juhatusel ka **Mart Saare** koorilaule. Mõlema autori teoste esituse kohta võib lausuda vaid kiidusõnu.

17. aprillil etendus Tallinna Linnateatris **Indrek Hirve** näidend "Pauluse kiriku

Anna ja Heino Eller (Liisa Hirsch ja Rain Simmul).

kellad" (peaosas Rain Simmul, Anna Elleri rollis Liisa Hirsch). Kirjutada näidend Heino Ellerist tundub esimese mõtena ikka päris kummaline, sest helilooja introvertsuse tõttu ei näi tema isik pakkuvat just palju võimalusi draama ülesehitamiseks. Tundmata ka lähemalt Elleri inimesena, ei oska öelda, kas isik, kes laval end vaatajate ees järk-järgult avas, oli Eller. Samas puudutas näidend aga kindlasti just neid probleeme ja teemasid, millega Eller võis silmitsi seista, sealhulgas ka rahvuslikkuse küsimus muusikas. Ja sellise loona helilooja loomingu ja tema kunstilistest valikutest oli näidend väga hea. Pisut vähem näis kõige sellega haakuvat helilooja isiklik elu ning nii selle väljamõeldud kui ka tõelised koomilised ja traagilised sündmused. On lausa sümptomaatiline, kui kinniseks ja mõistatuslikuks jäi Elleri isik isegi pärast näidendi vaatamist ja kui vähe suutsid Elleri elu erinevad seigid tema loominguilistele valikutele valgust heita. Näib, et Elleri isiksusse on niivõrd tugev distantsitunne sisse kirjutatud, et isegi näitekirjanikul on sellest raske läbi murda.

Samal õhtul toimus Õpetajate Majas ka eesti ja saksa interpretidest moodustatud Ensemble Bipolari kontsert. Esimesena kõlanud **Kristjan Körveri** "Gratis dictum" oli siinkirjutaja arvates kindlasti selle festivali üks paremaid teoseid. Tihe polüfooniline kirjapilt ja sellega kaasnev omapärane tämbritunnetus löid kuidagi erilisel hea tasakaalu teose struktuuraalse ja emotsionaalse pooluse vahel. **Gerhard Müller-Hornbachi** Klaveritrio mõjus selle kõrval pisut kuivalt, sissepoole pööratult ja akadeemiliselt ning tekitas assotsiatsioone

saksa *Handwerk*'i, Bachi ja Hindemithiga. Kontserdi esimese osa lõpetas **Kerri Kotta** "Veateade".

Võrreldes Gerhard Müller-Hornbachi Klaveritrioga oli **Steingrimur Rohloff** "Trio külmunud kummalisele mehaanikale" oluliselt avatum, lärmakam ja teatrase, millest siiski aimus tagasihoitud pinget. **Klaus Huberi** "Ajatuse hingust" saab pidada juba 20. sajandi muusika klassikaks: tüüpiliselt seitsmekümnendatele võib siin veel järellainetusena tajuda valu kaotatud paradisi (= teose tervikkuse) pärast. **Malle Maltise** üsna pretensioonitu ning leebelt lüüriline "Sõnadevool" lõpetas lärmakalt alanud kontserdi meditatiivses atmosfääris.

Festivali viimast päeva markeerisid kaks muusikasündmust: Draamateatri maalisalis toimunud kontsert "Klavessinissimo!" ja suures saalis etendunud Veljo Tormise ooper "Luigeland" (solistid, Pärnu Linnaorkester, dirigent Mihhail Gerts). **Alo Põldmäe** "Neeruti süüdi" esitust saatev slaidiprogramm vajanuks ilmselt ajastatuse (režii) seisukohalt suuremat läbimõtlemit. Üllatavalt ei kaotanud **Veljo Tormise** teose "Kümme haikut" klaveripartii oma olemusest midagi ka kandlele seatuna; mingis mõttes kannel isegi aitas iga kõlavat heli rohkem väärtustada. **René Eespere** mootorne "Cum intervallis" oli üles ehitatud katkestustele, mis võinuksid paremini esile tulla, kui interpreet (Imbi Tarum) oleks lubanud endale teose alguses vähem agogilisi ja tempovabadusi. **Liis Jürgensi** "digitaalis purpurea" pendeldas protsessi ja mitteprotsessi vahel: teos mõjus austusavalduse-na John Cage'ile, peegeldades tema teadli-

Georg Friedrich Tormis? Taga "Luigelennu" solistid Maris Liloson (vasakul), Roland Liiv ja Helen Lokuta.
FOTOD TAAVI KULL

kult ignorantset suhtumist muusikalisse vormi ja aega. **Rein Rannapi** Variatsioonid klavessiinile oli kontserdi lõpetamiseks aga sobivalt efektneteos.

Veljo Tormise "Luigelennu" võib pidada nii eepiliseks kui ka kammerlikuks. Eepiliseks muudab selle helilooja distantseeritud ja üldistav hoiak materjali suhtes, seda muljet tugevdab ka ooperi impressionistlik helikeel (ava- ja lõpuosas võib näiteks tajuda konkreetseid viiteid Debussy "Sireenidele"). Teose problemaatiliseks küljeks on aga libreto või õigemini lugu, millel ooper põhineb. "Luigelend" räägib kunstniku (kunstilise, õpetatud, tsiviliseeritud jne) ning looduse (loomuse, loomulikkuse) vahekorra. Luigelennu all mõeldakse oma kaaslast kaotanud luige viimast lendu, millega see end taevast alla kukutab. Arusaamatuks jäi aga luigelennu kui metafoori seostumine ooperi tegevusega, milleks oli Kunstniku (Uku Joller) ja Virve (Helen Lokuta) armastuslugu. Kas luigeks, kes oma viimase lennu peab sooritama, võis olla Virve? Vähemalt näis selline olevat lavastaja Hardi Volmeri arusaam, kui ta Virve luigeks rietas. Aga sellisel juhul oleks ooper pidanud olema n-ö Virve lugu, kes näiteks looduslapsena tsivilisatsiooni (Kunstniku) puudutusest haavatuna kaotab oma algse loomuse (ehk kaaslast) ja peab seetõttu suurema. Seda aga ei juhtu. Või peab "luigelennu" sooritama Kunstnik?

Aga erinevalt tsivilisatsioonist rikutud Kunstnikust tähistab luik selles ooperis looduslikku, st midagi positiivset. Samuti ei näi Kunstnikus tekkivat ka suuremise hetkel mingit arusaama sellest, et ta on juba kaua aega tagasi oma loomuse kaotanud (Kunstnik ega ka ükski teine tegelane süžee käigus põhimõtteliselt ei muutu), mistõttu dramaturgilisest seisukohast loogiline põhjus Kunstniku suuremiseks tegelikult puudub. Hea lavastuslik idee oli aga tõlgendada surma kunstlikkust lunastava sündmusena – kui kogu ooperi vältel muutusid ekraanile projitseeritavad maalid aina ekspressionistlikumaks ja abstraktsemaks, väljendades justkui Kunstniku süvenevat võõrandumist, siis ooperi lõpuosas võis näha jälle puhtaid toone ja figuraalkompositsiooni. Nauditav oli ka ooperi professionaalne esitus.

Hoolimata juba aastaid kestvast püüdest ennast mingi ühisnimetaja all välja mängida, säilitab festival "Eesti muusika päevad" juba tänu materjalile, millest see kokku pannakse, ikka olemusliku fragmentaarsuse. Ning kuna selline teatav juhuslikkus garanteerib alati ka üllatusmomentide säilimise, võib seda pidada õigupoolest positiivseks.

KERRI KOTTA
muusikateadlane, helilooja

VÄRSKE VAIMUSTUS

Mis oli viimane muusikasündmus, mis teid tõeliselt vaimustas?

JAAN-EIK TULVE
dirigent

Ma käin kontsertidel küllaltki palju ja kuulan väga erineva päritoluga muusikat. Ei saaks öelda, et oleksin mingi kindla muusikastiili eriline austaja, pigem otsin muusikas sõnumit, mis suudaks puudutada südant. Kui nüüd mõttes mööda kevadet tagasi minna, siis jäävad eredate tulukestena vilkuma kaks kontserti. Neist esimesel musitseeris usbeki lauljatar Munodžat Jultševa ning teisel aserbaidžaaani vokaalvirtuoos Alim Kasimov koos oma tütrega. Kummalisel kombel on mõlemad lauljad pärit sufi traditsioonist. Nad kannavad edasi pärimust, mille on saanud oma vanematelt, need omakorda oma vanematelt ja nii mitmeid sajandeid. Astudes sellisele pinnasele, ei ole nähtavasti enam kohta pealiskaudsusele, kuna inimene imeb vana tarkuse endasse kui käsni. Selliste muusikute kuulamise järele januneb mu hing kontserdil käies ehk kõige enam. Praegu neid ridu lõpetades tuleb meelde, et olin sama vapustatud, kuulates ka armeenia muusika suurkuju Jivan Gasparyani esituses tema enda laulu "Mama". Lihtne lugu, kus 78-aastane mees laulab kogu oma elutarkuses 14-aastase poisi häälega. Terve saalitäis rahvast oli väga intiimseks tunnistajaks ühele silme eest läbi jooksvale elufilmilindile.

Koorifestival "Tallinn 2007" – rahvusvahelisem kui kunagi varem

IA REMMEL

Kümnnes koorifestival "Tallinn 2007" oli laiahaardelisem kui kunagi varem. Rahvusvahelisel koorikonkursil osales rekordarv väliskoore – Austraaliast, Ameerikast, Rootsi, Soomest, Lätist, Poolast, Inglismaalt, Sloveeniast, Taanist ja Lõuna-Aafrikast. Kui varem on sellel konkursil rohkelt võite pälvinud Eesti koorid, siis seekord viisidki suurema hulga auhindu koju väliskoored.

Konkursi žüriisse kuulusid Gary Graden (Rootsi/USA), Eri Klas, Josep Prats (Hispaania), Marjukka Riihimäki (Soomes) ja Alfonsas Vildžiūnas (Leedu).

Eesti kooridest olid edukaimad tütarlastekoor Ellerhein, Tallinna Kammerkoor, Tartu Ülikooli Kammerkoor, Revalia Kammermeeskoor ja Eesti Lastekoor. Dirigentidest paistsid silma Tartu Ülikooli Kammerkoori dirigent Triin Koch (dirigendipremia), Tiia-Ester Loitme, kes sai Ellerheina kooriga mees- ja naiskooride kategoorias esimese preemia ja Eesti Raadio eripremia ning Urve Uusberg, kes pälvis oma Mitte-Riinimanda noortekooriga žürii eripremia.

Festivali kunstiline juht Ants Soots:

"Sel aastal oli konkursil nii stiilide kui ka kooriliikide osas rohkem kategooriaid. Valikurohkus tekitas ilmselt ka küllaltki suurt huvi: konkursile laekus kuuskümmend kaheksa esinemissoovi ning esinema valiti nelikümmend üks koori. See on küllalt suur arv ja konkursi ajagraafiku vastuvõtvõime piirimal. Mõned koorid tahtsid osaleda mitmes kategoorias, kuid soovitasime seda mitte teha. Ükski koor ei ole nii universaalne; massiivne romantiline segakoor ei ole tõenäoliselt renessansis väga huvipakkuv.

Meeskoore osales seekord vähem, seetõttu võistlesid mees- ja naiskoorid ühes kategoorias. Samas olid meeskoorid seekord väga kõrge tasemega. *Grand prix'* kandidaatideks saigi kaks meeskoori, mis on koorikonkursil üsnagii pretseedenditu. Tavaliselt "tippliiga mäng" toimub eelkõige kammerkooride vahel.

Eri Klas õnnitleb *grand prix'* võitnud Delaware'i ülikooli segakoori dirigenti Paul D. Headit. Taamal konkursil osalenud kooride dirigendid.

FOTO MÄRT-VALTER BERNADT

Juba eelvooru linte kuulates sai selgeks, et seekord on tulemas palju väga häid koore. Silma hakkas väga tubli noortekoor Austraaliast, hilisem *grand prix'* võitja Delaware'i ülikooli koor. Ameerikas on suured koorid võimekate lauljatega, aga tihti ei ole nad kooritehniliselt nii viimistletud, nende spetsiifika on meile harjumatu. Aga Delaware'i kooril oli ühendatud nii suutlikkus kui ka viimistluse tase. Huvitavalt mõjus Rootsi koor Svanholm Singers. Äärmiselt viimistletud ettekanne, veenev tõlgendus, isegi kui selle tõlgenduse üle võib vaielda. Suur sugestiivsus kõiges, ka dirigenditöös.

Eesti kooridest jõudis kõige kaugemale tütarlastekoor Ellerhein. Kuigi ta on tütarlastekoor, mõjub ja esineb ta kui küps täiskasvanute koor. Tartu Ülikooli kammerkoor veenis oma hea dirigenditööga, olles kammerkooride kategooria tugevaim. Mit-

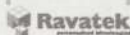
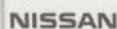
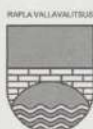
te-Riinimanda koor dirigent Urve Uusbergiga avaldas žüriile muljet oma siiruse, vahetuse ning dirigendi ja koori vahelise erilise loova auraga. Meeldiv oli Tallinna Kammerkoori vanamuusika kava. Emotsionaalse väljenduslikkusega köitis Revalia kammermeeskoor. Võrdväärset konkurentsi pakkus laste- ja noortekooride kategoorias Eesti Lastekoor. Esile tõstaksin eesti kooridest veel Estonia seltsi segakoori ja Teaduste Akadeemia naiskoori.

Hoolikas viimistlus, head interpretatsioonilised taotlused ehk ühesõnaga – hea dirigenditöö, mainisid žürii liikmed eesti kooride kohta. Määravaks saab sageli aga koori vokaalne potentsiaal, vokaalsed võimed, mis on eesti kooridel valdavalt tagasihoidlikumad."

XV RAPLA KIRIKUMUUSIKA FESTIVAL

RAPLAMAAL, JÄRVAMAAL, LÄÄNEMAAL, VIRUMAAL

21. JUULI – 11. AUGUST, 2007

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 21. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE: 100.- / 70.-

AVAKONTSERT (HAYDN - 275)
FRANZ JOSEPH HAYDNI ORATOORIUM
"AASTAAJAD"
VÖRU ORATOORIUMIKOOR /
SEGAKOOR "HILARO", KAMMERKOOR
"CAMERATA UNIVERSITATIS" (TARTU)
KOORMEISTRID: SILJA OTSAR, CELIA ROOSE,
SEIDI MUTSO, HEINO PEHK JA TIIT RAUD
VÖRU SÜMFOONIAORKESTER
KONTSERTMEISTER JAAN RANDVERE
SOLISTID: MARIS LILOSON (SOPRAN),
MATI TURI (TENOR), UKU JOLLER (BASS)
DIRIGENT ERKI PEHK

VIGALA KIRIKUS
PÜHAP., 22. JUULIL
KELL 14
PÄÄSE: 60.- / 40.-

ANSAMBEL "RONDELLUS"
KAVAGA "SALVE STELLA"
MARIA STAAK (LAUL, RATA SLÜÜRA)
MARIA VALDMAA (LAUL)
TÖNU JÕESAAR (FIIDEL)
ROBERT STAAK (LAUTO, TRUMMID)

VÄIKE-MAARJA
KIRIKUS
KOLMAP., 25. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 60.- / 40.-

"TALLINNA BAROKKSOLISTID"
LIINA SAARI (SOPRAN)
RAIVO TARUM (ZINK, BAROKKTROMPET)
TÖNU JÕESAAR (FIIDEL, VIOLA DA GAMBA,
BAROKKTELLO)
IMBI TARUM (KLAVESSIN)

TÜRI KIRIKUS
NELJAP., 26. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

AKORDIONISTIDE KONTSERTORKESTER
"TREMOLÓ"
DIRIGENT VENDA TAMMANN

KULLAMAA KIRIKUS
REDEL., 27. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

AKORDIONISTIDE KONTSERTORKESTER
"TREMOLÓ"
DIRIGENT VENDA TAMMANN

RAPLA KIRIKUS
LAUPÄEVAL, 28. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 70.- / 50.-

"KÕIGEL ON KÕIGEGA SEOS..."
LAULAB KAIT TAMRA

VANA-VIGALAMÕISAS
PÜHAP., 29. JUULIL
KELL 19
PÄÄSE 100.-
(JOOGID JA SUUPISTED)
PÄÄSMED AINULT EELMÕÖGIS:
VIGALA VALLAVALITSUS
JA WWW.PILETIAAMAL.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
VILLU VESKI (SAKSO FONID)
TIIT KALLUSTE (AKORDION)
DIETMAR HERRIGER SAKSAMAALT
(SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
VAATA KA: WWW.NORDICSOUNDS.EE

ALU MÕISAS
KOLMAP., 1. AUGUSTIL
KELL 19
PÄÄSE 100.-
(JOOGID JA SUUPISTED)
PÄÄSMED AINULT EELMÕÖGIS:
RAPLA KONSUMI INFOLETIS
JA WWW.PILETIAAMAL.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
VILLU VESKI (SAKSO FONID)
TIIT KALLUSTE (AKORDION)
DIETMAR HERRIGER SAKSAMAALT
(SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
VAATA KA: WWW.NORDICSOUNDS.EE

XV RAPLA KIRIKUMUUSIKA FESTIIVAL
 21. JUULI – 11. AUGUST, 2007 – RAPLAMAA, JÄRVAMAA, LÄÄNEMAA, VIRUMAA

KABALA MÖISAS
 (TÜRI VALD)
 NELJAP., 2. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.-
 (JOOGID JA SUUPISTED)
 PÄÄSMEID ANNULT EELMÄÄRUS:
 KABALA RAHVAMAJAS
 JA WWW.PILETIMAAILM.COM

"PILDID MAAILMANÄITUSELT"
 VILLU VESKI (SAKSOFOONID)
 TIIT KALLUSTE (AKORDION)
 DIETMAR HERRIGER SAKSAMAAIT
 (SHAKUHACHI, ELEKTROONIKA)
 TAAVO REMMEL (KONTRABASS, ELEKTROONIKA)
 VAATAKSE: WWW.NORDICSOUNDS.EE

VAHASTU KIRIKUS
 REEDEL, 3. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.- / 70.-

RAIVO TAFENAU TRIO
 RAIVO TAFENAU (SAKSOFOON)
 MIKKO HELEVÄ SOOMEST (HAMMOND-OREL)
 TUOMAS TIMONEN SOOMEST (LÖÖKPILLID)

RAPLA KIRIKUS
 LAUPÄEVAL, 4. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.- / 70.-

RAIVO TAFENAU TRIO
 RAIVO TAFENAU (SAKSOFOON)
 MIKKO HELEVÄ SOOMEST (HAMMOND-OREL)
 TUOMAS TIMONEN SOOMEST (LÖÖKPILLID)

MÄRJAMAA KIRIKUS
 KOLMAP., 8. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.- / 70.-

TALLINNA SAKSOFOONIKVARTETT
 OLAVI KASEMAA (SOPRANSAKSOFOON)
 VILLU VESKI (ALTSAKSOFOON)
 VALDUR NEUMANN (TENORSAKSOFOON)
 HENDRIK NAGLA (BARITONSAKSOFOON)
 KAASTEGEV PILLE LILL (SOPRAN)

KÄRU KIRIKUS
 NELJAP., 9. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.- / 70.-

TALLINNA SAKSOFOONIKVARTETT
 OLAVI KASEMAA (SOPRANSAKSOFOON)
 VILLU VESKI (ALTSAKSOFOON)
 VALDUR NEUMANN (TENORSAKSOFOON)
 HENDRIK NAGLA (BARITONSAKSOFOON)
 KAASTEGEV PILLE LILL (SOPRAN)

RAPLA KIRIKUS
 LAUPÄEVAL, 11. AUGUSTIL
 KELL 19
 PÄÄSE 100.- / 70.-

LÖPPKONTSERT
 ANDRES UIBO "APOCALYPTIC SYMPHONY"
 "HORTUS MUSICUS"
 "ORTHODOX SINGERS"
 VALERI PETROVI JUHATUSEL
 ANDRES MUSTONEN (VIUL)
 ANDRES UIBO (OREL)
 DIRIGENT ANDRES MUSTONEN

PÄÄSMEDE MÜÜK: WWW.PILETIMAAILM.COM,
 RAPLA KONSUMI INFOLETIS,
 JA TUND ENNE ALGUST KONTSERDIPAIKADES
 INFO: WWW.RAPLAMV.EE, WWW.RAPLA.EE, WWW.RAPLAMAA.EE.

Muusikalinn Berliin

Näiliselt küll kaugel, on Berliini rikkalik muusikaelu meist tegelikult vaid lühikese ja soodsa lennusoidu kaugusel. Aprilli lõpul käis suurlinnas pakutavast osa saamas Muusika toimetus, kes külastas paari päeva jooksul kokku kolme ooperiteatrit, kahte kontserdisaali ning kahte jazzklubi.

Seal kuuldust ja nähtust järgnevalt kirjutamegi. Loomulikult ei jõua kolm toimetajat kolme päeva jooksul ka suurima entusiasmiga igale suurlinna muusikaüritusele, kuid aimu muusikalinna Berliini külluslikust valikust peaks järgnev ülevaade siiski andma.

Ajatu ja ajakohane verism

1912. aastal rajatud teatri Deutsche Oper Berlin, toonase nimega Deutscher Opernhaus, saatus peegeldab 20. sajandi suuri sündmusi. 1943. aastal hävis maja pommitamise tagajärjel ning kui seda 1961. aastal taas üles ehitama hakati, oli värskest valminud veelgi kuulsam "ehitis" – Berliini müür, mis jättis linna kaks kuulsat ooperiteatrit, Staatsoperi ja Komische Operi "punase" Saksamaa territooriumile. Sestap ongi Deutsche Oper mänginud Lääne-Saksamaa ooperielus üliolulist rolli: dirigentidena on siin erinevatel aegadel töötanud noor Lorin Maazel, Karl Böhm ja Eugen Jochum, hiljem Gerd Albrecht, Rafael Brübeck de Burgos ja mitmed teised. Praegu on teatri peadirigendi kohal itaallane Renato Palumbo. Deutsche Operis tegi oma esimese lavastuse Götz Friedrich ning loomulikult saab koostada ka ülipikara nimekatest lauljatest, kes sellel laval rohkem või vähem üles on astunud, paljud ka just siit tuule tiibadesse saanud.

22. aprillil oli Deutsche Operi kavas kuulua paarirakend – Pietro Mascagni "Cavalleria rusticana" ja Ruggiero Leoncavallo "Pagliacci". Mõlemad ooperid lavastas inglase David Pountney, keda toetas lava- ja kostüümikunstnik Robert Innes Hopkins. Lavastus oli värske ja detailirohke. Kui "Talupoja au" hoidis traditsioonilisemat joont, rõhutades rustikaalset,

Stseen ooperist "Cavalleria rusticana" Berliini Deutsche Operis.

FOTO BERND UHLIG

religioosete sümbolitega kaunistatud miljööd, siis "Pajatsid" vaimustas oma leidliku lavalise lahendusega. Nimelt kõlasid pärast vaheaega, kui eesriie teiseks ooperiks tõusis, lõputaktid "Talupoja aust" ja alles siis algas kuulua "teater teatris": rändtrupi saabudes hakati eelmise ooperi lavakujundust lahti võtma, et teha ruumi autoga saabuvatele näitlejatele, kes nägid välja kui kõige ehtsamad itaalia mafioosod.

Esituslikult olid mõlemad ooperid heal, "Pagliacci" lausa väga heal tasemel. Viimases oli ooperigurmaanidel jaanuaris võimalus kuulda ka José Curat, seekordses koosseisus tõusid esile Frank Porretta Canio ning Krassimira Stoyanova Nedda rollis. "Cavalleria rusticanas" säras Santuzza osa laulnud Ildiko Komlosi. Kokkuvõtteks võib öelda, et ooperiõhtu kulges tõusvas joones, valmistades rõõmu ühtlaselt kvaliteetse vokaalse esituse ning intrigeeriva lavastusega.

21. aprilli õhtul nähtud "Tosca" oli muusikalise poole pealt heal tasemel reatendus, kuid mitte just eriti elamuslik. Erioline oli "Tosca" aga küll ühe asjaolu poo-

lest, nimelt mängitakse seda ooperit samas lavastuses juba 1969. aastast! Lavastuse "konserveerimiseks" on ka põhjust – "Tosca" on lavale seadnud omaaegne tipp-tegija Boleslaw Barlog. 1906. aastal sündinud Barlog oli 1940.–1960. aastate silmapaistev teatrilavastaja, tegutsenud ka filmirežissöörina. Tuntuks sai ta kui 1945. aastal loodud Schlossparktheateri rajaja, kuhu ta kogus kokku mitmeid Hitleri Saksamaa ja sõja ajal laiali pillatud näitlejaid. Hiljem töötas Barlog Charlottenburgi Schilleri teatris. Mänguline eksperimentaator Barlog ei olnud, tema etendused järgisid eelkõige psühholoogilise realismi suunda.

Selline lavastuse pikaajaline säilitamine on omamoodi huvitav. Teisalt ei ole midagi parata, kui 2007. aastal mõjub see juba omajagu anakronistlikult. Kõik on traditsiooniline. Just sellist kirikuinterjööri esimeses vaatuses, Scarpia kabinetti teises vaatuses ning kindlust koidikuhahetuses taeva taustal kolmandas vaatuses näeb ikka ja jälle lavastusest lavastusse. Ja kogu ooperliku ühiskunsteitse komponendid

on kuidagi uinutavalt kombekad ja argised.

Giacomo Puccini verimiks nimetatud muusikastiil pole siiski mingi argireaalsuse lavale toomine. Siin on (hilis)romantilist kirge, liialdust, vastuolulisi tundeid. Kuid just kirest ja aktiivsusest jäi selles etenduses mõnevõrra puudu. Cavaradossi osa laulnud ameeriklane Richard Leech on väga hea itaaliapärase häälekasutusega tenor, Toscat esitanud gruusia päritolu Iano Tamaril meeldiv dramaatiline sopran, Scarpia osatäitjal, norra baritonil Terje Stensvoldil sümpaatne häälematerjal. Kõige usutavamalt mängis oma rolli välja Iano Tamar, meespeaosaliste puhul jäi aga näitlemine kuidagi poolele teele.

Tantsivad Berliini Filharmoonikud, koreograaf Seiji Ozawa

Berliini Filharmoonikute ees on orkestri 125-aastase ajaloo jooksul seisnud ainult säravad ja väga säravad dirigendid, juba peadirigentide rida on hingemattev: Bülow, Nikisch, Furtwängler, Celibidache, Karajan, Abbado ning 2002. aastast *sir* Simon Rattle. Orkestri kodu on omaette vaatamisväärsus: saksa kultusarhitekti Hans Scharouni projekteeritud hoone meenutab väljast hiigelsuurt telki, seest aga 20. sajandi nägemust amfiteatrist – publik paikneb lava ümber ja kohal, näeb ja kuuleb kõike, mis vaja, saali akustika on suurepärase. Eriti ilmnes see kõrvulukustava aplausi ajal, kui paar tuhat kuulajat kõlas kui parkümmend tuhat.

Sel nädalavahetusel (20., 21. ja 22. aprillil) seisis dirigendipuldil 70-aastane Seiji Ozawa, kes kujundas Bruckneri Teisest sümfooniast ilusate proportsioonidega, haaravate tõusude ja vaibumistega, reljeefse ja hästi kõlava terviku. Energiiline ja sütitav dirigent võttis oma muusikaliste mõtete väljendamiseks appi peaaegu kõik kehakeele vahendid, lisades nn tavapärasele võtetele ka mõned tantsusammud ja hoogsamad pöörded. Filharmoonikud järgisid etteantud koreograafiat ning “õõtsusid ja tantsisid” dirigendiga truult kaasa. Beethoveni Teises klaverikontserdis jäi juhi roll orkestri juures resideerivale pianistile Pierre-Laurent Aimard’ile, kes on festivali “Klaver” külalisena esinenud ka Eestis. Aimard on laiemalt tuntud peamiselt nüüdismuusika interpreedina, teatud mõttes oli seda tunda ka tema lähenemises Beet-

hovenile, ja seda kõige paremas mõttes. Täpne löök, läbipaistev faktuur, selgelt eristuvad registrid ja meloodialiinid ning iseäranis ergas rütmipilt võiksid olla selle esituse märksõnad. Pigem klassistsitlik portree – verinoor Beethoven ilma romantismi taagata.

Segadused “Figaro pulmas”

Berliini esindusoooperimaja on Riigiooper Unter den Lindenil. Selle rajas 1746. aastal Friedrich Suur. Hoone portikusel ilutseb ladinakeelne pühendus: *Fridericus Rex Apollini et Musis* – Friedrich Suurelt Apollose ja muusadele. Ilus ooperimaja on läbi elanud mitmeid raskeid aegu: põlengu 1843. aastal ning purustused Teises maailmasõjas. Sõja järel Riigiooper taastati võimalikult originaalilähedaselt ning taasavati 1955. aastal.

22. aprillil selles ooperimajas kuulnud “Figaro pulm” oli pühapäeva pärastlõunane etendus, kuhu külastajad võisid tulla koos lastega. Nii nagu “Tosca” puhul, tahaksin ka siin alustada lavastusest ja lavakujundusest. “Figaro pulm” on Riigiooperi laval 1999. aastast alates, etenduse on lavastanud Thomas Langhoff ning lavakujundus pärineb Herbert Kapplmülleriilt. 1938. aastal sündinud Thomas Langhoff on nimekas lavastaja, saanud mitmeid kultuuripreemiaid ning Kapplmüller on Salzburgi Mozarteumi lava- ja kostüümikujunduse osakonna juhataja. Kahjuks ei jätnud “Figaro pulmas” ei lavastus ega lavakujundus kuigi veenvat muljet. Kõikjal valitses mingi “kontseptsioonisegadik”, lähtekohaks polnud ei ajastutruudus ega nüüdisaegsus. Esimese vaatuse peamine lavakujunduselement oli hiiglaslik pruun sein, kogu tegevus oli toodud rambile. Mozarti säravale ja elavale muusikale polnud see küll kuigi heaks fooniks, tegutsemine vaid lavarambil ahendas lauljate liikumisvõimalusi. Järgmised lavapildid: teise vaatuse krahvinna bu-duaar, kolmanda vaatuse katedraaliinterjäär ning neljanda vaatuse öö vahi(?) majakeste vahel aina süvendasid eklektilist segadust. Samaväärselt sekundeerisid lavastuslikele segadustele kostüümid (Yoshi’o Yabara). Mõned tegelastest kandsid Mozarti ajastu stiilis kostüüme (krahvinna, Susanna, krahv Almaviva), teised veidrat segu ebamäärasest värvi üripidest (Figaro, Cherubino). Ka lavalises liikumises jäi puudu mängulisest amüüsantsusest, mida

just selle ooperi puhul kujutleks.

Osatäitjatest meeldisid kõige enam krahv Almavivat laulnud Roman Trekel ja Anne Schwanevilms krahvinnana. Hääleliselt jätsid hea mulje ka Marcellina osa laulnud Simone Schröder ja Cherubino rolli esitanud Katharina Kammerloher. Kahjuks põhiosatäitjad, Adriane Queiros ja Hanno Müller-Brachmann Susanna ja Figaro osas polnud ei vokaalselt ega ka näitlejameisterlikkusest mitte kuigi eredad.

Haarata, mõjuda, vapustada! Glucki “Iphigeneia” Barrie Kosky moodi

Berliini ühe esindusteatri Komische Operi maja välisilme inetust mainivad paljud linna tutvustavad turistivoldikud ja töepoolest, Unter den Lindeni vahetus naabruses paiknev hoone köidab pilku oma suuruse ja hallusega, teadmatum mööduja ei oskaks kahtlustadagi, et nende hallide müüride varjus peitub põnev interjäär ja käib värvikas muusikateatri elu. Teatrit tehti selles paigas juba Goethe ja Glucki päevil, kuid maja ise pärineb 19. sajandi viimases kümnendist, ehkki on pärast Teist maailmasõda oluliselt ümber ehitatud. Sisenedes võib külastajat jahmatada ooperiteatri kohta tavatult julge sisekujundus – ajaloolises stiilis väljapeetud fuajee ja majesteetlike keerdreppide kõrval helgib hämar neoontuledes ooperikohvik, meenutades pigem ööklubi või hubast *lounge*’i. Sama ootamatu paari moodustavad 1200-kohaline uhke neobaroklik teatrisaal ja tume lavaauk. Nagu hiljem selgus, haakus teatri atmosfäär sel õhtul nähtud ooperi ja lavastusega uskumatult hästi.

22. aprillil esietendus Komische Operi laval Glucki “Iphigeneia Taurises”. 1779. aastal Pariisis loodud ooper on sisuline järg viis aastat varem valminud ooperile “Iphigeneia Aulises”.

Noor naine Iphigeneia teenib Diana preestritarina Taurisel, mille kuningas laseb hukata kõik riiki sattuvad võõrad mehed, et ükski neist ei saaks teda mõrvata, nagu on ennustanud oraakel. Ooperi teine peategelane on Orestes, kes tappis oma ema Klytaimnestra, kuna too oli mõrvanud tema isa Agamemnoni, arvates, et mees on ohverdanud nende ainsa tütre Iphigeneia. Meeleheitel ja fuuriatset tagaetauna eksleb Orestes nüüd mööda maailma, kuni jõuab

koos kaaslasega Taurisele. Õde ja vend ei tunne teineteist ära, Orestesest peaks saama järgmine ohver, Iphigeneiast aga ohverdaja...

Lavastaja Barrie Kosky tõi selle verise, vihasid ja kättemaksust nõretava loo antiikmaailmast tänapäeva, projitseerides tegelased, nendevahelised suhted ja süžee sõlmpunktid meie aega, kohati lausa päeva- poliitika taustale. Juba enne avamängu algust sagisid laval ringi mundris sõdurid, kes lohistasid enda järel poolalasti ja kinni- seotud vange, mõned neist tapeti kõlava püstolilasuga pähe. Terve esimese vaatuse jooksul võis laval näha abitute inimeste peksmist ja alandamist, muu hulgas ka sigariga kõrvetamist. Lõpuks sättisid naerda mõirgavad sõdurid end oma ohvritega ühise pildi peale... Pole siis ime, et juba järgmistel päevadel ilmus Saksa pressis arvustusi pealkirjadega *à la* "Iphigeneia Guantánamos" või "Iphigeneia Abu Ghraibis". Olgu see vaid üks näide lavastuse üldkontseptsioonist, kuhu mahtusid veel homoseksuaalsed ohvitserid ja kokaiinipilves hõljuv "kuningas". Lavastuse šokeerivaim hetk oli aga fuuriate ning Agamemnoni ja Klytaimnestra vaimude ilmumine – aeglaselt, justkui deliiriumis loivasid laval ringi ooperikoori alasti pensionialised(!) liikmed. See stseen pani ka paljunäinud Berliini teatripubliku kahisema.

Barrie Kosky nimega käib kaasas rahvusvahelise skandalisti ja "paha poisi" maine, ta on tuntud oma sõnumilt provokatiivsete ja visuaalselt räigete lavastustega, teenides ühtaegu ära nii publiku avaliku pahameele kui ka kriitikute vaimustuse. Ometi ei mõjunud see kõik odava trikita- misena: Glucki ooperi tegelased säilitasid oma psühholoogilise teravuse ja kihilise karakteri, intensiivne draama kandis välja kõik neli vaatust (pealegi ilma vaheajata). Kavalehel mõtiskleb lavastaja, et läbi ajaloo on ooperi esmaseks ülesandeks olnud kuulajat haarata ja vapustada, pakkuda elamust ja olla aktuaalne. Mis võiks olla tänapäeval aktuaalsem kui terrorismi, inim- õiguste ja inimväärikuse teema? Kriiti- kute ja teatraalidest koosneva publiku vaimustunud braavo-hüüded ja tuline aplaus kinnitasid, et Kosky tabas märki.

Lavapildi jõulisus ja realistlik jõhkru- s hoidsid kogu etenduse vältel peatähelepanu endal. Muusika, ehkki suurepärase nii

Orestes (kilekotis) sadistlike Taurise sõdurite küüsis.
KOMISCHE OPER / MONIKA RITTERSHAUS

noodis kui ka esituses, jäi paratamatult pisut varju. Kuid ehk ei olekski Gluckil selle vastu midagi, oli ju tema ooperirefor- mi üheks juhtmõtteks, et muusika üle valit- segu poeesia ja poeesia üle omakorda draama. Olgu siiski ära mainitud noor ja energiline külalisdirigent Paul Goodwin Suurbritanniast, tema kaasmaalane, dramaa- tiline sopran Geraldine McGreevy (Iphige- neia) ning šoti päritolu Kevin Greenlaw (Orestes), kelle jõuline bariton ja suure- pärane näitlejaanne võimaldasid luua hiilgava lavarolli.

Veel väärib esile tõstmist lihtne, kuid mõjuv lavakujundus, mis oli kogu aeg just- kui elav osa lavastusest – hiigelekraan staati- lise fotoga, mille meeleolu muutus valguse muutudes. Aeg-ajalt volas mööda ekraani selge vesi (pisarad?) ja punane vesi (veri?) – algul nirena, ooperi lõpul juba joana.

Nüüdismuusika kaunis Konzerthausis

Elamuslik oli kontsert Berliini ühes kauni- mas kontserdisaalis Konzerthausis. See 1776. aastal ehitatud hoone oli algselt hoopis teatrimaja, kus on esinenud nii Paganini kui ka Liszt ja dirigeerinud Richard Wagner. Eriti kaunis on hoone interjäär oma ornamentide, sambakeste

ning maalitud pannoodega.

Seal 22. aprillil kuuldud kontserdil esines teine Berliini esindusorkestritest – Berliini Ringhäälingu sümfooniaorkester, väga hea, ühtlase kõlaga muusikakollektiiv. Kavas olnud teosed sisaldasid palju orkestri- soolosisid, mida suurepäraselt esitati.

Kontserdiõhtu kava oli mõnevõrra ebatraditsiooniline: kõlas Thomas Adəsi teos "America. A Prophecy", Leonard Bernsteini "On the Waterfront" ning Erich Korngoldi Sinfonie in Fis. Ringhäälingu orkestrit dirigeeris ameerika päritolu John Axelrod, kes praegu töötab Šveitsis Luzerni sümfooniaorkestri ning Luzerni teatri muusikajuhina. Axelrod on Bernsteini õpilane ning esitab ja propageerib sageli oma mentori teoseid. Ta on täpsete žestidega, positiivne ja innustav ning kuuldu põhjal ka väga hea nüüdismuusika interpreteerija.

Esimesena kõlanud teose autor, briti uue muusika imelaps Thomas Adès on õppinud Guildhall Schoolis ja Cambridge King's College'is. Tunnustuse saavutas ta juba varakult, kui pälvis 18-aastasena BBC Noorte Muusikute Aastaauhinna ning 2000. aastal kõigi aegade noorima nomi- nendina ülimaineka Grawemeyeri auhinna.

Orestes mõrvatud vanemate ja fuuriate küüsis.

KOMISCHE OPER / MONIKA RITTERSHAUS

1999. aastal loodud "America. A Prophecy" sopranile ja sümfooniaorkestrile põhineb maia tekstidel raamatust "Chilam balam" ning katkenditel hispaania helilooja Matteo Flecha (1481–1553) teosest "La Guerra". Teose aluseks on neljanoodiline motiiv, millest kasvavad ja kujunevad Adèsile omased "kaleidoskoopilised" helikangad. "America. A Prophecy" on jõuline ning ka teksti valikult väga huvitav teos.

Bernsteini sümfoonilise süüdi "On the Waterfront" muusikaline materjal pärineb Elia Kazani kaheksa Oscarit pälvinud samanimelisest filmist. Hulk Bernsteini loodud muusikat jäi aga filmis kasutamata, mistõttu helilooja koondas selle kokku sümfooniliseks süüdik, et "päästa midagigi

sellest, mis muidu filmistuudio põrandale vedelema jääks." "On the Waterfront" on eelkõige aktiivne rütmimuusika väga efektsete löökpillisoolodega.

Vahepeal unustusehõlma vajunud, kuid nüüd renessanssi üle elav 1897. aastal sündinud Erich Wolfgang Korngold oli imelaps nagu Mozart ja Mendelssohn. Kaheksa-aastaselt kirjutas ta kaks muinasjututeemalist kantaati, mis Gustav Mahlerit vaimustasid. 17-aastase geenius teoseid esitasid sellised dirigendid nagu Arthur Nikisch, Bruno Walter, Felix von Weingartner. 23-aastaselt lõi ta ühe oma tippteoseid, ooperi "Die Tote Stadt".

Kolmekümnendatel aastatel muutus aga talle kui juudile üha ohtlikumaks Saksamaal viibida. Hollywoodist sai ta ahatleva pakkumise tulla Ameerikasse filmimuusika loojaks. Sinna ta oma elu lõpuni jäigi, olles oma hinges austerlane, kes Ameerika ühiskonda kunagi päriselt ei sobinud.

Korngoldi aastatel 1949–1952 kirjutatud sümfoonia järgib Mahleri-Sibeliuse-Stravinski-Šostakovitši sümfonismi liini.

Sugulusjooni on Korngoldi stiilil ka Karl Amadeus Hartmanni ja Arthur Honeggeriga. Kirjutatud ajal, mil alustasid oma võidukäiku Pierre Boulez ("Iga helilooja on kasutu väljaspool serialistlikku mõtlemist!") ja Karlheinz Stockhausen, oli Korngoldi teos omas ajas küllap lootusetult "pealiinilt" väljas. Korngold ise kirjeldab oma teost kui "absoluutselt puhast muusikat ilma mingite programmilise muusika tunnusteta". Kuulajad on selles sügavalt traagilises, kirkastunud kurbusest kantud Adagio-osaga teoses näinud "1933–1945 aastate õudust, leina ja kurbust ohvrite pärast jne". Tänapäeval kõlab sümfoonia taas värskest ning Korngoldi helilooming väärib oma renessanssi.

Berliin kui jazzilinn

Suur linn pakub suuri võimalusi ka jazzisõbrale. Berliini kuulsamad jazziklubid,

mille programmi kvaliteedis ei pea kahtlema, on Schlott, b-flat, A-Trane ja Quasimodo. Lühikese linnatuuri jooksul õnnestus käia kahes viimases. A-Trane'is oli oma ansambliga laval pianist Andreas Schmidt, kes ehitas fantaasiarohke muusikasilla peavoolu jazzist vabaimprovisatsioonilise muusikani, tuues sisse värvikaid katkeid nii *ragtime*'ist kui bossanoovast. A-Trane'i esmaspäevased "Montags-sessionid" ongi Schmidt'i pärusmaa, ta on neid korraldanud üle neljasaja, pidevalt koosseise ja repertuaari varieerides.

Kui A-Trane on tüüpiline tilluke "isemajandav" jazziklubi, siis Quasimodo paistab olevat suurema haarde ja ambitsiooniga asutus, mis peab ülemisel korrusel kohvikut ja keldris juba märksa suuremat klubisaali. Ka klubi programmis kohtab kuulsamaid nimesid, näiteks mais esinesid Quasimodos jälgendamatu kitarrilaulu duo Tuck & Patti ja kultuskitarrist Allan Holdsworth, aprillis bassi-ime Richard Bona ning Jazzkaare kevadkavaski esinenud kitarrimaag Tommy Emmanuel. Klubi laseb lavale ka jazziga tinglikumalt sehestuvaid esinejaid. Üks selline oligi Muusika poolt nähtud Orientation – valdavalt türgi juurtele toetuv grupp, mis siiski seotud nii jazziga kui Berliiniga. Berliini määratud türgi kogukonnast pärit muusikud on Saksamaal külge saanud ka õhtumaise muusika mõjutusi ning nii pakkuski Orientation üsna maitsvat ühepajatoitu idamaistest stiilidest (ansambelis oli ka aseri rahvusest viulidaja ning sakslastest bassist ja trummar), *funk*'ist, *reggae*'st, *ska*'st ning väga tuntuvalt ka *fusion*-jazzist. Kõik oli seda huvitavam, et enamik lugusid olid "ebamugavates" taktimõõtudes nagu 7/4 või 11/8 ja ansamblikõlale lisasid põnevaid värve nii viiul, löökpillid kui ka kandle sugulaspill *kanun*.

Berliini Filharmoonias ja Komische Operis käis *Kristina Körver*, Riigiooperis ja Konzerthausis *Ia Rimmel*, Deutsche Operis külastas "Tosca" etendust *Ia Rimmel* ning "Talupoja au" ja "Pajatsite" etendust *Joosep Sang*, ning linna jazzieluga tutvus *Joosep Sang*.

Reisi toetas Eesti Kultuurkapital.

Helsinki Musica nova 2007

MERIKE VAITMAA
muusikateadlane

Kui külaliste enamik 14. märtsil Helsingisse jõudis, oli rahvusvaheline nüüdismuusikafestival Helsinki Musica nova küll alanud, kuid põnevamad päevad alles ees. Kuulama oli kutsutud uuemast muusikast kirjutavaid autoreid mitmelt maalt. Nimelt oli festival seekord tervenisti pühendatud soome heliloomingule, põhjusena nimetati tänavust juubelite rida: 90 aastat Soome iseseisvuse deklaratsioonist, 125 Soome vanima orkestri, Helsingin Kaupunginorkesteri ja Sibeliuse Akadeemia ning 30 rühmituse "Korvat auki!" ("Kõrvad lahti!") asutamist.

Veel ühe juubeli auks – 100 aastat esimestest vabadest parlamendivalimistest – toodi Soome Rahvusoperis taas lavale Aulis Sallineni ooper "Punane joon", mille tegevus kulgeb just sel ajal ja mille esietendus 16. märtsil (saja aasta taguste valimistega täpselt samal kuupäeval) kuulus samuti festivali kavasse. "Punane joon" (1978) oli üks soome ooperibuumi käivitajaid ja Kalle Holmbergi lavastust mängiti 81 korda, sealhulgas külalissetendustel (1982. aastal ka Tallinnas), tipuks esinemised New Yorgi Metropolitanis. Esmalavastuse meespeaosaline Jorma Hynninen osaleb ka nüüd, nähtud esietendusel laulsid peaosiküll Sauli Tiilikainen ja Raili Viljakainen.

Aulis Sallinenil on kuus ooperit, millest kolmele on ta ise kirjutanud libreto. "Punase joone" libreto on soome arvustajad pidanud paremaks kui Ilmari Kianto samanimelise romaani. Suuresti tänu sellele, et juba libretos on külarealistlikule sündmustikule antud üldistavaid, ballaadilikke jooni, toimib ooper tõepoolest ka praegu. Uuslavastuse tegijad – dirigent Mikko Franck, lavastaja Pekka Milonoff, kunstnikud Eeva Ijäs ja Erika Turunen, valguskunstnik Juha Westman – on ballaadilikkust ja tinglikkust rõhutanud nii visuaalselt kui ka karakterikäsitusel. Puruvaese Põhja-Soome renditalu pidajad Topi ja Riikka ning kõik, kes neile oma tõesid peale su-

ruvad, alates politseist ja mitut moodi usutegelastest (sealhulgas Praost, kes väidab laste surma olevat issanda karistuse selle eest, et Topi käis punast joont tõmbamas, st valimas) kuni rahvast mässule õhutava Puntarpääni, on eeskätt suurema terviku osad. Individuaalsete joonte retušeerimist ei toeta küll alati ooperi muusika, eriti Puntarpää puhul, kelle primitiivsetesse hüüdlausestesse suhtub helilooja ülima ironiaga. Sallinen muusika on eklektiline, ent dramaturgiliselt tõhus. Head olid dünaamilised kooristseenid, ja traagilise lõpu kõrval (Topi surm võitluses karuga) jääb tugevalt kõlama ka koori küsimus: "Onko Suomessa kevät?" ("Kas Soomes on kevad?")

Festivali kavasse põlnud püütudki mahutada kõiki väärt heliloojaid, näiteks puudusid populaarse Einojuhani Rautavaara teosed ja Magnus Lindbergilt esitati ainult rohkem kui kolmekümne aasta eest kirjutatud "Rittrato". Mõlemal läheneb juubel, järgmisel aastal saab Rautavaara 80- ja Lindberg 50-aastaseks.

Parimais aastais loojad

1950. aastatel sündinute põlvkond on suurepäraselt vormis. Lindbergi ja Saariaho kõrval on maailmanime saanud Kimmo Hakola ja Jukka Tiensuu, kelle suurepärase klaverikontserti kõlas Kaupunginorkesteri kontserdil; üha huvitavamaks on muutunud Tapio Tuomela. Ootamatus suunas on läinud Eero Hämeenniemi, "Korvat auki!" esimene liider, kes hakkas juba 1980. aastatel kirjutama traditsiooniteadlikumalt ja sai järgmisel kümnendil uusi impulsse India muusikast. Soome raadio sümfooniaorkestri kontserdil John Storgårdsi juhatusel esiettekantud Neljas sümfoonia (2004) märgib Hämeenniemi uut pööret, mille – helilooja kommentaari järgi – on ajendanud just helimaailma avarumise õppereisid Ameerikasse ja Indiasse: ta olevat mõistnud, et lääne muusika hinnalisim ja omapäraseim traditsioon on polüfoonia, sest rütmisüsteemid

on paljudes Aasia ja Aafrika muusikakultuurides rohkem arenenud ning meloodilised finessid on India muusikas ületamatud. Polüfooniline Neljas sümfoonia on stiiliühtne ja sidus. Ehkki Hämeenniemi nimetab oma annotatsioonis eraldi Bachi, on sümfoonia kõige rohkem Brucknerit – peale polüfooniavõtete veel orkestrikäsitus ja rütm ning korrapärane, kohati monotoonseks kippuv liigendus; puudub ainult brucknerlik harmoonia.

Samal kontserdil võis tõdeda, et Kaija Saariaho pole lahti öelnud oma põhilistest stiilitaotlustest, olles samal ajal hämmastavalt uuenemisvõimeline, aina rikkama ja peenema värvipaletiga, milles on palju tundlikult segatud tämbreid. Tšellokontsert "Notes on Light" ("Märkmeid valgusest", 2006), Bostoni sümfooniaorkestri tellimus, oli esiettekandel Bostonis (juhatus Jukka-Pekka Saraste) alles tänavu 22. veebruaril ja Helsingis oli nüüd Euroopa esiettekanne. Teos on pühendatud Anssi Karttunenile, kes mängis soolopartiid nii neljal kontserdil Bostonis (USA orkestritel on tava korrata uut kava samal nädalal vähemalt kaks korda) kui ka loomulikult Helsingis. Targa, kirgliku ja uudishimuliku interpreedinaaturina on ta nüüdisheliloojale täiuslik koostööpartner, soome tippautorite kõrval on talle kirjutanud Tan Dun, Rolf Wallin ja Luca Francesconi.

Tihti peale otsitakse tänapäeval peaaegu normiks muutunud sümfooniaalaadest instrumentaalkontserdist ikka veel klassikalist mudelit. Saariaho kinnitab juba oma saate tekstis, et "orkester on pigem maastik või solisti teejuht kui vestluspartner, olgugi selle vahekord tšelloga igas osas isesugune". Osi on viis ja teosel on selge narratiivne telg. Kõlamaastik on läbipaistev (esimese osa pealkiri ongi *Translucent, secret*), ühtlasi seikluslikult muutlik. Läbipaistvus, öieti läbikuuldavus ei tulene faktuuri hõredusest, pigem orkestratsioonist, mis otsekui jätab eri tämbrikihtide ümber õhku ja lubab kuulajal neid eristada.

Anssi Karttunen, Perttu Haapanen, nüüdismuusikaansambel Uusinta, Kaija Saariaho, Paavo Heininen.
FOTOD HELSINKI MUSIKA NOVA

Kõik "Kõrvad lahti!" asutajad olid Paavo Heinineni õpilased, välja arvatud Esa-Pekka Salonen, kes õppis Rautavaara juures. Hiljem erinevaid teid läinud heliloojad on Heinineni rängalt tehnilisest, käsitööskuse suhtes ääretult nõudlikust koolist pärinud oskuse kirjutada laitmatult sidusat muusikalist teksti. Heinineni roll on tähtis seniajani, siirdunud 2001. aastal Sibelius Akadeemia kompositsiooni-professori kohalt pensionile, jätkab ta õpetamist tunnitavalisena. Heinineni mantlipärija akadeemias on tema õpilane Veli-Matti Puumala.

Noortel heliloojatel pole kellegi vastu võidelda!

Rühmituses "Kõrvad lahti!" tegutsevad nüüd noored heliloojad. Nende huvid pole nii kindlalt piiritletud, nagu olid serialismile ja postserialismile orienteeritud asutajatel, vaid ulatuvad modernismist minimalismi ja *crossover*'ini.

Esa-Pekka Salonen väitis neli aastat tagasi ühes teletantervjuus, et praegustel soome noortel heliloojatel on raske – pole kellegi vastu võidelda, sest eelmine põlvkond suhtub noortes hästi ja toetab neid igati!

Festivali kammerkontsertidel esitati peamiselt nooremate heliloojate loomingut. Väljaspool festivali sageli mängitavate autorite seas on Max Savikangas (1969), Lotta Wennäkoski (1970), Sebastian Fagerlund (1972), Perttu Haapanen (1972), Uljas Pulkkis (1972), Riikka Talvitie (1972), Lauri Kilpiö (1974), Juho Kangas (1976), Tomi Räisänen (1976), Juho Miettinen (1978) ja Markku Klami (1979); loetleda võiks veel vähemalt niisama palju nimesid. Kõik on head professionaalid (ja Heinineni nimi vähemalt ühena õpetajatest ei puudu kellegi CVs). Ennustada, kes neist tulevikus

võiks olla kõige kõrgema lennuga, poleks arukas ka nende loomingut põhjalikumalt tundes, kuid endamisi loodan eriti Haapaneni ja Wennäkoski peale, kes tunduvad oma valikutes nii kindlad, nagu poleks neil kunagi olnud vajadustki "kellegi vastu võidelda".

Üllatav figuur soome muusikamaastikul on Max Savikangas. Et leida tema muusikale vähegi lähedast Eestist, tuleks võtta kadunud Rauno Remme äraspidised elektroonilised kõlad ja multimeedia-armastus ning miksida töniskaumanliku huumorimeelega. Ansambli Uusinta kontserdil esitatud "Geeniparanneltu Väinämöinen laulaa kyborgi-Joukahaisen lume-avaruuden mustaan aukkoon" (2006) viitab "Kalevala" III runole, milles Väinämöinen laulab ärpleva Joukahaineni sohu. Savikangase teoses lauldakse Joukahainen niisiis lumeavaruse musta auku, kuid ainult soomekeelse pealkirja järgi – ingliskeelse järgi on must auk virtuaalsuses ("... into a black hole of a virtual space"), tõenäoliselt ei usalda helilooja "ingliskeelse kuulaja" kujutlust õigest lumest. Mõlemad pealkirjad sobivad kõlaideega – koosseisus on kannel, kaks akordioni ja keelpillikvintett, kandlekõla teisendatakse *live*-elektrooniliselt. Esitusse kuulus muusikaga hiilgavalt üksmeelne värvi- ja valgusmäng, mille lõpuks kaovad mängijad lavale roomavate "lumepilvede" taha.

Savikangas on ka suurepärase violamängija, kammeransambli Uusinta asutajaliige. See 1998. aastal sündinud kollektiiv on nüüdismuusika ansamblitele tavalise muutuva koosseisuga. Küll aga on tavatu, et tehniliselt ja muusikaliselt väga heas ansamblis mängib nii palju heliloojaid, 13-liikmelises põhikoosseisus tervelt kuus: peale Savikangase veel Lauri Toivio (flööt), Riik-

ka Talvitie (oboe), Kimmo Leppälä ja Marko Portin (klarnetid) ning Emil Holmström (klaver).

Vähe sellest, Uusinta pole ainult kammeransambel, vaid ka noodikirjastus ja plaadifirma, kõik välja kasvanud muusika-üliõpilastele kuuluvast *Ostinato*-nimelisest muusikapoest, mida tunnevad paljud eestlasedki.

*

Soomes on mitu väiksemat salvestusfirmat, kuid ka rahvusvahelise haardega Ondine, mille eesotsas on kunstitaset kommertsedust tähtsamaks pidav Reijo Kii-lunen. Ainult väga häid interpreete kasutades on nad välja andnud küll soome heliloojate teoseid, küll klassikat mitmest sajandist ja nüüdismuusikat, näiteks Kantšeli ja Šostakovitši sümfooniaid ning Christopher Rouse'i, Tan Duni, Julian Andersoni jpt autori-CDd; Luciano Berio autoriplaadil on ka tema viimaseks jäänud teose "Stanze" (2002) esimene salvestus (esitajaiks bariton Dieter Henschel, koor ja orkester Prantsusmaalt, dirigent Christoph Eschenbach).

Pilti soome nüüdismuusikast täiendas sisutihe seminar FIMICis, s.o soome muusika infokeskuses. Olles heliloojate autoriõiguste ühingu Teosto allüksus ja ühingu rahastada, toimib FIMIC väga efektiivselt. Neil on kümme täiskohaga töötajat (meie EMIKis üksainus ja poole kohaga kaks inimest), kellest kolm, sh direktor, tegelevad nüüdissivamuusikaga, kolm populaarmuusika ja jazziga, neli töötavad raamatukogus, kus ainuüksi partituure on 35 000.

FIMICi trükistest ja veebisaidilt on pärit osa sellegi kirjutise daatumeid ja muid andmeid.

Heliloojaks rooside maal

MIRJAM TALLY

vabakutseline

Gotlandile Visbyse tasub tulla neil, kes soovivad haridust saada heliloomingu alal, sest juba pisut rohkem kui kümmekond aastat tegutseb siin spetsiaalne heliloojate kool (Gotlands Tonsättarskola), mis asub ühe katuse all Visby rahvusvahelise heliloojate keskusega (Visby International Centre for Composers). Võib öelda, et heliloojaid koolitatakse peaaegu sadamakäe ääres, sest merepiirist ja paatidest lahutab hoonet ehk kümmekond meetrit. Kool on kammerlikult väike ja väike on ka sinne õpetajate ring: Sven-David Sandström, Anders Blomqvist, Ann Helling, Jesper Elén, Per Mårtensson, Henrik Strindberg ja Mattias Svensson.

Kool tegutseb 1995. aastast. Põhjamaade kontekstis on selline spetsiaalne heliloojate kool unikaalne. Kui nüüd võrrelda muu maailmaga, siis kas veel midagi sellesarnast on loodud?

Jesper Elén (õppejõud), Mattias Svensson (direktor): Ei ole küll kuulnud. See on Euroopas üsna haruldane.

Sven-David Sandström (õppejõud): Ei ole kuulnud. Me peaksime olema õnnelikud sellise võimaluse üle. Usun, et sellise kooli olemasolu on rootsi heliloomingu õppe edasise arengu seisukohalt väga vajalik.

Millest tekkis sellise kooli loomise mõte? Miks just Gotlandile? Kes olid idee algatajad-estvedajad? Kuidas riigilt selline võimalus välja kaubeldi?

S.-D. S.: Idee üks algatajaid oli Ramon Anthin (Visby heliloojate keskuse juhataja), kes on olnud ka mu õpilane Stockholmis. Ramon kutsus mind algul idee toetajaks, hiljem ka õppejõuks. Kõigepealt oli muidugi palju bürokraatiat ja paberite kirjutamist, et kool käima lükata. Nii et see on minu ja Ramoni "süü". See on pikk, kümne kuni viieteistkümne aasta pikkune töö, et kogu seda protsessi juhtida ja ellu viia. Rootsis on see võimalik ainult tänu riigi toetusele. Kui me alustaksime sellise kooli loomisega praegu, oleks juba palju raskem saada riigi rahalist toetust. Kool ainult heliloojatele – see on väga privile-

geeritud idee, mis poliitikutele ei pruugi meeldida. Aga nüüd, kui "Tonsättarskola" on juba ellu kutsutud, usun, et seda enam sulgema ei hakata."

Kool on avatud igas vanuses kompositsiooniõppuritele. Mis on sellise süsteemi eelis?

J. E.: Õpilased peavad olema siiski vanemad kui kaheksateist. Meil oli ka üks 65-aastane õpilane. Ta oli viuldaja ja klaveripedagoog ning otsustas pensionile jäädes, et nüüd on tal lõpuks ometi aega ka komponeerida. Praegu on enamik 20–30-aastased, mõni ka üle neljakümne. Vanuseline mitmekesisus on üks meie eesmärke. Eeliseks on erinevad kogemused, dünaamilisus...

M. S.: Teame, et õpilased veedavad palju aega koos, seega püüame luua ühtset atmosfääri. Nii saavad eri vanuses õpilased vahetada oma (elu)kogemusi, kõigil on ju erinev taust. Nooremaid iseloomustab entusiastlikkus, kogenematus ja naiivsus. Aga ühel hetkel need omadused kaotatakse. Nii on noored mõjutatud vanemate õpilaste elukogemusest ja küpsusest, vanemad aga saavad indu nooremate tegutsemisrõõmest.

S.-D. S.: Vanematel õpilastel on elukogemus, mida noorematel pole, siin tekib dialoog. Muidugi ei tähenda see, et heliloomingu tase sõltub ainult vanusest. Vanemate tudengite mõttemaailm on n-õ paigas, nad ei muutu nii palju. Vanusevahe võib olla isegi kuni viiskümmend aastat. Sellise kooli mõte ongi, et inimene saab tulla ja õppida, millal aga tahab, kõigile on avatud võrdsed võimalused.

Rootsi mastaabid on väga väikesed. Ka pärast õpingute lõpetamist säilivad kontaktid õpilastega, toetame üksteist, oleme kursis üksteise käekäiguga jne. Näiteks Ameerika mõõtmed on hoopis erinevad. Siin Rootsis on ka lihtsam heliloojana ära elada. On oluline, et ka riik toetab noori heliloojaid nende karjääri algul, see on neil ainus võimalus ellu jääda. Kunsti ilma riigi toetuseta ei eksisteeriks. Kogenumatel ja kuulsatel on juba lihtsam ise hakkama saada. Muidugi on ka hulk poliitikuid, kes

ei saa aru, miks on vaja kunsti nii palju toetada. Tähtis on ka, et kunstnik saaks tõesti seda, mida ta tahab. Noor algaja tunneb ka end nii turvalisemalt.

Millised on õppurite peamised huvid-suundumused? Miks tullakse heliloomingut õppima?

M. S.: Teatakse ainult seda muusikat, mida nad on varem kuulnud – tavaliselt on selleks filmimuusika. Filmimuusika tundub esmapilgul glamuurne, kui mõelda näiteks John Williamsi peale. Tavaliselt aga on võimalused selles väga piiratud ja heliloojal pole nii palju vabadust, kui noor algaja ette kujutab. Millegipärast tundub filmimuusika loojaks saamine ka lihtsaim lahendus. Veel ahvatleb noort õppurit video- ja arvutimängude muusika loomine. Aja jooksul muidugi seisukohad muusikast muutuvad. Nooremad tudengid tahavad tavaliselt katsetada midagi uut, teadmata, mida täpselt, vanemate õppurite kavatsused on aga väga selged. Näiteks üks õpilane tuli ideele kirjutada seriaalilistlikku muusikat Mozarti stiilis; ma ei tea, kui edukas ta oli oma idee arendamisel...

S.-D. S.: Mõnikord tuleb kooli noori, kes ise täpselt ei tea, mida nad tahavad õppida. Loomulikult võtab palju aega, et saada heaks heliloojaks, peab ennast kaua harima. Parem on, kui inimesed hakkavad heliloomingut õppima varem, mitte ühelt erialalt teisele hüppates. Näiteks ma ise alustasin heliloominguga päris hilja, alles 26-aastaselt.

Rootsi mudel on ka paljudest maadest erinev, sest meil on eesmärk kasvatada artistlikult mõtlemaid inimesi. Käsitööoskused polegi nii vajalikud, tähtsam on originaalsus, et oleks midagi uut öelda, teha midagi erinevalt. Idee peab olema. Muidu võib juhtuda, et oled hea kontrapunktis, aga sul pole heliloojana midagi öelda. Töötan praegu USAs, seal on väga selge õppesüsteem ja rangelt akadeemiline mõtlemine. Väga nõudlik süsteem, komponeerimiseks jääb tudengitel vähe aega, nad peavad ennast tõesti teoorias "läbi närima".

Heliloojate kool mere kaldal.

FOTO JESPER ELÉN

Kui suur on tung kooli sisseastumiseksamitel?

J. E.: See varieerub igal aastal. Mõnikord on olnud 46 inimest kümnele kohale, mõnikord vaid kuusteist kümnele.

M. S.: Rootsi on nii väike maa, et huvi on päris suur, me oleme ainus seda laadi kool. Mõnikord võtame vastu ka rohkem kui kümme õpilast, kui on lootustandvaid inimesi. Ent see, et me oleme siin saarel, on nii mõnigi kord väikeseks takistuseks – kui on perekond, *boy-* või *girlfriend*, ei taheta saarele tulla.

Mida nõutakse sisseastumiskatsetel?

J. E.: Enne eksameid saadavad õpilased meile avalduse koos oma teoste-nootidega. Eksamiks on lühike intervjuu ja kuulamistest, lisaks palume neil kohapeal komponeerida ühe loo meie antud juhtnööride järgi.

Kui mitmekesine on see muusikaline baas, mille õpilased koolis omandavad?

J. E.: Peale tavapärase erialatundide, harmoonia ja solfedžo saab õppida elektroakustilist muusikat, kus toimuvad samuti individuaaltunnid; n-ö lühikursusena saab näiteks õppida ka programmeerimist. Veel on õppekavas dirigeerimine, orkestratsioon, muusikaesthetika ja -analüüs, kompositsioonitehnikad, filmimuusika... Loomulikult on ka meil valikainete süsteem, kõik ei ole kohustuslik.

Siiski pole koolis muusikaajalugu.

M. S.: Meil on olnud sellest palju juttu, et miks ei ole muusikaajalugu. Varem oli põhjuseks see, et seda õpetati piisavalt keskkoolis. Nüüd aga on keskkoolis muusika-

ajaloo tunde vähem. Võimalik, et selletõttu lülitame aine oma õppekavva, see küsimus on veel lahtine. Küll aga püüame sidet muusikaajaloo luua erinevate ainetega kaudu, mida koolis õpetame. Muusikaajaloo teadmine on loomulikult vajalik.

Aeg-ajalt toimuvad koolis ka seminarid-meistrikursused, nii oli näiteks 2006. aasta sügisel külas Taani helilooja Bent Sørensen, veebruaris andis seminari ja kontserdi Sonemus Ensemble Sarajevost.

Kevaditi, maikuus on koolil oma festival "Ljudvägor" (tõlkes "helilaine"), kus õpilastel on võimalus oma töid elavas ettekandes kuulda. Nelja päeva jooksul toimub seitse kontserti ja umbes viiskümmend esiettekannet. Märkimisväärne on ka see, et igal aastal tehakse koostööd erinevate Rootsi tippmuusikutega, näiteks ansamblitega Sonanza ja Pärlor för svin ning Rootsi raadio kooriga. Eesmärk on, et igalt õpilaselt kõlaks festivalil vähemalt üks teos.

Õpilased osalevad nii teostega kui ka lihtsalt kuulajana festivalil "Ung Nordisk Musik", mis toimub igal aastal erinevas Skandinaavia riigis ja kestab kümme päeva.

Õpe kestab kaks aastat, mõlemal kursusel õpib kümme õpilast. On võimalus valida ka üheaastane õpe. Mil määral helilooja selle ajaga arened jõuab?

M. S.: Ma arvan, et selle ajaga on võimatu heliloojaks saada. Mingis mõttes on see justkui konservatooriumi eelõpe. Oleme võtnud vastu ka juba kõrgkooli teisel erialal lõpetanud inimesi. Neile on see justkui ekstra kursus. Nende hulgas on ka neid, kes lähevad tagasi akadeemiasse, teist eriala (kompositsiooni) õppima.

Paljustest lõpetajatest saavad muusikaõpetajad jne.

Kool on teatavasti tasuline. Kui kallis?

J. E., M. S.: Õpe maksab umbes 27 000 Rootsi krooni aastas, milleks saab võtta ka õppelaenu. Kõrgkoolis õppimine on Rootsis üldjuhul tasuta. Meie kool on midagi keskkooli ja kõrgkooli vahepealset, sellepärast on see tasuline.

Teil on õppureid ka mujalt kui Rootsist. Millistest maadest? Markantsem juhtum oli vist Bangladeshist tulnud õpilasega...

J. E., M. S.: Meil on olnud õpilasi USAst, Norrast, Bangladeshist, Soomest, Colombiast, Tšiilist, Saksamaalt...

J. E.: Selle Bangladeshist tulnud noormehega oli jah omaette lugu. Täna on temast saanud kodumaal suur staar, ta ühendab lääne klassikalist traditsiooni kohaliku popmuusikaga. Ta oli pärit rikkast perekonnast ning ei kujutanud igapäevast elu siin Rootsis väga reaalselt ette, sellest nii mõnedki löbusad seigad... Näiteks kooli kööki astudes küsis ta, et millal siis teenijad öhtusööki serveerivad. Hiljem jätkas ta õpinguid Stockholmis ja õppis ära ka rootsi keele.

Enamik lõpetajaid jätkab õpinguid mõnes (Rootsi) muusikakõrgkoolis. Mõni nimekas kasvandik...?

M. S.: Ida Lundén, Mattias Lysell... Paljud on alles väga noored ja oma karjääri algul, eks siis saa näha.

J. E.: Näiteks Daniel Hjorth elatub ainult heliloomingust. Erik Bünger sai aga kuulsa oma koduleheküljel oleva looga "Let them sing it for you". Kodulehekülje külastaja saab interaktiivses teoses ise osaleda, sisestades sinna ingliskeelseid fraase. Loo allikaks on tohutu arhiiv erinevatest poplaulukatketest, mille seast programm siis *random*-meetodil valiku teeb. Neist musaigikildudest kõlab kokku tervik, iga sõna eri laulust. *Å la* kui kirjutad "I love you", siis kõlab "I" ühest laulust, "love" teisest jne. Heliloojale pakuti, et ta oma kontseptsiooni kalli raha eest maha müüks, aga ta keeldus. Kodulehekülje andmetel on alates loomisaastast 2003 seda teost "külastanud" üle nelja miljoni huvilise. Teose tellis Rootsi raadio.

(Vaata lähemalt: <http://www.erikbunger.com>)

Archie Shepp: Jazz on minu klassikaline muusika

Tänavust Jazzkaart ning aprillis esimest korda peetud jazzikuud kaunistas tõelise elava legendi, saksofonist Archie Sheppi külaskäik. Lisaks meeldejäävale kontserdile andis ta ka sisuka avaliku intervjuu, küsijaks ameerika jazziajakirjanik **Brandt Reiter**. Järgnevalt avaldab 2007. aasta jazzikuu saadiku tiitlit kandnud muusik oma mõtteid jazz'i definitsioonist ja olemusest, afroameerika muusika pärandist ja tänapäevast, Euroopast ja Ameerikast.

Saad tuleval kuul juba seitsmekümneseks, ometi oli sinu eileõhtune esimine hiilgav – emotsioon ja energia, mida publikule pakud, on võimas.

Ma ei ole veel päris seitsekümmend, aga juba üsna lähedal. Muusika on väga keeruline. See nõuab palju harjutamist, distsipliini ning autasud tehtu eest ei olegi tihti väga suured, mis puudutab asja praktilist ja materiaalset külge.

Esimene asi, mida sooviksin sinuga arutada, on sinu suhtumine väljendisse “jazz”. Tean, et sa ei ole sellesse kuigi kiindunud. Ehk selgitaksid, miks?

Seda sõna kasutatakse üsna tihti ja inimesed mõistavad seda, ent ometi puudub sellel sõnal otsene tähendus. Paljuski on tegu slängisõnaga – “jazz” on argosõna.

Missugune on selle mõiste ajalugu?

Selleks peame pöörduma tagasi ülemöödnud sajandivahetuse New Orleansi, mõistmaks tolleaegset sotsiaalset konteksti. Tol ajal kasutati seda sõna suguühete tähenduses. 1900. aastate algul, enne punaste laternate rajooni sulgemist, kus prostitutsiooniga tegeldi, käisid keskklassi mehed tihti bordellides. Seal ei olnud mitte ainult alasti tantsivad naised, vaid ka klaverimängija, kes mängis muusikat, millel tihti ei olnud tantsu ja tantsijatega mingit seost. Neis kohtades mängisid paljud tolleaegse New Orleansi parimad pianistid ja külaltajad, kes olid tulnud naisi vaatama ja nimetasid mängitavat muusikat sõnaga

“jass”. Need inimesed ei otsinud sealt mitte niivõrd muusikat, kuivõrd seda tegevust, mis selle asutusega kaasnes. Seetõttu hakkati mõistet “jazz” seostama bordellidega. Aja jooksul selle kasutus aga muutus ja “jazz” hakkas tähistama afroameerika muusikat. Tegelikult viitab ju jazz klaverimuusikale, sel sõnal ei ole mingit seost Louis Armstrongi, King Oliveri ja keelning puhkpille mängivate muusikutega, sest nemad ei mänginud “jazzi majades”. Möödunud sajandi neljakümnendate või viiekümnendate paiku võtsid kriitikud ja õpilased selle mõiste autentsena kasutusele ja sellest sai käibe väljend. Niisiis ütlevad kõik nüüd “jazz”, see aga võib tähendada peaaegu kõike, mida sa soovid. Sidney Bechet viitab oma raamatus “*Treat it Gentle*” jazzile, küsides: “Ja mida tähendab mõiste “jazz”?” Ometi oli see mees üks selle vormi loojatest, varajase klarneti suurkuju. Ta jätkab: “Minu ajal tähendas jazz suguühetesse astumist. Meie kutsume oma muusikat *ragtime*’iks”. Isegi Duke Ellington põlgas selle termini ära. Charles Mingus pöördus Ellingtoni poole, öeldes: “Duke, jazz ei ole hea sõna, nimetame seda muusikat avangardiiks.” Duke vastas: “Oh, Charles, ärme lähme jälle tagasi selle juurde.”

Õigupoolest sai see muusika alguse pärast orjust, aastal 1865. Enne seda tegid mustad peamiselt spirituaalset muusikat. Neil olid töölaulud, pärimusmuusika ja mängulaulud, mis ajapikku arenesid meloodiateks, mida kirjeldatakse kui “jazzi”. Ent nad ei mänginud vask- ega puupuhkpille. Pärast Hispaania kodusõda, 1890. aastatel, kui USA mereväe bänd läks laiali, viidi paljud pillid pandimajadesse. Niimoodi sain ma oma esimese klarneti. Keegi oli selle viinud pandimajja ja mina läksin oma isaga ja ostsin selle umbes viieteistkümmend dollari eest ära. Tol ajal olid pillid väga kättesaadavad, seevastu tänapäeval afroameerika noored räpivad ja teevad *beat-box*’i, kuna hinnad on kerkinud nii kõrgele, et getonoores ei saa endale pille lubada.

Selle tõttu hakkavad nad mängima kehapille, nagu tegi seda minu trummar eileõhtusel kontserdil. Hakkame pöörduma tagasi tehnikate juurde, mida kasutati orjuse aegadel.

Kuidas teha siis vahet, kui tahan rääkida afroameerika muusikast, mis hõlmab *bop*’i, *post-bop*’i, *hard bop*’i ja *free*’d?

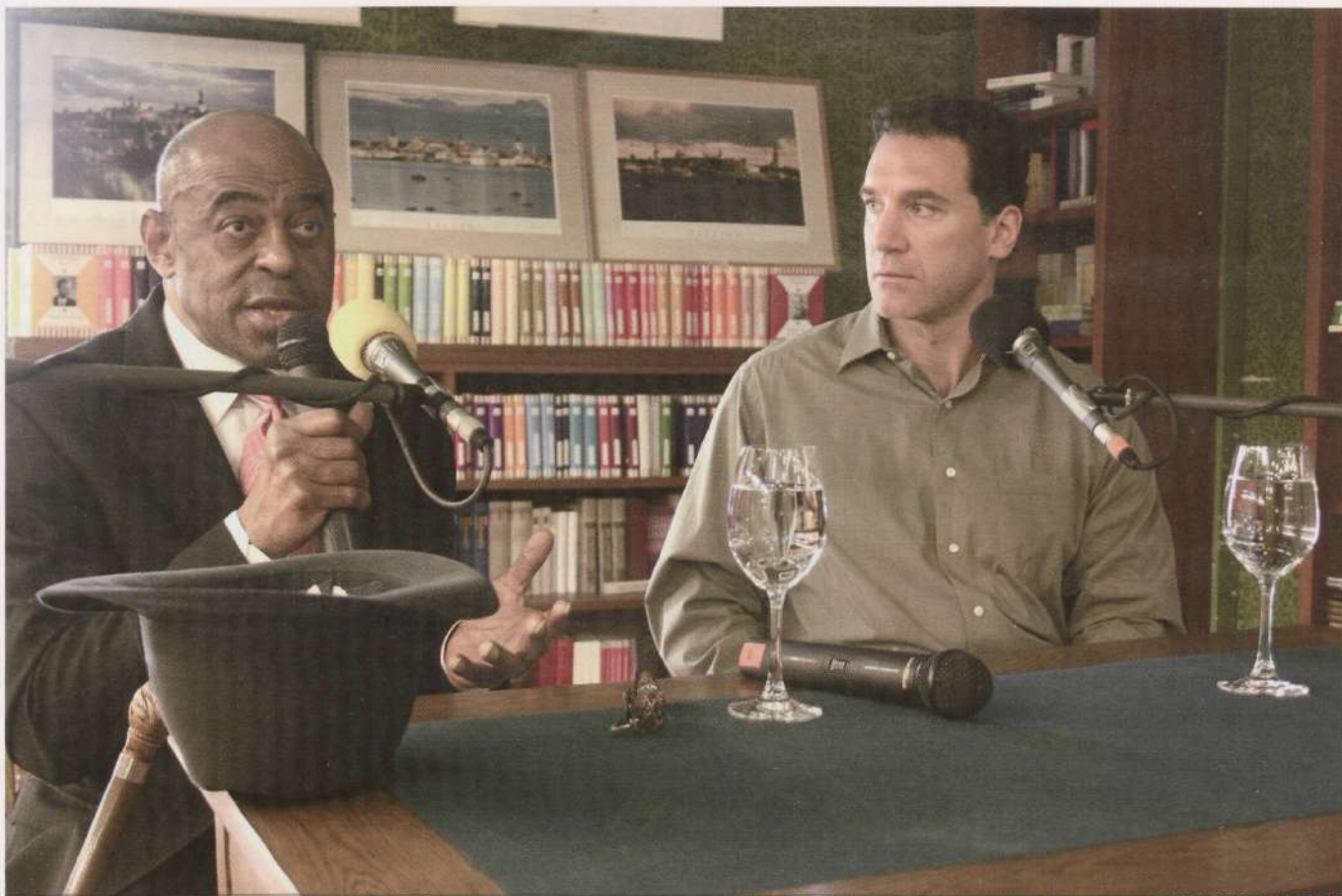
Selle kohta ütlen ma “afroameerika instrumentaalmuusika”, sest seda muusikat mängiti alati instrumentidel. Kui võtta mõni jazzilaulja, näiteks Ella Fitzgerald või Billie Holiday, kutsutakse neid nii, sest nad laulavad nagu instrumentid. Vastandina neile on näiteks Michael Jackson ja Stevie Wonder afroameerika vokaalmuusika esindajad.

Millest tuleb afroameerika publiku puudumine afroameerika instrumentaalmuusika kuulajaskonna seast?

Ma toon ühe näite. Vaatasin ühel päeval CNNi ja seal oli üks väike valge poiss, kes mängis bluusi. Ta mängis suurepäraselt. Teda saatis bänd, mis koosnes afroameerika bluusimeestest, kelle nimesid keegi kunagi kuulnud ei ole. Aga see poiss – tema saab kuulsaks! Ja kui sa küsid, miks ei ole piisavalt musta kuulajaskonda, siis tuleb tõdeda, et seda muusikat ei ole piisavalt hästi reklaamitud ei mustade ega valgete seas. Kui hakkasin Massachusettsi ülikoolis õpetama, nägin, et ei ole mingi probleem leida Mozarti või Haydni töid, kuigi need on viissada aastat vanad. Ent kui otsida midagi mõne vana bluusimehe kohta, ei ole seda olemas, materjal on hävinenud. Meie töö on kergesti kaduv – alati ajaga kaasas käiv ja mitte kunagi ajalooline. See on nagu *top*-kümne fenomen.

See ei ole muusika jätkuva arengu jaoks kuigi hea olukord?

Ei, seda muusikat on paljuski mõjutanud rassism. Seetõttu vaatame Benny Goodmanit kui selle muusika kuningat või Paul Whitemani kui selle muusika isa, ent

Archie Shepp ja Brandt Reiter jazzi lahkamas.
FOTO SIIM KUMPAS

samas on sellised nimed nagu Fats Waller täiesti kadunud. Ometi oli ta pioneer, mees, kes lõi selle muusika! See on, nagu poleks Shakespeare'il mingit tähtsust. Mustad ei vaata kunagi muusikat ajaloolisest vaatepunktist. Selle illustreerimiseks võib tuua ühe loo. Aafrika mees võtab maski ja viskab selle põõsasse, valge mees tuleb, korjab selle üles ja paneb muuseumi. Nii asjad ongi – teie ajalugu on pidevalt olnud kaitstud, meie oleme pidanud aga pidevalt improviseerima.

Kas osalt seetõttu oled asutamas oma plaadifirmat?

Oi, selleks on vaja raha! See on rohkem põhimõtte küsimus. Üks mu sõber on mind julgustanud seda tegema, ma olen seda pikka aega kaalunud. Ent asi ei ole nii lihtne, see nõuab aega, raha ja palju organiseerimist.

Kas tunned, et praegu on sinu järel siin suurem nõudmine kui Ameerikas?

Kultuuri tasandil hinnatakse siin seda muusikat märksa rohkem. Paljud inimesed tulevad Euroopas mu kontsertidele ja nad ei saa võib-olla päris täpselt aru, kuidas see on üles ehitatud või mida see tähendab. Kui noore mehena esimest korda Stockholmis esinesin, vaadati mind, nagu oleksin kosmosest. Terve see esinemine oli selline, aga mina pidin ometi süvenema pillimängu. Lõpuks harjusin siinse publikuga. Saalis viibijate seas on alati intellektuaalseid uudishimulikke, keda Ühendriikides peaaegu kunagi ei leia. Kui seal minnakse kontserdile, on see harilikult seetõttu, et esinejat ja tema muusikat teatakse. Eurooplased on aga kuulajad – õnnelikud, kui neile tutvustatakse midagi, millega nad seni kokku ei ole puutunud.

Oma õpetajatöös olen kogenud, et

ameerika kooliõpilasi ei ole õpetatud mõtlema. Neid on õpetatud informatsiooni vastu võtma ja siis samas vormis tagasi andma. Euroopas aga rabab mind see, kui valmis on inimesed kõike küsimuse alla seadma. Arvan, et seetõttu ollakse siin ka afroameerika instrumentaalmuusika suhtes palju vastuvõtlikumad.

Arvan, et ka seda tuleb vaadata, mõeldes orjusele. Mingil määral ei suudeta muusika Ameerikas siamaani vabade inimestena võtta, me peame võitlema. Meie sotsiaalne ajalugu on vorminud ka meie kultuurilist uudishimu. Huvitaval kombel on afroameerika muusika just üks meie kultuurile omane liitev osa. Ma kirjutan ka gospelmuusikat ja spirituaale, laval ma räpin – see on kõik üks ja seesama, minu kultuur.

Kas võiksid rääkida pisut oma taustast?

Ameerikas on olnud kaks suurt mustade migratsioonilainet. Esimene algas umbes

Esimese maailmasõja paiku, kui paljud hülgasid istandused, et kolida põhja. Teine migratsiooniline langes Teise maailmasõja aega – see on minu inimeste aeg. Kolisime Floridast Philadelphiasse, sest mu isa ei leidnud seal tööd. Kuuekümnendateni ei tohtinud me seal isegi rannas ujuda! Mu vanemad lahutati, ema lahkus ja võttis minu kaasa, hiljem tuli ka isa järele. Ka Philadelphias ei olnud lihtne, seal oli väga kihistunud ühiskond. Samas oli meil seal palju rohkem võimalusi. Hambaravi, arstid ja kodumajapidamine muutusid palju kättesaadavamaks. Purjus olles mu isa peksis ema, ent kolimise järel see muutus, ta sai parema töökohta, teenis rohkem. Kogu meie pereelu muutus.

Millal puutusid pillidega esimest korda kokku?

Mu isa mängis bändžot. Mina alustasin klaveri ja klarnetiga, vanaema ostis mulle tenorsaksofoni. Minuni jõudis kuidagi kuuldus, et Coltrane oli alustanud altsaksofoniga, niisiis läksin poodi ja vahetasin oma uue tenori vana lömmis aldi vastu. Mu ema arvas, et olen hulluks läinud. Aga oli liiga hilja ja nii alustasingi altsaksofonil. Kõigepealt õppisin klaveril ühe eraõpetaja käe all klassikalist muusikat, seejärel õppisin teise õpetaja juhatusel klarnetit ja siis lõpuks pisut saksofoni. Saksofoni ei õppinud ma aga kuigi kaua, peamiselt sellepärast, et klarnet oli mulle hea baasi andnud.

Kas kuulasid tol ajal juba jazzi?

Tuleb silmas pidada, et see, mida valged nimetavad jazziks, ongi minu muusika. Hommikul vara mängis allkorrusel gospelmuusika. Mozartiga puutusin kokku alles koolis, sest mustanahaliste ühiskonnas ei räägi temast keegi. Tal puudub igasugune seos meiega. Jazz ongi minu klassikaline muusika.

Õppisid ülikoolis näitekirjandust?

Jah, mul on bakalaureusekraad näitekirjanduses. Ausalt öeldes olin mõelnud juristiksi hakkamisele ja arvan, et minust oleks hea jurist saanud. Siis võtsin aga kirjanduskursuse ja esitasin seal ühe lühiloo. Mu lektor ütles selle peale, et ma kirjutan suurepäraselt dialoogi ja minust võiks saada näitekirjanik. See oli midagi, millele ma ei olnud varem mõelnud.

Getos ei tule sa lihtsalt selle peale. Koolihariduse omamine annab mulle võimaluse laval olles ka õpetada – oma esinemise ühendan ma muusika ja etnilisuse. Nii saan ühtlasi tutvustada ka selle muusika ajalugu.

Kas muudad oma repertuaari vastavalt sellele, kus sa mängid?

Ei, ma mängiksin kõikjal sama muusikat. Kindlasti ei võeta seda igal pool ühtmoodi vastu.

Küsin seda seetõttu, et minu arvates ollakse Euroopas free jazz'ile avatumad.

Ma võin mängida mida iganes ja see võib olla "free". Olen sellele mõistele nüüd, vanemas eas, palju laiemat tähendust leidnud. Ma võin mängida isegi Louis Armstrongi ja see võib olla minu tõlgendus free jazz'ist. See vabadus tuleneb üksikisikust.

Kas läksid New Yorki muusiku või näitekirjanikuna?

Võimalik, et mõlemana. Ma ei teadnud, mis hakkab juhtuma, kuid siiski eeldasin, et minust saab kirjanik. Tegin katsetusi mitmete näidenditega ja tegelesin isegi näitlemisega, ent kõikide rollide jaoks olin ma kas liiga noor või liiga vana. See tulenes sellest, et mustanahalistele oli vaid üksikuid rolle ja seetõttu tuldi rollikatsetele hoolimata sellest, kas oli vaja mängida noort või vana, naist või meest.

Üks sinu suurimaid mõjutajaid on olnud John Coltrane?

Coltrane oli suurepärase mees. Omal ajal oli ta jazziguru, väga paljud noored muusikud, sealhulgas mina ise, pidasid teda oma suurimaks eeskujuks. Temaga rääkides oli alati tunne, nagu oleks ta sinuga ühel tasandil. Sageli arutas ta nooremate muusikutega oma tehnilisi probleeme, kuigi need olid nii keerukad, et peaaegu keegi ei mõistnud neid. Aga selline oli kord juba selle mehe loomus. Aegadel, mil vajasin hädasti raha ja pöördusin tema poole, et ta aitaks mul lepingut saada, oli John minu vastu väga lahke. Ta ei öelnud otsekohe jah, vaid mõõtis mind pikal pilgul ja ütles: "Paljud arvavad, et mind on lihtne ära kasutada." Ja selles oli tal õigus, ta oli väga kena inimene. Läksime lahku lubadusega, et ta vaatab, mis teha annab.

Kui ma järgmisel päeval plaadifirmasse helistasin, oli vastutav isik aga kohvil ja sama stsenaarium kordus veel lugematutel kordadel. Helistasin kümme korda päevas, ent ei midagi. Ühel õhtul, kui istusin Coltrane'i kontserdil, läksin temaga rääkima ja kui päev hiljem taas kontoris helistasin, vastas mulle sekretär, et Bob (produtsent Bob Thiele – *toim*) on küll hetkel lõunal, aga ootab mu kõnet. Nii sai kõik alguse ja 1965. aastal ilmus firma Impulse salvestus "Four for Trane". Pärast seda sain ma muusikas märksa vabamad käed, Impulse võimaldas mulle üsna suure eelarve, mistõttu sain teha koostööd parimate muusikutega.

Sinu Tallinna kontserdil rabas mind esinemise artistlikkus, sinu esinemises oli suur rõhk show'!

Jah, kuna mul on teatritaust, olen ma alati arvanud, et lava on koht, kus toimub midagi. Ma olen alati teadlik sellest, et publik jälgib iga mu liigutust laval.

Aastal 2002 lõpetasid sa pärast kolmekümmend üht aastat õpetamise. Miks sa akadeemiasse läksid?

Ma alustasin õpetamisega, sest see oli ainuke asi, mida must mees sai teha. Ütle sin ka oma trummarist pojale hiljuti, et ta hakkaks õpetama. Õpetamine oli loomulik väljund vähemusgruppidele. See on rikastanud ka minu lavaesinemisi, kuna olen oma teadmisi väga palju laiendanud.

Kuidas saaks tänases päevas jazzi taas liita poliitilise tundlikkusega?

Tänaseks ei ole see enam popmuusika, jazz on mõnes mõttes surnud. Selles mõttes näen ennast osana ajastust, mis hakkab mööduma. Seetõttu üritan oma muusikat kaasajastada, mis on üks tänapäeva muusikute raskemaid ülesandeid. Kui vaadata tüüpilist jazz-esinemist, on laval neli kivistunud meest, kes mängivad muusikat, mis on tänapäeva inimestele raskesti mõistetav. Nagu klassikalise muusika kuulamiseks, on ka jazzi kuulamiseks vaja mingit tausta.

Tõlkinud Eliis Vennik

Monika-Evelin Liiv – tee Covent Gardeni lavale

RAILI SULE
muusikateadlane

Metsosopran Monika-Evelin Liiv on õppinud laulmist Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis, Leedu Muusikaakadeemias ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias.

Ta on osalenud paljudes meistrklassides ja Maria teatri suveakadeemias. 2002. aastal võitis ta Mart Saare nimelisel noorte lauljate võistlusel III preemia ja 2006. aastal Rootsis Malmö Studio Bel Canto rahvusvahelisel lauljate konkursil II preemia.

Monika-Evelin Liiv on esinenud kontsertidega Eestis, Soomes, Leedus, Rootsis, Saksamaal, Venemaal ja Prantsusmaal ning laulnud mitmeid rolle Soome Rahvusooperis.

Osalemise Jette Parker Young Artists'i konkursil avas talle Londoni Kuningliku Ooperiteatri Covent Gardeni ukсед. 9. juunil laulab Monika-Evelin Liiv Rahvusooper Estonias "Traviata" Florat.

Mida kujutab endast Jette Parker Young Artist'i konkurs?

Teadsin sellest konkursist juba mitu aastat, aga 2006. aasta sügisel sain korda kõik vajalikud paberid – kaks soovituskirja, ankeedi, rollide loetelu, foto ja kolm aariat helikandjal vabal valikul – ning saatsin ära. Paar päeva pärast tähtaja möödumist teatati, et olen valitud 800 registreerunu seast edasi võistlema. Kokku oli edasi-saajaid 79. Detsembriks 2006 kutsuti kõik eelvooru läbinud Londonisse. Tean, et see võistlus on alati suur ja selle eesmärk on aidata avastada noori lauljaid, kes alustavad oma karjääri. Vanusepiir on 30 aastat. Konkursil välja valitud liituvad kaheks hooajaks Jette Parkeri Noorte Artistide programmi Covent Gardenis.

Mitmeest voorust konkurs koosneb?

Konkursi eelvoor on kolme aaria salvestus. Mina laulsin Ebolit "Don Carlost", Santuzzat "Talupoja aust" ja Leonorat Donizetti "Favoriidist". Kohapeal tuli läbida veel kolm vooru. Esimeses voorus pidi kavas olema viis aariat kolmes keeles

Monika-Evelin Liiv, Covent Gardeni lavale jõudnud eesti laulja.
FOTO ERAKOGUST

ja üks romanss, minul oli selleks Rahmannovi "Kevadveed".

Esimene voor kestis kolm päeva, mina laulsin viimasel päeval. Esitasin Eboli aariat ja žürii valikul Polinat "Padaemandast". Sain teise vooru, kuhu pääses 29 lauljat. Muide, sealne kontsertmeister oli superpianist!

Noorte Artistide programmi kunstiline juht David Gowland, kes osales ka žürii töös, soovis enne teist vooru Saint-Saënsi Delila aaria põhjal kontrollida, kui kiiresti suudan haarata seda, mida tema soovib. Aga teises voorus küsiti jälle Ebolit ja Polinat. Jõudsin üheteistkümneme finalisti hulka. Konkursi kolmas voor toimus pealaval klaveri saatel, klaver oli all orkestriaugus. Ise sain taas valida ühe aaria viie hulgast, teise määras žürii. Valisin uuesti Eboli, sest see aaria on mulle õnne toonud, tundsin end sellega ka Rootsiskonskursil hästi. Žürii valik oli Sextuse aaria Mozarti ooperist "Tituse halastus". Kui mulle teatati, et olen valitud nende kuue hulka, kes lülituvad kaheaastasesse programmi, küsisin, et kas see on ikka kindel? Mind vaadati juba kummaliselt. Õnnetundega lendasin tagasi Helsingisse.

Ja kuidas uudis Soome Rahvusopera vastu võeti?

Ei läinud seda kellelegi hõiskama. Helsingis saadi teada alles aprilli lõpul.

Milline on teie keelteoskus?

Oskan hästi soome ja vene keelt, mida olen saanud eluolulistel põhjustel harjutada. Inglise keelega ka hätta ei jää, aga muidugi sellist keelt, mida Londonis kõneldakse, ma ei valda. Tean aga, et olen suuteline õppima. Minu unistuseks on vabalt rääkida itaalia ja prantsuse keelt.

Mida Londonis õpetama hakatakse?

Keeli, tööd rolliga, lavalist esinemist, rolli lahtimõtestamist ja sellest rääkimist. Teisel aastal on nn *lunch-time* kontserdid, kus tuleb publikule rääkida ka esitatavast rollist. Sinna satub alati agente, kes kontserte ja etendusi kuulamas käivad. Tänavu oktoobris tuleb rida kontserte teiste programmides osalejatega. Kord aastas peab andma soolokontserdi. Tean juba, et minu soolokontsert on 7. juulil 2008. 22. juulil 2008 tuleb õppeaasta lõppkontsert pealaval, kus teeme erinevaid ooperikat-

kendeid nendega, kes eelmistel aastatel programmi lülitunud. Ooperirollide valikul saan oma arvamust avaldada, kas see mulle hääleliselt sobib. Aga Covent Gardenis otsustatakse, millist rolli võiksin teatri mängukava etendustes teha. Olen kuulnud, et vahel juhtub ka nii, et kavas lihtsalt pole sobivat osa. Minul õnnestus see siiski saada. Kui end seal tõestan, on see nagu hüppelaud edaspidiseks. Esimesed etendused on "Traviata" 14. jaanuaril, kus laulan Florat, ja "Võluflööd" 28. jaanuaril, kus laulan Teist daami. Tean juba, et "Traviatas" on mul õnn olla ühes koosseisus laval koos Anna Netrebko (Violetta) ja Dmitri Hvorostovskiga (Germont) ning "Võluflöödis" Anna-Kristiina Kaappolaga (Öökuninganna).

Kes teistest lauljatest programmis osalevad?

Lõuna-Aafrikast bass Vuyani Mlinde ja sopran Pumeza Matshikiza, Leedust bariton Kostas Smoriginas, Austraaliast sopran Anita Watson ja Koreast tenor Ji-Min Park. Meiega töötab noor lavastaja Bulgaariast Vera Petrova. Esinemisgraafik on ülal Royal Opera koduleheküljel, nii et seal võivad huvilised kiigata, mis teoksil.

Töötasite kuni selle aasta kevadeni Soome Rahvusopera. Kaua olete selles ooperiteatris olnud?

Kokku neli aastat, kaks sellest lisakooris, kui oli vaja suuremat koosseisu, ja kaks aastat põhikooris. Soomes on nii, et kord aastas võimaldatakse neile koori liikmetele, kes soovivad rolle saada, ettelaulmine. Kui leitakse, et sobib, siis tehakse pakkumine. Nii sain teha kõrvalosi Wagneri "Parsifalis", Richard Strauss'i ooperis "Naine ilma varjuta", Verdi "Traviatas" ja Tšaikovski "Padaemandast".

Kas olete ka Estonias laulnud?

2006. aasta aprillis laulsin diplomilavastuses Polinat ja nüüd 9. juunil teen Flora rolli "Traviatas". Ega siingi kuni viimase ajani ei teatud, et mu lauljatee teeb uue käänaku.

Olete osalenud paljudel täienduskursustel ja mitmetel konkurssidel. Kas teil on olnud toetajaid?

Toetajaid on olnud. Täna toetuse ja abi eest Valgamaa Kultuurkapitali, Helme

valda ja Tõrva linna.

Olete Tõrvast pärit, kas sidemed sünnilinnaga on head?

Nüüd, kui olen Londonis, on need eriti heaks muutunud. Loodan, et olen õigustanud nendepoolset toetust. Tõrvast on pärit veel kaks Estonia solisti, minu vanem vend Roland ja Urmas Põldma.

Kellele oma lauluõpetajatest ennekõike mõtlete?

Kõigile. Kõigepealt esimene lauluõpetaja Maie Kala, temata ma vist muusikaga praegu ei tegeleks. Otsa koolis õppisin Tõnu Bachmanni juures, Leedu Muusikaakadeemias oli minu pedagoogiks Sigutė Stonytė, EMTAs Mati Palm. Olen neile tänulik, sest kõigilt on olnud midagi õppida. Ka on mind palju aidanud minu elukaaslane, Peterburist pärit pianist Dmitry Pavlov, kes töötab Soome Rahvusopera kontsertmeistrina. Temaga olen konkursiprogrammid ette valmistanud.

Teie tee muusika juurde ei ole olnud väga sirge.

Mul ei olnud muusikalist eelharidust, mu vanemad polnud muusikaga seotud ja klassikalist muusikat kodus ei kuulatud, aga minu valikule vastu ka ei oldud. Vend Roland õppis juba Otsa koolis klassikalist laulu.

Mida ütlete noortele, kes lauljatee alguses.

Pühendumus on tähtis.

Arne Mikk Tampere "Aidat" tegemas

PRIIT KUUSK
muusikateadlane

Lavastaja Arne Mikk tõi 6. märtsil Tampere Ooperiga välja Verdi "Aida". Just tema oli kutsutud tegema trupi 60. aastapäeva ainsat pidulikku lavastust. Avalikkuse huvi projekti vastu oli elav: kirjutati sellest avaldasid ajakiri Rondo, ajalehed Helsingin Sanomat, Aamulehti, Etelä-Suomen Sanomat jt maakonnalehed, Yleisradios tegi sellest pika ja põhjaliku saate Arno Cronwall, hiljuti jõudis Tampere "Aida" ka saksa ooperiajakirja Das Opernglas (nr 5, 2007) veerudele. Meeldiv on tõdeda, et sealse ettevõtmise hingeks on ka Eesti lauljate lemmik-professoriks kujunenud Jaakko Ryhänen. Kuidas sobitus ooper kuulsalt kontserdimaja lavale, kuidas kulges ettevalmistustöö, kas sündis vaimustavaid osatäitmiisi, mismoodi läks ajastu- ja aineistiktruudusega?

Arne Mikk: Tampere-talo on ehitatud esmajoones kongressi- ja kontserdikeskuseks, saalis on 1806 kohta ja suurepärase akustika. Kuigi puudub traditsiooniline lavatehnika teatrietenduste tegemiseks, toob Tampere Ooper siin igal aastal välja ühe suuremõõtmelise ooperilavastuse. Lavakujundajad peavad lihtsalt arvestama, et lae alla peaaegu midagi tõmata ei saa ja kõik elemendid tuleb lavale tuua külgedelt. Väga professionaalne valgustustehnika monteeritakse iga lavastuse spetsiifika arvestades eraldi ja kogu süsteem püsib paigal projekti viimase etenduseni.

Rahvusoper Estoniale on see maja hästi tuntud. Juba 1991. aastal esitasime seal "Barbara von Tisenhusenit" ja "Boriss Godunovi". Sellel laval toimus ka opereti "Viini veri" esietendus ning äsjaesitatud "Lõbus lesk" (4.-6. mail, neli etendust, dirigent Paul Mägi) kinnitas taas Estonia pidevaid sidemeid Tampere-talo ja selle tegevjuhi Jarmo Hakkaraineniga. Mitmel korral on Tampere ette kantud meie balletilavastusi. Estonia töökojad on aidanud valmistada dekoratsioone ka Tampere Ooperi lavastustele. Minule on maja veelgi tuttavam seetõttu, et kümme aastat tagasi lavastasin ma Tampere Ooperi 50. sünnipäevaks seal Wagneri "Lendava

hollandlase".

Ooperikunsti edendamisel Tampere on kõige suuremaks mootoriks selles linnas sündinud rahvusvahelise haardega bass Jaakko Ryhänen. Põhiliselt tema kontaktide kaudu selguvad solistid ja lavastustoimkond. "Aida" solistide koosseis teeks au igale ooperiteatrile: soome lauljatest olid kaastegevad Kirsi Tiihonen (Aida), Jukka Rasilainen (Amonasro), Jaakko Ryhänen (Ramfis) ja Kouta Räsänen (Kuningas), Amnerise osa esitas meilegi tundud vene-lanna Marianna Tarassova ja Radamesina oli laval Kaludi Kaludov Bulgaariast. Dirigent oli Giancarlo Andretta (praegu Århusi SO peadirigent), kunstnik Ralf Forsström ja koormeister Heikki Liimola (samuti Eestis oma kooriga käinud). Kuna tegemist oli juubelilavastusega, olid plaanid selged juba paar aastat tagasi. Nii põhjalikult pole mul varem kunstnikuga ettevalmistusi teha juhtunud: sai külastada Egiptust ning vaadata "Aida" etendusi Caracalla termides Roomas ja Milano La Scalas. Kui kuulsalt triumfipildis sai publik näha ootuspärast 100-liikmelist koori, nn. Aida trompetimängijaid ja kohalikest noortest jalgpalluritest kokkupandud sõjaväge, siis templistseenides püüdsime koos kunstnikuga rõhutada selle kauge maailma maagilist ja müstilist olemust (siin olid andunud abiks modernitantsurühma Mobita/Dansco liikmed). Ralf Forsström oskas lahendada suurte liikuvate templi- või püramiidiseintega üksikute piltide sujuva ülemineku, mis aitasid intiimsemaid stseene tuua publikule küllalt lähedale. Tumedate seinte foonil pääsesid hästi mõjule kostüümid ja elavad tuleleegid. Tampere Ooperi juhtkonna soov oli, et juubelietendus peab olema klassikalise põhjaga ning kaasajastamist ei tahetud. Mõned kriitikud oleksid aga just seda oodanud. Publik aga oli rahul ja kõik etendused müüdi välja, üks etendus tuli koguni lisaks anda.

Kuna kõik peategelased olid neid rolle varem esitanud, oli enne seadeproove väike kartus, kuidas nad on valmis otsima uusi lahendusi. Õnneks aga läks kõik vastupidi.

Stseen Tampere "Aidast". Ramfise osas Jaakko Ryhänen.

FOTO TAMPERE OOPER

Meie koostöö kulges lugupidavas üksmeelses ja jääb vaid üle imestada seda tarkust, kuidas ühekordne solistide koosseis oma jõuvarusid nii professionaalselt jagas, et pidas vastu peaproovide nädala ja seejärel esines üle päeva kaheksal järjestikusel etendusel. Kui Marianna Tarassova artistlikkust teadsin ma juba varem, siis suureks rõõmuks oli esimene kohtumine Jukka Rasilaineniga. Ta on aastaid olnud Dresdeni Riigiooperi solist, laulnud itaalia dramaatiliste baritoniosade kõrval ka näiteks Lendavat Hollandlast Bayreuthi festivalil. Nii uhket häält ja sisutäpset interpreti pole ammu kohanud. Esimest korda nägin ka itaalia dirigenti Giancarlo Andrettat. Tampere Ooperis oli ta aga vana tuttav "Nabuccost", "Simon Boccanegrast" ja "Maskiballist". Proovides oli kasutusel esmajoones soome keel, vastavalt vajadusele ka vene ja inglise keel. Väiksemas ringkonnas sai hakkama ka eesti keelega, kuna dirigendi assistendiks oli Mikk Murdvee ja pianistiks-korrepetiitoriks Tiina Kärblane.

Trompetipäevadest ja trompetiõpetusest Eestis

IA REMMEL

Eesti trompetiõpetus on kindlal ja professionaalsel alusel ning selle pilli mängijate järelkasv tasapisi aina suureneb. Suuresti on selle nähtuse taga EMTA dotsent ja TMKK trompetiõpetaja Aavo Ots, tema käe alt on juba tulnud hulk noori trompetiste, kellest mitmed on aastast aastasse ka vabariiklikel ja rahvusvahelistel konkurssidel silma paistnud. Järjest edukam on trompetiõpetus ka mitmel pool mujal Eestis (vt konkursi tulemusi).

EMTAs korraldatakse igal aastal trompetipäevi, mille raames peetakse ka rahvusvaheline konkurss "Trompetitalendid". Tänavused trompetipäevad toimusid juba kaheksateistkümnendat korda. Traditsiooniks on saanud ka kõrgetasemeliste väliskülaliste kutsumine trompetipäevadele. Sel aastal oli külalisprofessoriks Bert Langelier Hollandist.

Trompetipäevadel toimunud vestlusringis kõneldi olnust, tulevikuplaanidest ning ka pilliõpetuse probleemidest. Bert Langelier, kes trompetipäevadel juba varemgi käinud, lausus, et talle on alati avaldanud muljet siinsete õpetajate energilisus ja tahe edasi areneda. "Ma arvan, et eesti pillikool töötab väga hästi. Palju noori mängib juba kõrgel tasemel. Oluline on ka see, et õpilasi ei tule ainult pealinnast, vaid kõikjalt riigist."

Trompetipäevade peakorraldaja Aavo Ots pidas väga väärtuslikuks koostööd erinevate maade õppejõududega. "Oleme nii saanud palju olulisi kogemusi. Trompetipäevadel on käinud väga kuulsaid külalisi: Timofei Dokšitšer Moskvast, Jouko Harjanne Soomest, Niels-Ole Bo-Johansen Taanist, Juri Bolšijanov ja Viktor Sumerkin Peterburist, endine Viini Filharmoonikute soolotrompetist Johann Gansch, Berliini Filharmoonikute soolotrompetist Konradin Groth. Me võime lugeda end Peterburi kooli järgijateks ja see teadmine on meile väga tähtis. Viimasel ajal oleme võib-olla isegi liiga vähe Moskva ja Peterburi poole vaadanud. Me asume siin ida ja lääne piiril ja meile tuleb kasuks mõlemaid suundi

Noorte trompetimängijate arvukas vägi konkursil "Trompetitalendid 2007".

FOTO MAREK VILBA

arvestada.

Tahame kindlasti jätkata Bert Langele-riiga ühiseid koolitusprojekte ning töötame koos Võru Vaskpillipäevade suvekooolis, kus 12.–18. augustil viib meistrkursusi läbi Amsterdami Konservatooriumi professor Frits Damrow. Bert Langelier juhatab Lõuna-Eesti noorte puhkpilliorkestrit ning jätkame ka trompetipäevadel alguse saanud noorte dirigentide kursust.

Võru Vaskpillipäevad, mis sel aastal toimuvad juba kahesteistkümnendat korda, on Euroopa Liidu kõige kaugemas nurgas toimuv rahvusvahelise osalusega puhkpillimuusika festival.

Eri maade õpetussüsteeme võrreldes lausus Bert Langelier: "Ma arvan, et õpetusviisid on globaliseerumas. Samas on hea, et igal maal on oma identiteet ja oma õpetusmeetod. Võrrelda on neid raske, aga neil kõigil on oma väärtused."

Pilliõpetuse arenguvõimalustest kõneldes lausus Aavo Ots, et tuleks suurendada mängijate koolitusel sümfooniaorkestri trompetipartiide õppimise osa. "See peab toimuma juba keskastmes. Trompetipäevade külalisprofessorid seadsid oma meistrkursustel esikohale just orkestri-mängu.

Praegu on olemas kokkulepe Neeme

Birkiga vene sümfoonilise muusika partiide kursuseks järgmisel aastal."

Aavo Ots rõhutas ka, et pilliõppimisel ja orkestritöös on olulised kvaliteetsed pillid. "Meie fondid, eriti Eesti Kultuurkapital on pidevalt toetanud pillide ostu. Siin oleks vajalik ka Haridus- ja Teadusministeeriumi abi üldhariduskoolide orkestritele pillide muresemiseks."

Õppeprotsessist kõneldes ütles Aavo Ots, et siin on väga tähtis just algõpetuse õigsus, mis võimaldab edasist arengut. "Me peaksime jätkama täienduskoolituskursustega algõpetuse teemal ning kutsuma lektoriteks spetsialiste erinevatest koolkondadest. Trompetipäevade koolitusprogrammi raames oli seekord väga huvitav Bert Langelieri loeng "Visioon, pühendumus ja motiveeritud tegevused vaskpillimängu algõpetuses". Oma kogemustest rääkisid ka professor G. Snikers Lätist, Fjodor Jancen-ko Leedust ning Priit Sonn ja Aavo Ots.

Õppeprotsessi finantseerimisest lausus Bert Langelier, et Euroopas ei kata riiklik toetus kaugeltki kõiki vajadusi. "Me teeme palju projekte eri fondide toetusel. Palju muutis see, kui meie muusikakoolid läksid üle munitsipaalfinantseerimisele; ei saa öelda, et olukord sellest paranenud oleks. Kohaliku omavalitsuse prioriteediks on

enamasti sport. Keeruliseks muudab asjad ka see, et Holland jaguneb katoliiklikuks ja protestantlikuks osaks, mõlemal on oma traditsioonid. Nüüd üritatakse neid eri osi kokku sulatada ning teha ühine juhtimisstrateegia kõigi identiteetide jaoks.

Aga väga tähtis on, et ei kaotataks kvaliteeti. Muusikaharidus on väga lähedane üldharidusele ja minu meelest on puhkpillimäng osa sotsiaalsfäärist. See ühendab lapsi, annab neile meeldivat tegevust.”

Bert Langelers lisas veel, et meie muusikakoolid on väga olulised. “Ärge laske oma muusikakoolidel kaduda, veenge noori maakohtadesse minema! Oluline on ka luua sidemeid professionaalide ja amatööride vahel. Ütlen amatöörid väga positiivses mõttes, sest need on inimesed, kes armastavad muusikat, armastavad oma hobi.”

Aavo Ots: “Ühinen Bert Langeleri toetusega muusikakoolidele, aga puhkpillikoolituse seisukohast on väga tähtis ka üldhariduskoolide orkestrite loomine ja edasi arendamine. On heameel, et meil on aktiivselt tegutsev Eesti Puhkpillimuusika Ühing,

mis organiseerib uute orkestrite tegevust.

Tean, et muusikakoolid vajavad puhkpilliõpetajaid, aga kuidas neid õigesti ette valmistada? Meil tuleb kõigepealt leida andekaid mängijaid õpetajaks õppima.

Soovitaksin Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ühendada puhkpilliõpetaja koolituse puhkpilliorkestri juhiks õppimisega ning tingimata rõhuasetusega õpetamisele. Kooliorkestrit luua ja edasi arendada suudab ainult praktilist pillimängu ja selle õpetamise metoodikat valdav orkestrijuh. Muidu tekib olukord, et noored dirigendid mõtlevad: kui mul oleks orkester, küll ma alles dirigeeriks!

Siinkohal kutsungi gümnaasiumi lõpetanud noori muusikuid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias puhkpilliõpetajaks õppima.”

Trompetipäevade ajal toimunud konkursi žüriisse kuulusid Bert Langelers, Valdo Rüttemaa, Erki Möller ja Marek Mere.

Esimeses vanuserühmas pälvisid Eesti osavõtjatest I preemia Robert Pollet (Jõhvi

MK, õp R. Kallas), II preemia Johann-Mattias Toom (Nõmme MK, õp A. Kostabi) ja Jüri Jõul (Tartu Elleri MK, õp Priit Sonn), III koha Henri Christofer Aavik (Tabasalu MK, õp V. Rüttemaa) ja Mattias Haamer (Viljandi MK, õp Ants Sombri) ning diplomi Laur Keller (Viimsi MK, õp A. Ots).

Teises vanuserühmas sai I preemia Paul Tarand (Tartu Elleri MK, õp Priit Sonn), II preemia Tõnis Vaher (Tartu Elleri MK, õp Priit Sonn), III preemia Hendrik Kostabi (Nõmme MK, õp A. Kostabi) ja Hendrik Ovir (Aruküla MK, õp J. Ots).

Kolmandas vanuserühmas sai I preemia Mihkel Kallip (Tartu Elleri MK, õp Priit Sonn), II preemia Karl Peterson (TMKK, õp A. Ots) ja Otto-Karl Vendt (Aruküla MK, õp J. Ots) ja neljandas vanuserühmas I preemia Jaan Ots (TMKK, õp A. Ots), II preemia Jaan Piim (TMKK, õp A. Ots), III preemia Mart Aus (TMKK, õp A. Ots) ning diplomi Mikk Uusmäe (Nõmme MK, õp A. Kostabi).

BAGATELLID * EESTI

Kontsertkohtumine “Heino Eller ja tema õpilased”

ALO PÖLDMÄE

TMMi muusikaosakonna juhataja

25. märtsil olin kutsutud Peterburi Eesti Kultuuriseltsi ja Peterburi Eesti Peakonsulaadi poolt läbi viima õhtut “Heino Eller ja tema õpilased”. Olen ise Heino Elleri viimane lõpetaja ning Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi Heino Elleri pärandi hoidja ja esindaja. Kogu üritus oli erilisel emotsionaalne sellegi poolest, et see toimus Peterburi Teatri- ja Muusikamuuseumis, kuulsa arhitekti Rossi projekteeritud hoone saalis.

Õhtu juhatas sisse Peterburi Eesti Kultuuriseltsi juhatause liige, helilooja Lydia Austeri poeg Nikolai Peitš, kes oli õhtu üks initsiaatoreid. Keskendusin Ellerile ja tema loomingule eelkõige seoses Peterburi aja-järguga. Sündisid ju seal Elleri väga olulised teosed, nagu sümfoonilised poemid “Koit” ja “Videvik” ning klaveripala “Kodumaine viis”, mis hiljem orkestreerituna sai väga populaarseks. CD-lt kõlasidki nii “Kodumaine viis” kui ka “Koit”. Elavas ettekandes sai kuulda Elleri viiuli-

palu “Põhja viis”, “Hällilaul” ja “Lüüriline valss”, esitajaiks eesti juurtega Peterburi solistid, viiuldaja Viktoria Beljajeva ja pianist Natalja Platonova.

Tutvustasin publikule Heini Drui 1987. aastal valminud dokumentaalfilmi, milles Heljo Sepp räägib “Kodumaise viisi” avastamise lugu ja mängib Elleri muusikat. Heljo Seppa intervjuuerib Ivalo Randalu.

Kontsertkohtumise teine pool oli pühendatud Elleri õpilastele Jaan Räätsale, Arvo Pärtil ja siinkirjutajale. CD-lt kõlasid Räätsa Kaheksanda sümfoonia I osa, Pärtil “Tabula rasa”, “Collage teemal B-A-C-H” ja klaveripala “Aliinale”. Elavas ettekandes sai kuulda Pärtil kooriteost “Bogoroditse Devo”, esitajaks oli Eesti Kultuuriseltsi segakoor Nonna Matsoni juhatusel. Minu loomingust kõlas Sonatiin altflöödile ja kitarrile, esitajad Jaan Õun ja Heiki Mätlik.

Õhtu väga emotsionaalseks lõpuks kujunes Taivani balletitrupi esituses Pärtil

Peterburi suurejooneline Teatri- ja Muusikamuuseum.

orkestriteose “Cantus Benjamin Britteni mälestuseks” põhjal loodud balleti “Bambusunenägu” videosalvestuse vaatamine. Elleri õhtu muljete kõrval oli ka haruldane võimalus tutvuda Teatri- ja Muusikamuuseumi filiaali, Šeremetjevo lossi muusika-riistade koguga.

EST-NOK 2007 ehk Eesti noorteorkestrite konkurss

15. aprillil Estonia kontserdisaalis

KAIE TANNER

koorijuht

Eesti puhkpilliorkestrid saavad omavahel mõõtu võtta igal aastal – kordamööda toimuvad Puhkpilliorkestrite Turniir täiskasvanute orkestritele ning EST-NOK noorteorkestritele. Käesolev aasta on noorteorkestrite kord ning et suvel ootab neid ka osavõtt X noorte laulupeost “Ilmapuu”, tuli võistlusel esitada üks lugu peo kavast.

Konkurss toimus kolmes kategoorias: brassorkestrid, muusikakoolide ja gümnaasiumide orkestrid ning regionaalorkestrid ja keskastme muusikakoolide orkestrid. Võistlejaid hindas rahvusvaheline žürii koosseisus Janis Purinš (Läti), Ugnius Vaiginis (Leedu) ja Jyrki Koskinen (Soome).

Eestis on umbes viiskümmend noorte puhkpilliorkestrit, kellest seekordsel konkursil osales kolmkümmend – seega enamik. Kõik osavõtjad said ka kategooria, esmakordselt ei jäänud ükski orkester sellest ilma.

“Konkursi tase oli varasemast kõrgem ning ka osalejate arvu poolest rekordiline,” ütles korraldaja Valdo Rüütelmaa. “Eelmisel konkursil 2005. aastal osales 29 orkestrit, sel aastal avaldas soovi 34 orkestrit, kellest osa võttis 30. Konkurss elavdab orkestri tegevust ja stimuleerib tugevat tööd tegema, iga kollektiiv püüab anda endast parima!”

Konkursi *grand prix'* võitis Aavo Ots Tallinna Muusikakeskkooli Puhkpillisümfooniikutega. Mõnevõrra oli tulemus ette aimatav – Otsa orkestritele läks esikoht ka mullusel Puhkpilliorkestrite Turniiril ning ülemöödunud aastal noorteorkestrite konkursil. Seekord osales ta kolme orkestriga, neist auhinnalise koha said kaks. Ning ainsa Eesti dirigendina on ta aasta dirigendi tiitli pälvinud kahel korral – 2004 ja 2006.

“Konkursi tase on loomulikult tõus-

nud,” kinnitas Aavo Ots. “Rahvusvaheline žürii hindab ka rahvusvaheliste standardite järgi – nõutakse häälestust, kõla, muusikaalusust. Minu meelet on ainult välisliikmete kasutamine žüriis hea, see välistab väikeses Eestis nii kergesti tekkiva subjektiivsuse. Žürii esimees Janis Purinš on rahvusvaheliselt tunnustatud muusik, Läti Muusikaakadeemia puhkpilliosakonna juhataja ning puhkpilliorkestri Riga peadirigent. Ka konkursi korraldus oli väga hea, ajakava toimus laitmatult.”

Aavo Ots on tunnustatud puhkpilliõpetaja ning oskab mängima panna nii orkestrid kui ka solistid. EST-NOK 2007 auhinnakohtadele tulnud orkestrite dirigentidest kolm, Margus Allmann, Valdo Rüütelmaa ja Priit Sonn on Otsa õpilased.

“Taktilöömisest dirigenditöös ei piisa,” ütleb Ots. “Dirigent peab oskama ise mängida, järgmiseks orkestrit mängima panna ning alles kolmandaks dirigeerida. Mul on väga hea meel, et eesti puhkpillimuusika on viimaste aastate jooksul muutunud professionaalsemaks ja populaarsemaks, ehkki pillirühmade töös on paraku veel arenguruumi. Ning isiklikult rõõmustan sellel konkursil osalenud Lõuna-Eesti Noorte Puhkpilliorkestri üle, kus enamik mängijaid esines Estonia kontserdisaalis esmakordselt. Üldse on Estonia kontserdisaali orkestritele oluline tõmbenumber konkursile tulekul.”

Järgmisel aastal tahab Aavo Ots oma orkestritega minna välismaale mõnele kõrgema kategooria rahvusvahelisele konkursile, et mängijad ka väljaspool Eestit proovile panna.

Puhkpilliorkestrite konkursse korraldab Eesti Puhkpillimuusika Ühing ning kuni 2005. aastani toimusid need Helmut Orusaare nimelise konkursi nime all. Ala-

tes 2005. aastast korraldatakse ka eraldi konkursse noorte ja täiskasvanute orkestritele ning need toimuvad igal aastal. EST-NOK nimetus oli sel aastal kasutusel esimest korda.

EST-NOK 2007 tulemused

Grand prix – TMKK
puhkpillisümfooniikud (Aavo Ots)

Brassorkestrid

I preemia – Eller Brass (Priit Sonn)
II preemia – Keila Noorte Brass (Valdo Rüütelmaa)

III preemia – Nõmme muusikakooli Brass (Ülo-Matti Sõro)

Muusikakoolide ja gümnaasiumide orkestrid

I preemia – Nõmme Muusikakooli puhkpilliorkester (Harry Illak, Ülo-Matti Sõro)

II preemia – Põltsamaa Ühisgümnaasiumi puhkpilliorkester (Urmas Mägi)

III preemia – Pärnu Muusikakooli puhkpilliorkester (Margus Allmann)

Regionaalorkestrid ja kesk-eri muusikakoolide orkestrid

I preemia – TMKK
puhkpillisümfooniikud (Aavo Ots)

II preemia – Võru Vaskpillipäevade Fanfare & Brass (Aavo Ots)

III preemia – Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli puhkpilliorkester (Hando Põldmäe)

Rävala pst. 16, 10143 Tallinn
Tel +372 6675 700
Faks +372 6675 800
E-post ema@ema.edu.ee
Internet <http://www.ema.edu.ee/>

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kuulutab välja vastuvõtu 2007/08. õppeaastaks järgmistele erialadele:

BAKALAUREUSEÕPE	MAGISTRIÕPE	DOKTORIÕPE
1. klaver	1. klaver	1. muusika (interpretatsioon; kompositsioon)
	2. kammeransambel	
	3. saateklass	
2. orel	4. orel	
3. klavessiin	5. klavessiin	
4. keelpill	6. keelpill	
	7. keelpillikvartett	
5. puhkpill	8. puhkpill	
6. löökpill	9. löökpill	
7. laul	10. ooperilaul	
	11. kammerlaul	
8. kooridirigeerimine	12. kooridirigeerimine	
9. puhkpilliorkestri dirigeerimine	13. orkestridirigeerimine	2. muusikateadus
10. kirikumuusika		
11. koolimuusika*	14. koolimuusika	3. muusikapedagoogika
12. instrumendiõpetaja* (klaver, keelpill, puhkpill, plokkflöö, akordion, kannel, kitarr)	15. interpretatsiooni- pedagoogika	
13. kompositsioon	16. kompositsioon (kompositsioon; helirežii)	
14. elektronmuusika (helilooja suund; helirežissööri suund)		
15. muusikateadus	17. muusikateadus	
16. jazzmuusika	18. jazzmuusika	
17. pärimusmuusika		

Vajalikud dokumendid: avaldus (vormistatakse kohapeal);

eelmise haridusastme lõpetamist tõendav dokument koos hinnetelehe või akadeemilise õiendiga (originaal ja koopia); alates 1997. a gümnaasiumi lõpetajatest kehtib EV gümnaasiumi lõputunnistus ainult koos riigieksamitunnistusega;

3 fotot mõõtmetega 3x4 cm;

isikutunnistus või pass koos vastavast dokumendist isikukoodiga lehekülje koopiaga;

nime muutmisel nime muutmist tõendav dokument (originaal ja koopia).

Dokumente võetakse vastu **11.-26. juunini** tööpäeviti kella 10 -16-ni Rävala pst 16, ruumis A 103.

Sisseastumiseksamid toimuvad **27. juunist 1. juulini**.

Konsultatsioonid toimuvad **11.-26. juunini**.

Info telefonidel **6675 709**, 6675 762 või e-posti aadressil vastuvott@ema.edu.ee

Lähemat infot vastuvõtutingimuste, sisseastumiseksamite ja eksaminõuete kohta saab *Teatmikust sisseastujale*.

*** Piisava arvu avalduste laekumise korral avatakse koolimuusika ja instrumendiõpetaja erialal bakalaureuseõppes ka kaugõppe rühmad. Intrumendiõpetaja eriala on võimalik õppida ka EMTA Tartu filiaalis.**

Iain Crawford kolleegidega enne kontserti.
FOTO BBC ŠOTI SÜMFOONIAORKESTER

Kontrabassimängust Šotimaal ja Eestimaal

Aprillis külastas Eestit BBC Šoti sümfooniaorkestri kontrabassimängija Iain Crawford, kes tegi meistrkursuse noortele kontrabassimängijatele. Kaks kursustel osalejat, Andres Kungla ja Kersti Tuulik pääsesid stipendiaatidena ennast täiendama Glasgow'sse.

Crawford on õppinud Manchesteris ja New Yorgi Juilliard Schoolis. Oma lühikeses intervjuus ütles ta, et on alati kontrabassi kõla armastanud. "Mulle meeldivad madalad helid, tumedad, rikkad kõlad. Pean tunnistama, et mul ei ole kannatust pikemat aega sooloviulit või flööti kuulata. Arvan, et need eelistused on kaasa sünninud. Kontrabass on nagu elav olend, mängides on tema vibratsioon lausa füüsiliselt tunda. Ta on ka orkestris tähtis instrument, toetab orkestrikõla, samuti pill, mis on laialt kasutusel ka džässis ja rahvamuusikas."

Crawford ütleb, et idee siia meistrkursust tegema tulla sai ta oma ungari päritolu kolleegilt. Üheks põhjuseks on seegi, et

Crawfordil on Eestiga ka isiklikud sidemed – tema abikaasa on eestlanna. "Eesti kontrabassiõpilastele tunde anda oli väga huvitav. Ma võin öelda, et eesti noored mängijad on hästi õpetatud ning neil on väga entusiastlikud ja oma tööd armastavad õpetajad. Selleks, et mänguuskust täiendada, polekski neil tingimata vaja Eestist väljapoole õppima minna. Kuid see annab erinevaid kultuurikogemusi ning üldse on teisel maal õppimine väga hariv ja elu muutev. Mind isiklikult muutis Ameerikasse minek väga palju. Glasgow on väga kultuurilembene linn, seal on mitmeid teatreid ja kontserdisaale, kaks sümfooniaorkestrit ning kammerorkester, mille peadirigent praegu on muuseas Olari Elts. Tema jätkab seda "eesti-šoti" liini, mida alustas Neeme Järvi, olles aastatel 1984–1988 Kuningliku Šoti Rahvusorkestri dirigendiks."

IA REMMEL

Tallinna Kitarri-festival

13.–16. juunini toimub kõigile kitarri-sõpradele aasta oodatum sündmus, Tallinna Kitarri-festival. Sel aastal avab festivali prantsuse kitarrist Thibault Cauvin, hinnatuimaid noori virtuoose maailmas, kes vaatamata oma kahekümne kolmele eluaastale on jõudnud võita peaaegu kõik tähtsamad konkursid, mida on kokku kahekümne ringis. Festivalile saabub ka legendaarne kitarrist ja helilooja Carlo Domeniconi ning publikul on ainulaadne võimalus kuulata tema ülipopulaarseks saanud muusikat tema enda esituses. Tiit Peterson pakub sel aastal palju uut muusikat, kõlavad ka mitmed esiettekanded. Festivali lõpetab EON Guitar Quartet Itaaliast mitmekülse kavaga, kus on kaunist itaalia klassikat ja kvartetile loodud uuemat muusikat.

Festivali ajal toimub palju muudki ülimalt huvitavat. Thibault Cauvini meistrklassid, Carlo Domeniconi seminar tema oma muusikast, soome kitarristi ja helilooja Kai Niemineni meistrklassid heliloojatele, kel huvi kirjutada kitarri-muusikat ja soov tutvuda põhjalikult kitarril võimalustega. Toimub Kantare kitarride uute mudelite esitlus, mis käesoleva aasta veebruaris võitsid Euroopa kitarriõpetajate assotsiatsiooni korraldatud pillide konkursi Saksamaal. Lauri Jõelet tutvustab oma vast valminud 20 pala lastele. Neid esitavad tema õpilased ja autor tutvustab lugusid ning nende pedagoogilisi põhimõtteid. Lisaks toimuvad festivalil veel parimate kitarriõpilaste päevased kontserdid.

Täpsem festivali kava kodulehel www.tallinnuitarfestival.com.

AET MIKLI
kitarrist

Erilised hetked kontserdisaalis.

ER

Käesolev Eesti Raadio üllitatud CD kannab ringhäälingu 80. tegevusaasta märki. Kui sirvida Eesti Raadio fonoteegi kartoteeki, võib lihtsalt "näppu peale pannes" koostada kümneid ja kümneid kooslusi ning leida sadu tunde "erilisi hetki", alates viiest minutist kuni kolmetunniste kontsertideni. Käesolev heliplaat apelleerib pigem meie muusikaklassikale

kui kontserdisaalis toimunu erilisusele: kavas on Lepo Sumera "Open(r)ing", Eduard Tubina süit balletist "Kratz", Heino Elleri Viiulikontsert, kus sooleerib Vladimir Alumäe, ja Arvo Pärdi "Credo". Mängib erinevate aastakümnete ERSO, dirigeerivad Peeter Lilje, Arvo Volmer, Neeme Järvi ja Eri Klas.

Plaati on võimalik vaadelda kui iseseisvate palade rida, kus mõne teose vastu tekkinud sümpaatia sunnib CDd endale hankima. Kui plaati tervikuna kuulata, on see nagu (raadio) kontsert, kus diktorit/kavalehte asendab ümbrise tekst. Lihtteadustus kaanel, informatsioon bukletis. Kas kujutate ette raadiokontserti, mille alguses diktor loeb suvalises järjekorras üles esitajad, nimetab näiteks esimesena kolmanda loo solisti, siis neljanda pala esitajaid, siis orkestrit ja lõpus reas ka diri-

gente? Sellise huvitava järjestuse leiame plaadi tagaküljel sisukorras. Muusikateosed koos autoritega on loetletud eraldi ja õiges järjekorras. Ainult vilets on lugeda, sest ilusal hõbehallil taustal on kiri vaid pisut tumedam. Kujundus näeb üsna kena välja, tarvitada on seda aga äärmiselt ebamugav. Võib-olla on see taotluslik, sundides niiviisi läbi lugema kogu bukleti teksti (koostaja Tiia Teder), mis on ladus ja faktirohke, eesti- ja ingliskeelses variandis mõnevõrra ka erinev.

Kui mõelda, millisele generatsioonile see CD huvi pakub, siis vaevalt on sihtrühmaks teravapilgulised noorukid. Seega "huvigrupi ealisi iseärasusi arvestades ..." ja need teised sõnad. Aga muusika üle ei või nuriseda. Valik koosneb kahtlemata väärtteostest, plaat on huvitav, teosed hästi mängitud (ja restaureeritud), mõni neljast

helitööst on haruldases ettekan-des, sundides mõtisklema, k u i ruttu kasvab unustuse sammal...

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Taevas ja perse. Chalice.

Umblu lucd14

Kuigi Chalice debüteeris eesti muusikas üliandeka, lobeda

Corelli Music
www.corelli.ee

Suvemuusika kaunimates mõisates

ERIPROJEKT KEILA-JOA MÕISAS

Arvatavalt viimased avalikud kontserdid Keila-Joal!

17., 18., 25., 26. juuni kell 19

ÕUKONNAROMANSS

aristokraatlik hiilgus Keila-Joal, õhtutäis imelisi vene romansse, Bellmanni laulud ja epistlid, Vene tsaaririigi hümn

Ooper-Kvartett
Diana Klas, Jüri Aarma
Ainult neli kontserti !!!

Mõisaremantika
Kontserdid

2. juuni Suure-Lähtu mõis
3. juuni Catharinenthali loss
K.-A. Sumera, A. Västrik, Mart Helme

11. juuli Palmse mõis
12. juuli Catharinenthali lillaed
Trio Tafenan-Vind-Padilla
21. juuli Catharinenthali loss
Corelli Consort
4. august Roosna-Alliku mõis
Kiili Vanamuusikaansambel, Maria Staak

TOETAME KOOS VODJA MÕISAKOOLI imekaunist ideed!

10. august Albu mõis
11. august Illuka mõis
12. august Cantervilla Loss
Kadri-Ann Sumera, Marius Peterson
Jüri Kuuskemaa

18. august Muuga mõis
19. august Vodja mõis
Corelli Consort, Hele-Mall Leego
Jüri Kuuskemaa

Piletid: Piletilevi, Statoil ja tund enne algust kohapeal. Info: **1185** INFOTELEFON www.corelli.ee

keelega räpparina, astus ta selle järel suuri samme, et välja murda hip-hopi paratamatult kitsast ringist ja defineerida oma isiklik revii. Chalice'i kolmas kauamängiv on taas samm piirideta muusika poole – kokku on kuhjatud nihkes klubirütme, mitmesugust stilistikat ja elektroonilisi kõlakatseid. Peadpöörivat kirjusest tasakaalustavast paar napiimate vahenditega teostatud pala, näiteks tönismägilik “need sõnad”. Palju tähelepanu vääriavad tekstid, kus on huumorit, ironiat ja groteski, tõgamist ja nähvamist, isegi solvanguid. Aga on ka “inimesed, olge head”-laadis pateetikat, eriti kuulsas “presidendikõnes” “Minu inimesed”. Plaat sisaldab ka valikut Von Krahli teatrietendusele “Faust” valminud lavamuusikast.

“Taevas ja perse” on seadnud eesmärgiks teha suurt kunsti ning tulemus ongi paeluv. Siiski oleks Chalice võinud

plaadile mahutada ka oma võnkuvat “naised, naised, mis te teete”-stiilis hip-hoppi, mida eelmistel plaatidel leiab. Hüva, rajad 4 ja 7 justkui oleksid selles võtmes, kuid toime on siiski teine, kuna abstraktsem kõlakeskkond summutab hiphopiliku tekstiandmise. “Päkapikuraäpi” tegijaid on Eestis küllaga, kuid tõeliselt silmapaistva tulemuse on ka selles valdkonnas saavutanud vaid Chalice. Mina arvan, et räpparina on ta parem kui lauljana. Parim on ta aga nukujuhina oma isiklikus muusikateatris.

JOOSEP SANG

Valguse värvid. Oleg Pissarenko.

MT Holding Ltd

Kitarrist Oleg Pissarenko kolmas kauamängiv algab ehmatava, kergkaalus *smooth*

*jazz'*iga, mis USA “tapeediraadiotes” kohe eetriaega leiaks. Avaloole järgnev pala on siiski juba hoopis põnevam ning kolmas teos lausa radikaalse, *free jazz'*ile omase käekirjaga. Neljas number aga katkestab gradatsiooni lihtsalt keerulisemale ning toob bändi tagasi vaiksetesse vetesse. Taasilmuvad romantilised meeleolud, mis jäävadki prevaleerima.

Pissarenko on üks oma põlvkonna silmapaistvamaid kitarriste, kes eristub ka sellega, et mängib järjepidevalt vaid akustilist, metallkeeltega pilli. Ka tema helilooming on isikupärane, kuid eelmisel plaadil

“The Book’s Burning” pääses see veidi teistsuguse (kuigi samuti romantilise) kõlakeskkonna tõttu rohkem mõjule. “Valguse värvid” hakkavad tõeliselt lummutavalt mõjuma alles plaadi kuldloike kohal – siis kui käes sellised palad nagu “Punased numbrid” ja “Ma mäletan”.

Kuigi üldmuljet rikub ka tüüpiline kuiv “eesti jazz” *sound*, teevad nii Pissarenko kui ka saatemuusikud Mihkel Mälgand bassil, Ahto Abner löökpillidel, Raun Juurikas klahvpillidel, Deniss Pashkevics saksofonil ja klarnetil ning Jaak Lutsoja akordionil tublit tööd. Väga hea leid on Tõnis Mägi kasutamine kahes “sõnadeta laulus”.

JOOSEP SANG

MIDA KUULAD

MEELIS HAINSOO

laulja ansamblites Kosmikud, Vox Clamantis ja Kuninglik Kvintett

Hea tuju plaat: George Duke – “A Brazilian Love Affair”. Oi, tsillivad kõik ringi valgetes pükstes, peas mikrofon, kerge puru vuntsis, ninal tilgaprill ja huulil papaleiooopapapaleioo. Piis, meen!

Tantsuplaad: Fanfare Ciocarlia – “Gili Garabdi”. Tants ja trall, sekka kübeke melanhooliat ja pärast iga kontserti läbimängit pillid vanametalli kokkuostu. Eestis on analoogne juhtum Tomahawck Brothers.

Pauerplaat: Judas Priest – “Angel of Retribution”. Vana kooli taadid ei väsi. Audioplaad ei mahuta kogu sünergilist energiat, sestap tasub üle kaeda ka DVD ja meenutada põrgulikku Tallinna kontserti. Viletsamad plaadimängitajad ei pruugi pingele vastu pidada.

Klassikaplaad: Aleksander Müller – “50 Live 1997”. Klassika, ma ütlen. Koopaorav.

MIDA KUULAD

KARL MARTIN SINIJÄRV

literaat

Olen viimasel ajal hakanud Elvist üle kuulama sõna mõlemas mõttes. Ja tõesti – kui ma peaksin nimetama 20. sajandi nägu, inimest või ikooni, siis kaheldamatult ei oleks selleks mitte mõni mõrtsukapoliitloom, vaid Elvis. Inimese vabanemine läbi loomingut, mitte tapatalgu, sai alguse nimelt selle mehe kaudu. Tühja ta ise tost tol ajal teadis. Rock'n'roll ja jalgpall on ikka väga palju ürgmaskuliinset agressiivsust lahinguväljalt maha võtnud. Mille eest olen tänini tänulik. Ja muusika on üllatavalt hea!

Konkreetselt äsja kuulat plaati nimetades – Deep Purple'i "Concerto for Group and Orchestra", samamoodi kohe takkaotsa kuulatuna nende esimene plaat ja vana tubli "Machine Head". Igiammu polnud vanu sõpru kõrvadesse lasknud. Mis oli väga. Pahatihti on ju nõnda, et pilk käib üle plaadiriigi ning kõik tuleb kohe meelde. Pole põhjust uuesti kuulata. Vahel käin plaadipoes enne pikemat autosõitu, ostan miskit uuemat ja ega ma teda teist korda enam kuula. Meeles on. Võib-olla peaks katsetama keerulisema muusikaga, aga ei söanda hästi. Samas, nendest impulsstudest on jäänud ka mõned lemmikud tiksuma – olgu või Black Rebel Motorcycle Club. Või mitu Pet Shop Boysi asja.

Kaiser Chiefs, Arcade Fire. Autos on ohtlik kuulata AC/DC asjakesi – gaasjalg teeb trikke. Õnneks ma ei rooli ise.

Vana arm on KISS. Ei mäletagi, millal viimati terve plaadi jagu neid poisse kuulata viitsisin. Ent paari loo kaupa süstin seda bändi oma vaimuveenidesse regulaarselt.

Buddy Holly ütles kunagi, et "kuulata klassikalist muusikat on sama, mis istuda kaks tundi ja oodata, et tekiks meloodia". No ei ole mind keegi veel kättpeidi vedanud selle melomassiivi manu. Ise ei julge minna ka. Hea teada, et avastamisruumi ja -rõõmu jagub. Olen avatud ettepanekutele.

Victoriale. Kulno Malva.

ARM Music

Tartus Genialistide klubis on ikka tore käia, sest seal on mõnusalt jabur, kodune õhkkond. Seal on kõik lihtne ja ehtne ning muusika tavaliselt vaba ja huvitav. Festivalil "Maa

ja Ilm" esines Genialistide klubis Kulno Malva akordionil, esitledes oma esimest albumit "Victoriale". Kulno Malva võttis akordioni taas kätte 2001. aastal Viljandi Kultuuriakadeemias rahvamuusikat õppides, kuigi ta oli vahepeal selle pilliga juba lõpparve teinud. Varem õppis ta akordionimängu Kiviõli kunstide koolis.

Malva mängib omatehtud lugusid, mida on otseselt inspireerinud rahvamuusika – mitte ainult eesti, vaid ka muude maade, näiteks prantsuse muusika. Kuid eelkõige on ta lugudes midagi väga omast ja armast, seda kuulates jooksevad judi-

nad mööda selga, lahkend mõtted hakkavad voolama, nägu läheb naerule, keha hakkab kõikuma ja jalg samme tippima. Juba muinasjuttudest on teada, et õige pillimees võib õige pilliga imesid teha, et muusika pühib kulmudelt kortsud, lahendab sasipuntrad meeltes ja paneb rõõmsalt koos tantsima. Selline armas tantsumuusika tuleb ka Kulno Malva akordionist. Ühe tema pilli nimeks ongi Victoria, teine, meloodiabassidega akordion on Bugari.

Malva valsid ning "Jabajalad" on lihtsad ja imelised. Kontserdil plaati mõne sõnaga tutvustanud Ants Johanson

ütles, et Kulno Malva pole veel valmis, ta loob ja areneb edasi. Aga minu arvates ongi üks kõige kaunimaid hetki see, kui noor artist astub esimesi kordi laiema publiku ette ning ta hing on maailmale (veel?) valla. See on nii ilus ja täiuslik.

LIINA FJUK
muusikateadlane

Juuni

Tallinnas

1. 06 kell 19 Barokiaja öied: ansambel Corelli Consort Toompea muusikalongis (Kiriku plats 1)
1. ja 2. 06 kell 19 Esietendus Eestis: Erkki-Sven Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvusoper Estonias
2. 06 Tallinna vanalinna päevad: klassikalise muusika päeva kontserdid vanalinnas
2. 06 kell 18 Ma tänan sind: Eesti Rahvusmeeskoor, Mihhail Gerts (dirigent) Oleviste kirikus
3. 06 kell 18 Romantika – magus valu: Kadri-Ann Sumera (klaver), Ardo Västriku (tšello) Kadrioru lossis
3. 06 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonias
5. 06 kell 19 Tambergi ooper "Cyrano de Bergerac" Rahvusoper Estonias
6. ja 8. 06 kell 19 Erkki-Sven Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvusoper Estonias
6. 06 kell 20 Karsten Jensen (orel) toomkirikus
7. 06 kell 19 Hortus Musicus Niguliste kiriku Antoniuse kabelis
7. 06 kell 19 Tiit Härmi ballett "Kameeliadaam" Liszti muusikale Rahvusoper Estonias
8. 06 kell 18 Ansambel Tallinn Baroque Kadrioru lossis
9. 06 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe (orel), Anne-Liis Poll (sopran) toomkirikus
9. 06 kell 12 Balletikooli galaetendus Rahvusoper Estonias
9. 06 kell 18 Tallinna Kitarrikvartett raekojas
9. 06 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estonias
10. 06 kell 19 Eesti improvisatsioonid: Aleksei Saks (trompet, *cornò da*

caccia), Robert Jürjendal (kitarr, *live*-elektroonika)
 Niguliste kirikus
13. 06 kell 19 Johannes Kappel 100: Tallinna koguduste koorid ja solistid toomkirikus
14. 06 kell 19 Hortus Musicus Niguliste kiriku Antoniuse kabelis
14. 06 kell 19 Diplomaatilised noodid – Soomerootsi. Lumest tehtud kleit: Klockriketeatern, Turu tantsuteater ERI Kumus
15. 06 kell 19 Tiia Tenno (orel), Toomas Vavilov (klarinet) Niguliste kirikus
16. 06 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
16. 06 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis
16. 06 kell 18 Eda Peäske (harf), Raivo Peäske (flööt) raekojas
16. 06 kell 19 Balletietendus "Anna Karenina" Tšaikovski muusikale Rahvusoper Estonias
20. 06 kell 20 Toomas Trass (orel) toomkirikus
21. 06 kell 19 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Niguliste kirikus
23. 06 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
28. 06 kell 19 Ines Maidre (orel) Niguliste kirikus
29. 06 kell 18 Schuberti "Ilus möldrineiu": Taavi Tampuu (bariton), Kadri-Ann Sumera (klaver) Kadrioru lossis
30. 06 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
30. 06 kell 18 Kitarriorkester, Robert Jürjendal (kunstiline juht) raekojas

Tartus

1. 06 kell 12 Lastekaitsepäeva kontsert: Hedvig Hanson (vokaal), Marek Talts (kitarr) Lutsu majamuuseumis
2. 06 kell 19 Festival "Buzz '07" Tartu laululaval
2. 06 kell 19 USA Amhersti kolledži koorid ja Tartu üliõpilassegakoori kontsert Tartu Ülikooli aulas
7.-9. 06 Pärinusmuusika festival "Maailmaküla"

12. 06 kell 19 Orelikontsert: Brita Schmidt Peetri kirikus
16. 06 kell 18 Tulevikumuuseumi hääli X: tantsustuudio Sansaara Eesti Rahva Muuseumis
20. 06 kell 19 Tundeline barokk: Daniela Helm (barokkviiul), Ieva Saliete (klavessiin) linnamuuseumis
20. 06 kell 20 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Jaani kirikus
27. 06 kell 20 Twilight Patterns: Meelis Vindi kvintett Jaani kirikus
28. 06 kell 15 Festivali "Europa Cantat" laulunädal: rahvusvaheline noortekoor, John Hoybye (dirigent), Andre J. Thomas (dirigent) Jaani kirikus
29. 06 kell 20 Mussorgski "Pildid näituselt": Ines Maidre (orel) Vanemuise kontserdimajas

Pärnus

7. 06 kell 19 Ansambel Arrotajad Eliisabeti kirikus
7. 06 kell 19 PromFest: Barbara Hendricks (sopran), Love Derwinger (klaver) Pärnu kontserdimajas
8. 06 kell 19 PromFesti finaalkontsert: solistid, XXI Sajandi Orkester, Erki Pehk (dirigent) Pärnu kontserdimajas
14. 06 kell 19 Uitamised: Külli Kudu (akordion), Heli Reimann (saksofonid), Taavo Remmel (kontrabass) Pärnu kontserdimaja kammersaalis
17. 06 kell 19 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Issandamuutmise Apostliku Õigeusu kirikus
29. 06 kell 20 Vaskpillikvintett Silver Brass, Aivar Vassiljev (löökpillid) mudaravila suveaias

Jõhvis

1. 06 kell 19 Ooperist muusikalini: Kristina Vähi (sopran), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Jõhvi kontserdimaja

kammersaalis
28. 06 kell 19 Saksofonikvartett SaxEst Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

Kõikjal üle Eesti

1. 06 kell 18 Kreegi päevad Haapsalus: avakontsert Haapsalu kultuurimajas
2. 06 kell 16 ja 19 Hingemuusika: Heli Veskus (sopran), Tiia Tenno (orel) Türi Püha Martini kirikus ja Kärü kirikus
2. 06 kell 18 Romantika – magus valu: Kadri-Ann Sumera (klaver), Ardo Västriku (tšello), Mart Helme (mõisahärra) Suure-Lähtu mõisas
3. 06 kell 15 Kreegi päevad Haapsalus: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Tõnu Kaljuste (dirigent) Haapsalu toomkirikus
7.-10. 06 Türi kevadfestival
8. 06 kell 20 Teine pööre: Jaak Lutsoja kvintett Võru kultuurimajas Kannel
9. 06 kell 15 Lastekontsert "Karu sünnipäev" Kärda kultuurikeskuses
9. 06 kell 20 Eesti improvisatsioonid: Aleksei Saks (trompet, *cornò da caccia*), Robert Jürjendal (kitarr, *live*-elektroonika) Viljandi Jaani kirikus
9. 06 kell 21 Tribute to Tango: Triin Ella (vokaal), Sirje Mõttus (akordion), Taavo Remmel (kontrabass) Rõuge kirikus
14. 06 kell 18 Ma tänan sind: Eesti Rahvusmeeskoor, Mihhail Gerts (dirigent) Tapa Jakobi kirikus
16.-23. 06 Suure-Jaani Muusikafestival
16. 06 kell 18 Hingemuusika: Heli Veskus (sopran), Tiia Tenno (orel) Otepää Maarja kirikus
16. 06 kell 19 Diplomaatilised noodid – Soomerootsi. Lumest tehtud kleit: Klockriketeatern, Turu tantsuteatr ERI Haapsalu kultuurikeskuses
17. ja 18. 06 kell 19 Õukonnaromans: Ooper-

kvartett, Diana Klas, Jüri
Aarma Keila-Joa mõisas
18.06 kell 20 Peterburi
mungakloostri koor Optina
Pustõn Kuressaare lossis
19.06 kell 21 Twilight Patterns:
Meelis Vindi kvintett Jõgeva
linna koduaias
19.06 kell 23 Ansambel Ro:

Toro Jõgeva linna koduaias
23.06 kell 19 Peterburi
mungakloostri koor Optina
Pustõn Nissi kirikus
25. ja 26.06 kell 19
Õukonnaromanss: Ooper-
kvartett, Diana Klas, Jüri
Aarma Keila-Joa mõisas
27.06 kell 19 Ines Maidre

(orel) Narva Aleksandri
kirikus
28.06 - 1.07 Muhu tuleviku-
muusika festival "Juu jääb!"
30.06 kell 18 Hingemuusika:
Peeter Sarapuu (fagott), Tiia
Tenno (orel) Häädemeste
Miikaeli kirikus

Andmed on kontrollitud 15.
mail

NB! Juuli ja augusti
kontserdiinfot COLLAGE'is
avaldamiseks ootame hiljemalt
11. juuniks
aadressil
kristina@ema.edu.ee

G. OTSA NIMELISE TALLINNA MUUSIKAKOOLI KONTSERDID JUUNI 2007

Avalikud riigieksamid

4. juuni kell 15.00
Õpetajate Maja saal
Laulu eriala

5. juuni kell 10.00
Vanalinna Muusikamaja
Kammeransambel

6. juuni kell 10.00
G. Otsa nimeline Tallinna
Muusikakool
Muusikateooria lõputööde kaitsmine

6. juuni kell 15.00
Õpetajate Maja saal
Vokaalansambel

1. juuni kell 16.00 ja 21.00
Kontserdid Vanalinna
muusikapäevadel:
"Jalutuskäik muusikaajaloos"
Eesti Ajaloomuuseum
Sissepääs tasuta

1. juuni kell 19.00
2. juuni kell 13.00
Teater NO99
Mozart "Bastien und Bastienne"
Sissepääs: 50.- / 30.-

13. juuni kell 18.00
Estonia Kontserdisaal
Lõpuaktus
Sissepääs: 40.-

G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool võtab 2007. aastal vastu õpilasi järgmistele erialadele:

- Klaver, klavessiin ja orel
- Viiul, vioola, tšello, kontrabass, klassikaline kitarr, harf
- Flööt, plokfflööt, oboe, klarnet, saksofon, fagott, metsasarv, trompet, tromboon, tuuba, euphonium
- Löökpillid
- Akordion, kannel
- Klassikaline laul
- Koorijuhtimine
- Muusikateooria
- Pop-jazz erialad: puhkpillid, löökpillid, kitarr, akordion, klaver, laul, helindaja

Sisseastumiseksamid 26. - 27. juuni 2007
Konsultatsioonid 19. juuni, 20. juuni ja 25. juuni
• solfedžo kell 11.00
• eriala kell 12.00
Konsultatsioonidele on vajalik eelregistreerimine
aadressil
endl@otsakool.edu.ee

Dokumendid sisseastumiseks põhiõppesse:
• vormikohane avaldus
• põhi-, või keskharidust tõendava dokumendi
originaal
• 3 fotot (3x4 cm)
• arstitõend tervisliku seisundi kohta ja väljavõte
tervisekaardist, kus on fikseeritud teostatud
vaktsineerimised.
Laulu ja koorijuhtimise eriala õpilaskandidaatidel
tuleb esitada täiendav arstitõend hääleorganite
tervisliku seisundi kohta.

Avaldusi kooli astumiseks saab esitada
elektrooniliselt kooli koduleheküljel
www.otsakool.edu.ee 21. mai - 25. juunini.
Dokumentide vastuvõtt 11. juuni - 25. juuni.
Täpsem info vastuvõtuksamite korraldusest
www.otsakool.edu.ee

ILMAPUU LÄVEL

Oleme Eestimaal korduvalt kogenud, et ühislaulmises on vägi. Et keel heliseks, peab meid olema palju. Sestap saame taas lauluväljakul kokku, et koos osaleda. **Lülitame end ühisesse võimsasse vooluringi!**

TÕNIS MÄGI

X NOORTE LAULU- JA TANTSUPIDU
ILMAPUU LÄVEL

29. JUUNI - 1. JUULI 2007

Piletid Piletilevist www.piletilevi.ee

Birgitta Festival 2007

PIRITA KLOOSTRIS
10.-19. AUGUST

T I P P H E T K E D T A L L I N N A K U L T U U R I S U V E S I

10. & 11. AUGUST 21.00

A. HONEGGER/P. CLAUDEL

LAVASTATUD ORATOORIUM JEANNE D'ARC TULERIIDAL

Dirigent ANU TALI

Lavastaja ÜLLAR SAAREMÄE

MIRTEL POHLA, RAIN SIMMUL, GERT RAUDSEPP, JAAK PRINTS
KÄDY PLAAS sopran, ALLA POPOVA sopran, TEELE JÕKS metsosopran,
MATI TURI tenor, AARE SAAL bariton, EESTI RAHVUSMEESKOOR,
TÜTARLASTEKOOR „ELLERHEIN“, TALLINNA POISTEKOOR,
TALLINNA FILHARMOONIKUD

RAK (5)

14. AUGUST 21.00

A. PIAZZOLLA OPERITA MARIA DE BUENOS AIRES

TEKST HORACIO FERRER

Lavastaja PEETER VOLKONSKI

Peaosades ANGELIKA KLAS-FAGERLUND,
DANIEL BONILLA-TORRES (Puerto Rico), ARDO RAN VARRES,

Muusikaline juht MIHHAIL GERTS

Kunstnik HARDI VOLMER

Koreograaf LAINE MÄGI

Nukunäitlejad MART KAMPUS, AITA VAHER

Kõnekoor, tantsijad, instrumentaalansambel

15. AUGUST 11.00-18.00

KLOOSTRIPÄEV – PIRITA KLOOSTER 600

15. AUGUST 21.00

C. ORFF CARMINA BURANA

Solistid ANGELIKA MIKK sopran, MATI TURI tenor

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA KOOR ja ORKESTER

TALLINNA POISTEKOOR

Dirigent ERI KLAS

Tantsuteater FINE 5, Koreograafia RENE NÖMMIK JA TIINA OLLESK

16. AUGUST 21.00

A. RUBINSTEIN OOPER DEEMON

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA

Muusikaline juht JEVGENI SAMOILOV

Lavastaja MIHHAIL JEFREMOV

Kunstnik VIKTOR GERASIMENKO

Koormeister SERGEI LÖSENKO

17. AUGUST 21.00

MARIA CALLAS – MUUSIKALINE OHVRIAND

LAVASTATUD GALAKONTSERT MARIA CALLASE REPERTUAARIST

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA

Muusikaline juht ja dirigent DMITRI VOLOSNIKOV

Lavastaja IVAN FADEJEV

Kunstnik VIKTOR GERASIMENKO

Koormeisterid NATALJA POPOVIŠ, MARIA VASILKOVA,

VIKTOR KUTURAJEV

18. AUGUST 21.00

BALLETIÕHTU G. BIZET-R. ŠTŠEDRIN CARMEN-SÜIT

M. RAVEL BOLERO

VE NE KEISERLIK BALLETT

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA ORKESTER

Dirigent ERI KLAS

19. AUGUST 21.00

TCHAIKOVSKY.BALLET@CLASSICS.JAZZ

ANTTI SARPILA klarnet, saksofon, arranžeringud, dirigent, Soome

VE NE KEISERLIK BALLETT

ESTONIAN DREAM BIG BAND

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA ORKESTER

P. Tšaikovski Uinuv kaunitar, Pähklipureja, Luiked järv klassikas ja džässis

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

PILETID SOODUSHINNAGA 20. JUUNINI.

UUDIS! TRÜKI PILET ISE WWW.PILETILEVI.EE

PÜSISOODUSTUS PARTNERKAARDI OMANIKELE:

Partnerkaardiga ning Partner Krediidkaardiga eelmüügist kuni kahe pileti ostmisel samale etendusele soodustus -10% hetkel kehtivast hinnakirjajärgsest hinnast.

FESTIVALI SUVETERRASS

Festivalile tulles on võimalik nautida hõrke suupisteid Pirita kloostri varemtes avatud Suveterrassil. Spetsiaalselt festivaliks valminud menüükomplektidega on võimalik tutvuda ning tellimusi esitada festivali koduleheküljel www.birgitta.ee

FESTIVALI KORRALDAJA:

Tallinna Filharmonia

Tel 669 9940

www.filharmonia.ee

FESTIVALI

KUNSTILINE JUHT

ERI KLAS

www.birgitta.ee